

รายงานผลการติดตาม

การดำเนินงานตามข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย
ในรายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๒

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
Office of Natural Resources and Environmental Policy and Planning

คำนำ

การจัดทำรายงานผลการติดตามการดำเนินงานตามข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในรายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๒ มีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวม ประมวลผล และติดตามความคืบหน้าการดำเนินการตามข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย รวมทั้ง ปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไขในการดำเนินการตามข้อเสนอแนะเชิงนโยบายฯ เพื่อเสนอต่อหน่วยงานที่ระบุไว้ในรายงานสถานการณ์ฯ พ.ศ. ๒๕๖๒ คณะรัฐมนตรีได้รับทราบในคราวประชุมพิจารณารายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อมในปีถัดไป

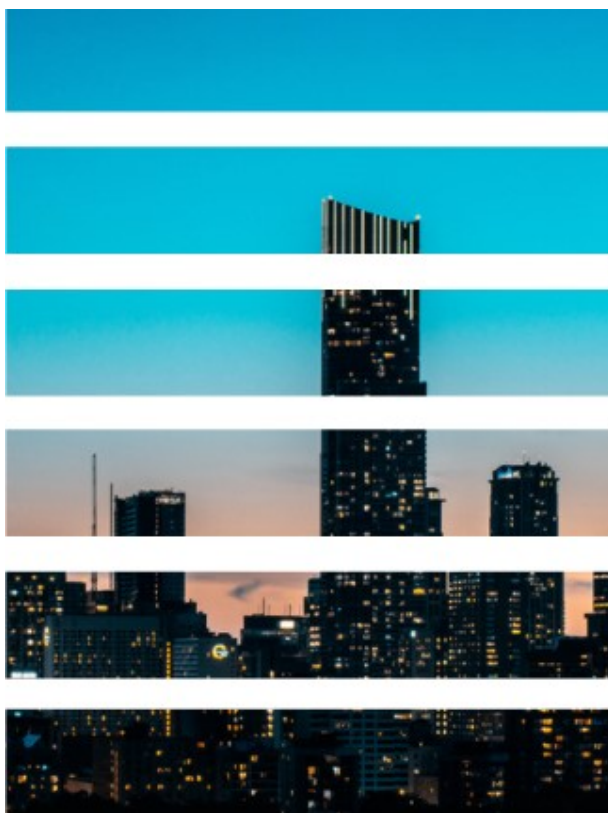
สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดส่งข้อมูลมายังสำนักงานฯ ด้วยดี จึงขอขอบคุณหน่วยงานภาครัฐทั้งในส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น รวมถึงสถาบันการศึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้อง ที่สนับสนุนและรายงานข้อมูลมายังสำนักงานฯ และหวังเป็นอย่างยิ่งว่ารายงานฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาและติดตามผลการดำเนินงานโครงการ หรือกิจกรรมการบริหารจัดการด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และนำไปใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาให้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในรายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อมในปีต่อไป ให้เกิดผลสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรมและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

สารบัญ

	หน้า
บทสรุปผู้บริหาร	ก
บทที่ ๑ บทนำ	๑ - ๑
๑.๑ หลักการและเหตุผล	๑ - ๑
๑.๒ วัตถุประสงค์	๑ - ๒
๑.๓ เป้าหมาย	๑ - ๒
๑.๔ วิธีการศึกษา เก็บรวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูล	๑ - ๒
บทที่ ๒ สรุปสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๒	๒ - ๑
๒.๑ สถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อมรายสาขา	๒ - ๑
๒.๒ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	๒ - ๗
บทที่ ๓ ผลการติดตามการดำเนินการตามข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย	๓ - ๑
๓.๑ ทรัพยากรดินและการใช้ที่ดิน	๓ - ๒
๓.๒ ทรัพยากรแร่	๓ - ๗
๓.๓ พลังงาน	๓ - ๑๐
๓.๔ ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า	๓ - ๑๗
๓.๕ ทรัพยากรน้ำ	๓ - ๒๑
๓.๖ ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง	๓ - ๒๖
๓.๗ ความหลากหลายทางชีวภาพ	๓ - ๓๒
๓.๘ สถานการณ์มลพิษ	๓ - ๔๐
๓.๙ สิ่งแวดล้อมชุมชน	๓ - ๗๕
๓.๑๐ สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรม	๓ - ๗๙
๓.๑๑ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภัยพิบัติ	๓ - ๘๔
บทที่ ๔ ปัญหา อุปสรรค และแนวทางการดำเนินงานให้บรรลุตามข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย	๔ - ๑
ภาคผนวก	

บทสรุปผู้บริหาร

บทสรุปผู้บริหาร

ผลการติดตามการดำเนินงานตามข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ในรายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๒

ในปี พ.ศ. ๒๕๖๔ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้ติดตามผลการดำเนินงานตามข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในรายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๒ โดยมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่ได้ประมวลข้อเสนอแนะเชิงนโยบายฯ จาก (๑) สถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม ๑๑ สาขา ในรายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม และ (๒) มาตรการระยะสั้นและระยะยาว ในรายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม ทำให้มีข้อเสนอแนะฯ ที่ได้ประมวลผลแล้วทั้งสิ้น จำนวน ๙๑ ข้อเสนอแนะ

การติดตามผลการดำเนินงานตามข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในรายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ๗๑ หน่วยงาน เพื่อขอให้รายงานผลการดำเนินงานตามข้อเสนอแนะฯ จำนวนทั้งสิ้น ๙๑ ข้อเสนอแนะ พบว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินการตามข้อเสนอแนะและรายงานในภาพรวมครบถ้วนทั้ง ๙๑ ข้อเสนอแนะ อย่างไรก็ตาม การดำเนินงานตามข้อเสนอแนะเชิงนโยบายฯ ดังกล่าว มีปัญหาและอุปสรรค ได้แก่ (๑) สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ทำให้การดำเนินงานล่าช้ากว่ากำหนด เนื่องจากไม่สามารถเดินทางเข้าไปปฏิบัติงานในพื้นที่โครงการได้ และเจ้าหน้าที่ไม่คุ้นเคยการใช้แอปพลิเคชันบนระบบออนไลน์ (๒) การบูรณาการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังมีไม่มาก ไม่ต่อเนื่อง และการปฏิบัติงานของหน่วยงานมีความซ้ำซ้อน (๓) หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ยังไม่มีความเข้าใจ การดำเนินงานในเชิงนโยบายอย่างเพียงพอ อาทิ ความแตกต่างเกี่ยวกับการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ และการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม (๔) งบประมาณที่ได้รับในการดำเนินโครงการไม่ต่อเนื่อง ส่งผลให้ขาดการดูแลบำรุงรักษาอุปกรณ์และระบบ (๕) ข้อมูลพื้นฐานของแหล่งกำเนิดมลพิษ ที่มีอยู่มีค่อนข้างน้อย ทำให้ไม่สามารถจัดการมลพิษได้อย่างเป็นระบบครบวงจร และ (๖) การพัฒนาฐานข้อมูลและการจัดทำระบบสารสนเทศต้องใช้ความรู้เฉพาะทาง และไม่เป็นมาตรฐานเดียวกัน

แนวทางแก้ไขปัญหาเพื่อให้การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีประสิทธิภาพ ดังนี้

๑) ควรปรับปรุงการปฏิบัติงานหรือเตรียมแผนการดำเนินงานเพื่อรองรับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ให้สามารถดำเนินงานได้อย่างต่อเนื่อง ไม่ส่งผลกระทบต่อแผนงานโครงการ รวมถึงเพิ่มศักยภาพให้เจ้าหน้าที่ ใช้แอปพลิเคชันในการติดต่อประสานงาน

๒) ควรบูรณาการการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งจากส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และหน่วยงานในพื้นที่ ให้มีแนวทางการปฏิบัติงานในทิศทางเดียวกัน และสอดคล้องกัน

๓) ควรเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการกำหนดนโยบายการพัฒนาเชิงพื้นที่ รวมถึงการเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายการพัฒนาเชิงพื้นที่ โดยเฉพาะการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ และการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม

๔) ควรสร้างจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อม รวมถึงจิตสำนึกการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์สมบัติสาธารณะที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน ให้ความร่วมมือดูแลรักษา

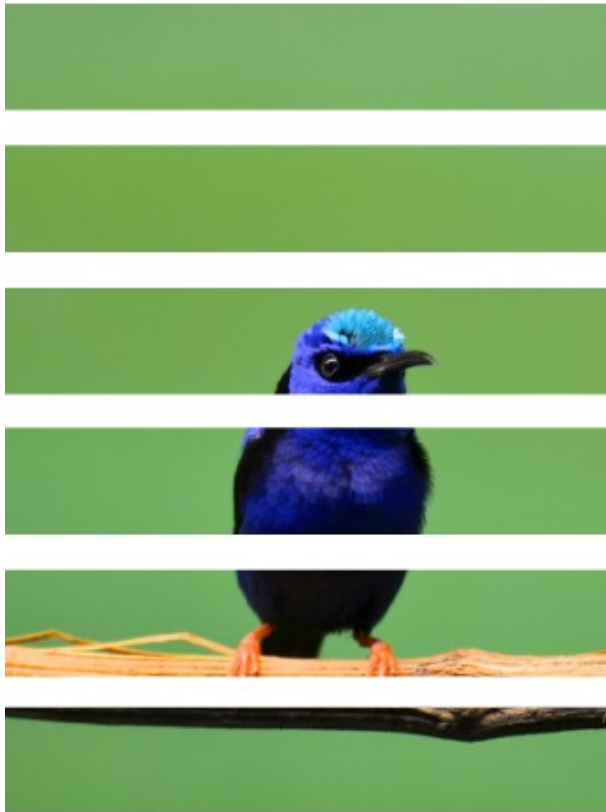
๕) ควรเปิดโอกาสและช่องทางการรับฟังข้อคิดเห็น และข้อร้องเรียนเกี่ยวกับปัญหาด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อติดตามรับทราบสถานการณ์ที่เกิดขึ้นได้อย่างรวดเร็ว และสามารถกำหนดแนวทางการจัดการได้ทันเวลาที่ รวมถึงกำหนดค่ามาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อมสอดคล้องกับมาตรฐานสากล

๖) ควรพัฒนาระบบฐานข้อมูลด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ให้สามารถบูรณาการข้อมูลร่วมกันระหว่างหน่วยงาน มีข้อมูลที่ทันสมัย และผู้ใช้สามารถเข้าถึงข้อมูลและใช้งานได้ง่าย

ทั้งนี้ แนวทางการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ได้นำไปประกอบการจัดทำรายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๔ ด้วยแล้ว

บทที่ ๑

บทนำ

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ หลักการและเหตุผล

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สผ.) มีภารกิจในการจัดทำรายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อมของประเทศ เพื่อนำเสนอคณะรัฐมนตรีเป็นประจำทุกปี ตามมาตรา ๑๓ (๑๓) แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๓๕ และจากการประชุมคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑๔ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๓ ได้นำเสนอรายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๒ ต่อคณะรัฐมนตรี และคณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบ พร้อมมอบหมายให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแจ้งความคืบหน้าการดำเนินการตามข้อเสนอแนะเชิงนโยบายของรายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อมในปีก่อนหน้า รวมทั้งปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไข เสนอต่อที่ประชุมคณะรัฐมนตรีโดยตรง ในการเสนอรายงานสถานการณ์ฯ ครั้งต่อไป

การเสนอรายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อมของประเทศ กำหนดให้คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ต้องเสนอรายงานเกี่ยวกับสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อมของประเทศต่อคณะรัฐมนตรีอย่างน้อยปีละครั้ง เพื่อให้คณะรัฐมนตรี ผู้บริหาร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นำไปใช้เป็นข้อมูลประกอบการกำหนดนโยบาย และวางแผนการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมของประเทศ ตลอดจนกำหนดแนวทางป้องกันและแก้ไขปัญหาทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิภาพ และทันต่อสถานการณ์สิ่งแวดล้อมในปัจจุบัน โดยสาระสำคัญของรายงานสถานการณ์ฯ นอกจากประกอบไปด้วยการวิเคราะห์ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมแล้ว ยังนำเสนอข้อมูลสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อมรายสาขา ๑๑ สาขา ประกอบด้วย ๑) ทรัพยากรดิน ๒) ทรัพยากรแร่ ๓) พลังงาน ๔) ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า ๕) ทรัพยากรน้ำ ๖) ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ๗) ความหลากหลายทางชีวภาพ ๘) สถานการณ์มลพิษ (คุณภาพอากาศ ระดับเสียง คุณภาพแหล่งน้ำผิวดิน คุณภาพน้ำทะเลชายฝั่ง คุณภาพน้ำบาดาล และขยะมูลฝอย ของเสียอันตราย มูลฝอยติดเชื้อ และสารอันตราย) ๙) สิ่งแวดล้อมชุมชน ๑๐) สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรม และ ๑๑) การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภัยพิบัติ ตลอดจนประเด็นสถานการณ์สิ่งแวดล้อมที่สำคัญในแต่ละปี ในรายงานดังกล่าวยังได้มีการกำหนดข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ที่ผ่านมาสำนักงานนโยบายฯ ได้ดำเนินการติดตามการดำเนินการตามข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในรายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อมฉบับที่ผ่านมา จำนวน ๓ ครั้ง คือ ครั้งที่ ๑ การติดตามการดำเนินงานตามข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในรายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม ในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๕๔-๒๕๕๘ ครั้งที่ ๒ การติดตามการดำเนินงานตามข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในรายงานสถานการณ์คุณภาพ

สิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๕๙ และครั้งที่ ๓ การติดตามการดำเนินงานตามข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในรายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๑ เพื่อประเมินประสิทธิผลจากข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่ระบุไว้ในรายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม ผลการติดตามการดำเนินงานตามข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในรายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อมในระยะเวลาที่ผ่านมา สำนักงานนโยบายฯ ได้รวบรวม ประมวลผล และจัดทำรายงานผลการติดตามการดำเนินงานตามข้อเสนอแนะเชิงนโยบายฯ รวมทั้งปัญหา อุปสรรค การดำเนินงานตามข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย และนำเสนอรายงานต่อคณะอนุกรรมการจัดทำรายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อมเพื่อทราบ และเพื่อให้เกิดความต่อเนื่อง สำนักงานนโยบายฯ จึงได้มีการติดตามการดำเนินงานตามข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ในรายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๒

สำหรับการติดตามการดำเนินงานตามข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ในรายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้ติดตามการดำเนินงานโครงการหรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๖๒ ถึงปี พ.ศ. ๒๕๖๔ ที่ได้เสนอผลการติดตามข้อเสนอแนะเชิงนโยบายฯ พร้อมปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไข เพื่อนำเสนอต่อคณะอนุกรรมการจัดทำรายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ และคณะรัฐมนตรีได้รับทราบ ต่อไป

๑.๒ วัตถุประสงค์

เพื่อรวบรวม ประมวลผล และติดตามความคืบหน้าการดำเนินการตามข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย รวมทั้ง ปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไข สำหรับรายงานผลการติดตามการดำเนินงานตามข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในรายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๒ เสนอต่อที่ประชุมคณะรัฐมนตรี

๑.๓ เป้าหมาย

ข้อมูลการติดตามความคืบหน้าการดำเนินการตามข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในรายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๒ รวมทั้ง ปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไข ในการดำเนินการตามข้อเสนอแนะเชิงนโยบายฯ สามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาให้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในรายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อมในปีต่อไป ได้อย่างเป็นรูปธรรมและมีประสิทธิภาพ

๑.๔ วิธีการศึกษา เก็บรวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูล

๑.๔.๑ รวบรวมข้อเสนอแนะเชิงนโยบายจากรายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๒ และนำมาจำแนกและประมวลผลตามรายสาขาของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในมาตรการระยะสั้นและมาตรการระยะยาว ทำให้ได้รับข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย จำนวนทั้งสิ้น ๙๑ ข้อเสนอแนะ

๑.๔.๒ จัดทำแบบฟอร์มการดำเนินงานตามข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในรายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๒ สำหรับใช้ในการติดตามการดำเนินงานตามข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย และจัดทำหนังสือขอข้อมูลการดำเนินงานจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จำนวน ๗๑ แห่ง

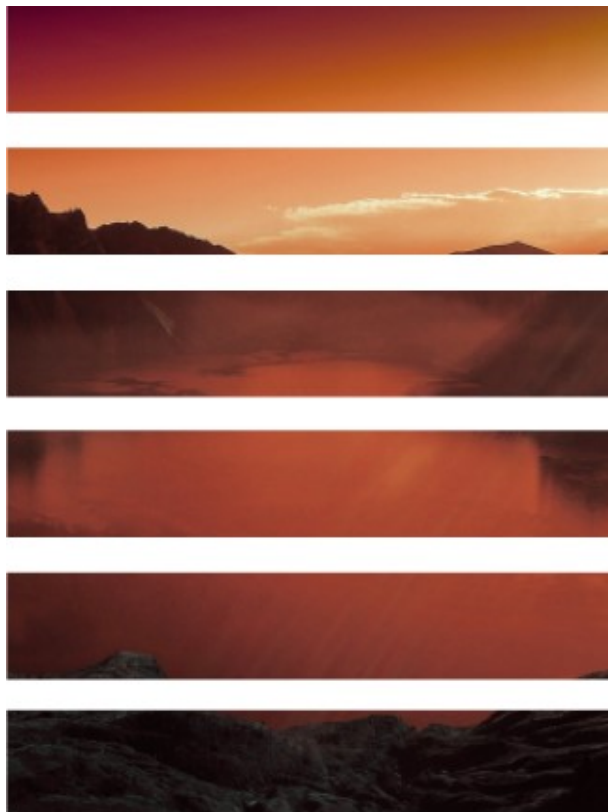
๑.๔.๓ รวบรวม วิเคราะห์ ประมวลผล และสรุปข้อมูลความคืบหน้าการดำเนินการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย รวมทั้ง ปัญหาและอุปสรรคในการนำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายไปดำเนินงาน ตลอดจนให้ข้อคิดเห็น เพื่อนำไปปรับปรุงการแก้ไขการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในรายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อมในปีต่อๆ ไป

๑.๔.๔ จัดทำรายงานผลการติดตามการดำเนินงานตามข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ในรายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๒ เพื่อเสนอต่อคณะอนุกรรมการจัดทำรายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ และคณะรัฐมนตรีรับทราบ

บทที่ ๒

สรุปสถานการณ์คุณภาพ

สิ่งแวดล้อม

บทที่ ๒

สรุปสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๒

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้เผยแพร่รายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๒ ที่ผ่านความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี ให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เมื่อวันที่ ๑๔ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๓ โดยในรายงานสถานการณ์ฯ ได้มีการรวบรวมข้อมูล ติดตาม และประเมินสถานการณ์ การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศ สถานการณ์และการดำเนินงานในระดับโลกและภูมิภาค รวมทั้งสถานการณ์ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรายสาขา และประเด็นสถานการณ์สิ่งแวดล้อมที่สำคัญ พ.ศ. ๒๕๖๑ ถึงเดือนมิถุนายน ๒๕๖๒ สามารถสรุปสถานการณ์ของประเทศ รวมถึงคาดการณ์แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงในอนาคต สรุปได้ดังนี้

๒.๑ สถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อมรายสาขา

สถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อมรายสาขาของประเทศไทย สถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อมรายสาขาของประเทศไทย ในช่วง พ.ศ. ๒๕๖๑ ถึงเดือนมิถุนายน ๒๕๖๒ จำนวน ๑๑ สาขา สรุปได้ดังนี้

๑) **ทรัพยากรดินและการใช้ที่ดิน** ด้านทรัพยากรดิน จากข้อมูลกรมพัฒนาที่ดิน พบว่า ดินปัญหาที่เกิดตามสภาพธรรมชาติ ใน พ.ศ. ๒๕๖๑ มีเนื้อที่ร้อยละ ๑๘.๗๒ ของเนื้อที่ประเทศ โดยได้รับการปรับปรุง และฟื้นฟูให้สามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างเหมาะสมเพิ่มขึ้น ส่วนดินปัญหาที่เกิดจากการใช้ประโยชน์ที่ดินทางการเกษตร พบว่า ใน พ.ศ. ๒๕๖๑ มีการนำเข้าปุ๋ยเคมีและวัตถุอันตรายทางการเกษตร เช่น สารกำจัดวัชพืช สารกำจัดแมลง สารป้องกันและกำจัดโรคพืช เป็นต้น ลดลงจาก พ.ศ. ๒๕๖๐ สำหรับด้านการใช้ที่ดิน พบว่า ในช่วง พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๑ การใช้ที่ดินส่วนใหญ่ถูกนำไปใช้เป็นที่เกษตรกรรมมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๕๕.๗๓ ของเนื้อที่ประเทศ และเมื่อเทียบกับช่วง พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๕๙ พบว่า ประเภทการใช้ที่ดินที่มีการเปลี่ยนแปลงเนื้อที่เพิ่มขึ้น ได้แก่ พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้างและพื้นที่เกษตรกรรม อย่างไรก็ตาม รัฐบาลได้มีการส่งเสริมให้เกษตรกรหันมาทำการเกษตรอินทรีย์ ใน พ.ศ. ๒๕๖๑ จึงมีพื้นที่เพาะปลูกเกษตรอินทรีย์เพิ่มขึ้นจาก พ.ศ. ๒๕๖๐

๒) **ทรัพยากรแร่** จากข้อมูลกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ พบว่า ใน พ.ศ. ๒๕๖๑ การผลิตการใช้ และการส่งออกแร่ มีมูลค่าลดลง เมื่อเทียบกับ พ.ศ. ๒๕๖๐ โดยแร่ที่มีมูลค่าการผลิตและการใช้สูงที่สุดคือ หินปูน และแร่ที่มีมูลค่าการส่งออกสูงที่สุด คือ โลหะดีบุก และแร่ยิปซัม ในขณะที่ การนำเข้าแร่ มีมูลค่าเพิ่มขึ้น เมื่อเทียบกับ พ.ศ. ๒๕๖๐ โดยแร่ที่มีมูลค่าการนำเข้าสูงที่สุด คือ ถ่านหินประเภทเชื้อเพลิงแข็ง และถ่านหินปิทูมินัส นอกจากนี้ ใน พ.ศ. ๒๕๖๒ (ณ เดือนมิถุนายน ๒๕๖๒) จำนวนประทานบัตรเหมืองแร่ดำเนินการในประเทศไทยมีจำนวน ๑,๑๒๙ แปลง โดยเป็นสัมปทานในพื้นที่ภาคกลางมากที่สุด

๓) **พลังงาน** จากข้อมูลสำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน พบว่า ใน พ.ศ. ๒๕๖๑ ประเทศไทยมีการผลิตพลังงานลดลงจาก พ.ศ. ๒๕๖๐ ส่วนใหญ่เป็นการลดลงจากการผลิตก๊าซธรรมชาติ เช่นเดียวกับลิแกนด์ที่มีแนวโน้มการผลิตลดลง และไม่มีแหล่งสัมปทานใหม่เพิ่มเติม จึงยังคงมีการนำเข้าพลังงาน

จากต่างประเทศเพิ่มขึ้น เพื่อให้เพียงพอกับความต้องการใช้ ซึ่งการนำเข้าพลังงานส่วนใหญ่เพิ่มขึ้นจากการนำเข้าน้ำมันดิบ และมีการใช้พลังงานเพิ่มขึ้นเช่นกัน โดยเป็นการใช้น้ำมันสำเร็จรูปมากที่สุด ทั้งนี้ การใช้พลังงานส่งผลให้เกิดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกโดยเฉพาะก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ ซึ่งใน พ.ศ. ๒๕๖๑ มีการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์เพิ่มขึ้น ร้อยละ ๐.๘๐ จาก พ.ศ. ๒๕๖๐ อย่างไรก็ตาม ในภาคการผลิตไฟฟ้ามีการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ลดลง ส่วนหนึ่งเนื่องจากปริมาณการผลิตไฟฟ้าจากพลังงานทดแทนเข้าระบบมีปริมาณเพิ่มขึ้น โดยข้อมูลจากกรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน พบว่า ใน พ.ศ. ๒๕๖๑ ประเทศไทยมีการใช้พลังงานทดแทนเพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ ๘.๔๗ นอกจากนี้ ประเทศไทยมีประสิทธิภาพการใช้พลังงานดีขึ้น และมีการใช้พลังงานหมุนเวียนเพิ่มขึ้น

๔) **ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า** สถานการณ์ป่าไม้ จากข้อมูลกรมป่าไม้ ใน พ.ศ. ๒๕๖๑ ประเทศไทยมีพื้นที่ป่าไม้ ๑๐๒.๔๙ ล้านไร่ หรือร้อยละ ๓๑.๖๘ ของพื้นที่ประเทศ เพิ่มขึ้นจาก พ.ศ. ๒๕๖๐ จำนวน ๐.๓๓ ล้านไร่ โดยมีจำนวนคดีเกี่ยวกับการกระทำผิดกฎหมายเกี่ยวกับป่าไม้ลดลง เนื่องจากมีการบูรณาการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และมีการปราบปรามอย่างเข้มงวดและต่อเนื่อง รวมทั้งสถานการณ์ไฟป่ามีพื้นที่ถูกไฟไหม้ลดลง และมีจำนวนจุดความร้อนสะสมลดลงเช่นกัน นอกจากนี้ มีการจัดตั้งป่าชุมชนอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๔๓-๒๕๖๒ รวมทั้งสิ้น ๑๕,๓๕๕ หมู่บ้าน มีพื้นที่ป่ารวม ๗,๔๐๔,๒๘๔ ไร่ ๖๖ ตารางวา โดยภาคเหนือมีพื้นที่ป่าชุมชนมากที่สุด สำหรับสถานการณ์สัตว์ป่า จากข้อมูลกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช พบว่า มีจำนวนสัตว์ป่าทั้งหมด ๑,๙๙๐ ชนิด สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม ๓๔๓ ชนิด นก ๑,๐๖๒ ชนิด สัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก ๑๗๒ ชนิด และสัตว์เลื้อยคลาน ๔๑๓ ชนิด รวมทั้งประชากรช้างป่า ๓,๑๒๖-๓,๓๔๑ ตัว โดยใน พ.ศ. ๒๕๖๑ มีคดีเกี่ยวกับการกระทำผิดกฎหมายในการค้าสัตว์ป่าเพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตาม สัตว์ป่าที่สำคัญและเป็นที่น่าสนใจระดับนานาชาติ เช่น ช้างป่า เสือโคร่ง และเสือดาว เป็นต้น ยังคงมีการกระจายตัวในพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าและอุทยานแห่งชาติ อีกทั้งมีการปล่อยสัตว์ป่าคืนสู่ป่า ๓๖ ชนิด ๓,๑๙๔ ตัว เพื่อเพิ่มประชากรสัตว์ป่า และช่วยรักษาระบบนิเวศให้เกิดความยั่งยืน นอกจากนี้ ปัญหาความขัดแย้งระหว่างคนและสัตว์ป่า อาทิ ช้างป่า ลิง และเหยี่ยว พบว่า ปัญหาช้างปายังคงมีปัญหาในพื้นที่จังหวัดลพบุรี ฉะเชิงเทรา จันทบุรี กาญจนบุรี ระนอง นราธิวาส บุรีรัมย์ เลย อุบลราชธานี บึงกาฬ และอุทัยธานี ส่วนปัญหาลิง ยังคงมีปัญหาในพื้นที่จังหวัดลพบุรี ประจวบคีรีขันธ์ อำนาจเจริญ และภูเก็ต

๕) **ทรัพยากรน้ำ** จากข้อมูลกรมชลประทาน ใน พ.ศ. ๒๕๖๐/๒๕๖๑ พบว่า ปริมาณน้ำท่าในประเทศไทย ทั้ง ๒๕ ลุ่มน้ำ มีปริมาณเฉลี่ยทั้งปี ค่อนข้างคงที่เมื่อเทียบกับ พ.ศ. ๒๕๕๙/๒๕๖๐ สำหรับปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ และขนาดกลาง ใน พ.ศ. ๒๕๖๒ พบว่า มีปริมาณน้ำลดลงจาก พ.ศ. ๒๕๖๑ และเมื่อพิจารณาความต้องการใช้น้ำ ใน พ.ศ. ๒๕๖๐ พบว่า การเกษตรมีความต้องการใช้น้ำมากที่สุด รองลงมา คือ การรักษาระบบนิเวศ การอุปโภคหรือบริโภค และอุตสาหกรรม ตามลำดับ ส่วนการใช้น้ำบาดาลสำหรับบ่อเอกชนที่มาขออนุญาตใช้ พบว่า ภาคธุรกิจมีปริมาณการใช้น้ำบาดาลมากที่สุด รองลงมา คือ การเกษตร และการอุปโภคหรือบริโภค ตามลำดับ

๖) **ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง** จากการสำรวจของกรมประมง พบว่า ใน พ.ศ. ๒๕๖๑ ความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรประมงทะเลเพิ่มขึ้นจาก พ.ศ. ๒๕๖๐ ร้อยละ ๑๗.๘๙ และใน พ.ศ. ๒๕๖๒

สหภาพยุโรปได้ประกาศปลดสถานะใบเหลืองของภาคประมงไทย เพื่อแสดงการยอมรับต่อความก้าวหน้าของการแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (Illegal Unreported and Unregulated Fishing: IUU) ของไทย ภายหลังจากที่ประเทศไทยมีการแก้ไขปัญหาอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๕๘ ส่วนสถานการณ์การกัดเซาะชายฝั่ง ใน พ.ศ. ๒๕๖๐ จากการสำรวจของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง พบว่า มีพื้นที่ชายฝั่งที่ถูกกัดเซาะเป็นระยะทางประมาณ ๗๐๔.๔๔ กิโลเมตร โดยได้รับการดำเนินการแก้ไขแล้วเป็นระยะทาง ๕๕๘.๗๑ กิโลเมตร ในส่วนของสัตว์ทะเลหายากเกยตื้น ใน พ.ศ. ๒๕๖๑ มีจำนวน ๖๙๒ ตัว เพิ่มขึ้นจาก พ.ศ. ๒๕๖๐ ที่มีจำนวน ๔๑๓ ตัว เนื่องจากการสร้างเครือข่ายให้มีการแจ้งข่าวสารและเพิ่มประสิทธิภาพของการช่วยเหลือสัตว์ทะเลหายากเบื้องต้นได้ดีมากขึ้น ส่วนป่าชายเลน พบว่า ในช่วง พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๑ มีพื้นที่ป่าชายเลนคงสภาพ เพิ่มขึ้นจาก พ.ศ. ๒๕๕๗ และสามารถดำเนินการยึดคืนพื้นที่ป่าชายเลน ในช่วง พ.ศ. ๒๕๖๑ ถึงเดือนมิถุนายน ๒๕๖๒ ได้จำนวน ๑๒,๕๙๙.๙๗ ไร่ สำหรับสถานการณ์แหล่งหญ้าทะเลตามชายฝั่งทะเลในน่านน้ำไทยใน พ.ศ. ๒๕๖๑ พบว่า พื้นที่แหล่งหญ้าทะเล มีจำนวน ๑๕๙,๘๒๘ ไร่ โดยพบในบริเวณทะเลอันดามันตอนล่างมากที่สุด สำหรับแนวปะการังของประเทศไทย ใน พ.ศ. ๒๕๖๑ พบว่า มีสถานภาพสมบูรณ์เพิ่มขึ้น ทั้งนี้ สถานการณ์ปะการังฟอกขาว ใน พ.ศ. ๒๕๖๒ พบแนวปะการังส่วนใหญ่อยู่ในระดับปะการังเริ่มฟอกขาว (สีซีด) ทั้งฝั่งทะเลอันดามันและฝั่งอ่าวไทย โดยการฟอกขาวยังถือว่าไม่รุนแรง ส่วนขยะทะเล ใน พ.ศ. ๒๕๖๑ พบว่า ปริมาณขยะมูลฝอยในพื้นที่จังหวัดชายฝั่งทะเล มีการกำจัดไม่ถูกต้องมีแนวโน้มลดลงจาก พ.ศ. ๒๕๕๙ แต่ยังคงพบขยะพลาสติกในขยะทะเล

๗) ความหลากหลายทางชีวภาพ ในส่วนของสถานภาพความหลากหลายทางชีวภาพด้านพืช พบว่า ใน พ.ศ. ๒๕๕๘ มีชนิดพืชที่ถูกคุกคาม จำนวน ๙๖๔ ชนิด แบ่งเป็นพืชที่อยู่ในสถานภาพมีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ จำนวน ๗๓๗ ชนิด พืชที่อยู่ในสถานภาพใกล้สูญพันธุ์ จำนวน ๒๐๗ ชนิด และพืชที่อยู่ในสถานภาพใกล้สูญพันธุ์อย่างยิ่ง จำนวน ๒๐ ชนิด และมีชนิดพืชที่สูญพันธุ์ในธรรมชาติ จำนวน ๒ ชนิด คือ พ้ามุ่ยน้อยและโศภระย้า ส่วนสถานภาพความหลากหลายทางชีวภาพด้านสัตว์ พบว่า สัตว์มีกระดูกสันหลังที่อยู่ในสถานภาพชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคาม ใน พ.ศ. ๒๕๕๙ เพิ่มขึ้นจาก พ.ศ. ๒๕๕๖ จำนวน ๑๔ ชนิด ประกอบด้วย ปลา ๖ ชนิด สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม ๕ ชนิด และนก ๓ ชนิด และ ใน พ.ศ. ๒๕๖๑ พบชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่ควรป้องกันควบคุม กำจัดของประเทศไทย เพิ่มขึ้นจาก พ.ศ. ๒๕๕๒ นอกจากนี้ จากข้อมูลกรมพัฒนาที่ดิน พบว่า ในช่วง พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๑ มีพื้นที่ชุ่มน้ำเพิ่มขึ้นจากช่วง พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๕๙

๘) สถานการณ์มลพิษ พบว่า *คุณภาพอากาศ* ใน พ.ศ. ๒๕๖๑ เมื่อเปรียบเทียบกับ พ.ศ. ๒๕๖๐ ฝุ่นละอองขนาดไม่เกิน ๑๐ ไมครอน มีค่าเฉลี่ยรายปีทั้งประเทศค่อนข้างคงตัว และยังคงอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน ส่วนฝุ่นละอองขนาดไม่เกิน ๒.๕ ไมครอน มีค่าเฉลี่ยรายปีทั้งประเทศเพิ่มขึ้น แต่ยังคงอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานเช่นกัน อย่างไรก็ตาม ฝุ่นละอองขนาดไม่เกิน ๒.๕ ไมครอน มีค่าเกินมาตรฐานในพื้นที่เมืองใหญ่ที่มีการจราจรหนาแน่น และเขตอุตสาหกรรม สำหรับสถานการณ์หมอกควันและจุดความร้อนสะสม ในพื้นที่ ๙ จังหวัดภาคเหนือ พบว่า จำนวนวันที่ปริมาณฝุ่นละอองเกินค่ามาตรฐานลดลง นอกจากนี้ ยังพบจุดความร้อนสะสมลดลง ทั้งนี้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้มีการดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาฝุ่นละออง โดยภาครัฐได้กำหนดให้การแก้ไขปัญหาหมอกควันด้านฝุ่นละอองเป็นวาระแห่งชาติ เพื่อให้การดำเนินการแก้ไข

ปัญหาในเรื่องดังกล่าวเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล นอกจากนี้ ยังได้มีการจัดทำแผนแม่บทด้านการจัดการคุณภาพอากาศของประเทศไทย ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๘๐) แก้ไขปัญหาคุณภาพอากาศในพื้นที่วิกฤต ตรวจสอบรถโดยสารที่มีควันดำ จัดเครื่องบินลำเลียงบินโปรยละอองน้ำลดฝุ่นละอองในอากาศ และจัดกิจกรรม “อาชีวะอาสา ลดควันลดฝุ่น” ในช่วงของการปิดเรียนเป็นเวลา ๒ วัน รวมทั้งดำเนินการตามมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษในพื้นที่กรุงเทพมหานคร บูรณาการแผนดำเนินงานด้านการแพทย์และสาธารณสุขเพื่อลดและป้องกันผลกระทบต่อสุขภาพจากฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน ๒.๕ ไมครอน จัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการภาวะฉุกเฉิน เพื่อการสื่อสารการปฏิบัติการ และติดตามสถานการณ์ในการเฝ้าระวัง ป้องกันควบคุมโรคจากฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน ๒.๕ ไมครอน และหมอกควัน ตลอดจนส่งเสริมให้พื้นที่ป่าเป็นพื้นที่กันชนด้วยต้นไม้ที่มีความสามารถในการดักจับฝุ่นละออง

ระดับเสียง พบว่า ใน พ.ศ. ๒๕๖๑ ระดับเสียงบริเวณพื้นที่ริมถนนและพื้นที่ทั่วไปในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล รวมทั้งบริเวณพื้นที่ริมถนนและพื้นที่ทั่วไปในพื้นที่ต่างจังหวัด มีระดับเสียงเฉลี่ยเพิ่มขึ้นจาก พ.ศ. ๒๕๖๐ แต่ยังคงอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน ปัญหาหลักยังคงเป็นปัญหามลพิษทางเสียงริมเส้นทางจราจรในเขตกรุงเทพมหานคร ปริมณฑล และจังหวัดสระบุรี ทั้งนี้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้มีการดำเนินการตรวจสอบยานพาหนะก่อนต่อทะเบียนประจำปี กำหนดกฎ ระเบียบ หรือมาตรการบังคับใช้กฎหมายควบคุมระดับเสียงจากยานพาหนะเพิ่มเติม มีการกวดขันและป้องกันการแข่งขันรถยนต์และจักรยานยนต์บนทางสาธารณะในพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล รวมทั้งพัฒนาปรับปรุงมาตรฐานและวิธีการตรวจวัดระดับเสียงจากยานพาหนะ ให้มีความสอดคล้องกับเทคโนโลยีในปัจจุบัน และมีค่ามาตรฐานระดับเสียงของรถยนต์และรถจักรยานยนต์ที่เข้มงวดขึ้น ตลอดจนออกประกาศกำหนดมาตรฐานระดับเสียงและวิธีการวัดระดับเสียงของรถยนต์

คุณภาพน้ำผิวดิน พบว่า ใน พ.ศ. ๒๕๖๑ อยู่ในเกณฑ์พอใช้ถึงดี เพิ่มขึ้นจาก พ.ศ. ๒๕๖๐ และอยู่ในเกณฑ์เสื่อมโทรมลดลง โดยไม่มีแหล่งน้ำที่มีคุณภาพอยู่ในเกณฑ์ดีมากและเสื่อมโทรมมาก ทั้งนี้ แหล่งน้ำภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีคุณภาพน้ำดีกว่าภาคอื่น ๆ ส่วนคุณภาพน้ำที่เสื่อมโทรมที่สุด อยู่ในพื้นที่ภาคกลางอย่างไรก็ตาม แหล่งน้ำที่มีคุณภาพน้ำดีที่สุด ๕ อันดับแรก ได้แก่ แม่น้ำตาปตอนบน แควน้อย อุบลสงคราม และชี ทั้งนี้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้มีการดำเนินการจัดทำแผนการจัดการคุณภาพน้ำของประเทศระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๘๐) มีการควบคุมการระบายน้ำเสียจากแหล่งกำเนิด ทั้งจากชุมชน บ้านเรือนและอาคารทุกประเภท อุตสาหกรรม รวมทั้งเกษตรกรรม กำหนดมาตรฐานควบคุมการระบายน้ำทิ้งจากโรงงานผลิตเยื่อ และโรงงานผลิตกระดาษ โรงงานที่ประกอบกิจการเกี่ยวกับการฟอก ชัด หรือเคลือบสี ผนังสัตว์ รวมทั้งจัดทำโครงการนวัตกรรมเทคโนโลยีการบำบัดสีในน้ำทิ้งอุตสาหกรรม

คุณภาพน้ำทะเลชายฝั่ง พบว่า ใน พ.ศ. ๒๕๖๑ อยู่ในเกณฑ์พอใช้ถึงดีมาก ลดลงจาก พ.ศ. ๒๕๖๐ โดยมีแหล่งน้ำอยู่ในเกณฑ์ดีมาก ได้แก่ เกาะม้า จังหวัดสุราษฎร์ธานี และทะเลแหวก จังหวัดกระบี่ และอยู่ในเกณฑ์เสื่อมโทรมมาก ได้แก่ บริเวณหน้าโรงงานฟอกย้อม กม. ๓๕ ปากแม่น้ำเจ้าพระยา จังหวัดสมุทรปราการ และปากแม่น้ำท่าจีน จังหวัดสมุทรสาคร ทั้งนี้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้มีการดำเนินการนำร่อง

แก้ไขปัญหาน้ำเสียชายฝั่ง ในพื้นที่เมืองพัทยาและพื้นที่โดยรอบ และดำเนินโครงการ “ประชารัฐร่วมใจ แก้ไขปัญหาน้ำเสีย ชายหาดท่องเที่ยว” ตลอดจนการเฝ้าระวัง ติดตาม และตรวจสอบคุณภาพน้ำทะเลชายฝั่ง

คุณภาพน้ำบาดาล พบว่า ใน พ.ศ. ๒๕๖๑ โดยทั่วไปยังคงอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานที่ใช้บริโภคได้ แต่บางพื้นที่มีปริมาณธาตุเหล็กและแมงกานีสในปริมาณสูง และมีการปนเปื้อนสารมลพิษที่ยังมีการติดตาม และเฝ้าระวังคุณภาพน้ำบาดาล ทั้งนี้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้มีการดำเนินการโดยการพัฒนาแหล่งน้ำบาดาล เพื่อสนับสนุนน้ำดื่มสะอาดให้กับโรงเรียนทั่วประเทศ พัฒนาแหล่งน้ำบาดาลเพื่อส่งเสริมการดำเนินงาน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ วางเครือข่ายสังเกตการณ์น้ำบาดาลเพื่อติดตามสถานการณ์น้ำบาดาล รวมทั้ง แลกเปลี่ยนความรู้ เรื่อง การบริหารจัดการการปนเปื้อนในดินและน้ำใต้ดิน

สำหรับขยะมูลฝอย พบว่า ใน พ.ศ. ๒๕๖๑ **ขยะมูลฝอย** มีปริมาณที่เกิดขึ้นทั่วประเทศ ประมาณ ๒๗.๙๓ ล้านตัน เพิ่มขึ้นจาก พ.ศ. ๒๕๖๐ ที่มีปริมาณ ๒๗.๓๗ ล้านตัน โดยมีอัตราการเกิดขยะมูลฝอย ประมาณ ๑.๑๕ กิโลกรัมต่อคนต่อวัน เพิ่มขึ้นจาก ๑.๑๓ กิโลกรัมต่อคนต่อวัน แต่มีปริมาณขยะมูลฝอย ที่ถูกนำกลับมาใช้ประโยชน์เพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตาม มีปริมาณขยะมูลฝอยที่ถูกนำไปกำจัดอย่างไม่ถูกต้องเพิ่มขึ้น ในส่วนของขยะพลาสติก พบพลาสติกในขยะชุมชนประมาณ ๒.๐ ล้านตัน สามารถนำเข้าสู่ระบบรีไซเคิลประมาณ ๐.๕ ล้านตัน และยังคงมีขยะพลาสติกปะปนและตกค้างอยู่ในทะเล ส่วนของ**เสียอันตราย** พบว่า ใน พ.ศ. ๒๕๖๑ ของเสียอันตรายชุมชน มีประมาณ ๖๓๘,๐๐๐ ตัน เพิ่มขึ้นจาก พ.ศ. ๒๕๖๐ ที่มีประมาณ ๖๑๘,๗๐๐ ตัน ส่วนใหญ่เป็นซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ ร้อยละ ๖๕ ในขณะที่ กากของเสียอุตสาหกรรมที่เข้าสู่ระบบการจัดการลดลง สำหรับ**มูลฝอยติดเชื้อ** ใน พ.ศ. ๒๕๖๑ มีปริมาณลดลงจาก พ.ศ. ๒๕๖๐ นอกจากนี้ ในส่วนของ**สารอันตราย** ใน พ.ศ. ๒๕๖๑ มีการนำเข้าสารอันตรายทางการเกษตรลดลงจาก พ.ศ. ๒๕๖๐ ในขณะที่ มีการนำเข้าสารอันตรายภาคอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้น ทั้งนี้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้มีการดำเนินการจัดทำแผนแม่บทด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษจากขยะ และของเสียอันตราย ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๘๐) ขับเคลื่อนแผนแม่บทการจัดการจัดการขยะมูลฝอยของประเทศ (พ.ศ. ๒๕๕๙-๒๕๖๔) จัดทำ (ร่าง) Roadmap การจัดการขยะพลาสติก พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๗๓ จัดทำร่างพระราชบัญญัติการจัดการซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ดำเนินงานความร่วมมือตามอนุสัญญาบาเซล ว่าด้วยการควบคุมการเคลื่อนย้ายข้ามแดนของของเสียอันตรายและการกำจัด จัดทำร่างกฎกระทรวงสุลักษณะการจัดการมูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตรายจากชุมชน พ.ศ. จัดทำแผนปฏิบัติการการจัดการมูลฝอยติดเชื้อ พ.ศ. ๒๕๖๒-๒๕๖๔ จัดทำโปรแกรมกำกับการขนส่งมูลฝอยติดเชื้อเพิ่มประสิทธิภาพด้านการเก็บและขนส่งมูลฝอยติดเชื้อให้มีความถี่การให้บริการอย่างทั่วถึง รวมทั้งควบคุม และจัดการสารอันตรายตามอนุสัญญาระหว่างประเทศด้านสารเคมี ตลอดจนมีการออกประกาศกระทรวง เกษตรและสหกรณ์ เพื่อจำกัดการใช้สารเคมี ๓ ชนิด ได้แก่ โกลโฟเซต คลอร์ไพริฟอส และพาราควอต

๙) **สิ่งแวดล้อมชุมชน** ประชากรในกรุงเทพมหานครและในเขตเทศบาล มีจำนวนเพิ่มขึ้นจาก พ.ศ. ๒๕๖๐ ส่วนจำนวนชุมชนแออัดของกรุงเทพมหานครลดลง สำหรับพื้นที่สีเขียวในรูปแบบสวนสาธารณะของ กรุงเทพมหานคร ใน พ.ศ. ๒๕๖๑ เพิ่มขึ้น คิดเป็นสัดส่วนพื้นที่สีเขียวต่อประชากร ๖.๗๐ ตารางเมตรต่อคน แต่ยังคงต่ำกว่ามาตรฐานองค์การอนามัยโลกที่กำหนดไว้ ๙.๐๐ ตารางเมตรต่อคน

๑๐) **สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรม** ด้านสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ ใน พ.ศ. ๒๕๖๑ พบว่า แหล่งธรรมชาติอันควรอนุรักษ์ประเภทภูเขา น้ำตก ธรณีสัณฐานและภูมิลักษณะวรรณ และถ้ำ ส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแหล่งธรรมชาติอันควรอนุรักษ์ในระดับดี ส่วนสิ่งแวดล้อมศิลปกรรม ใน พ.ศ. ๒๕๖๒ จากข้อมูลสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้มีการประกาศเขตพื้นที่เมืองเก่าแล้ว ๓๑ เมือง และมีเป้าหมายที่จะดำเนินการประกาศเขตพื้นที่เมืองเก่าเพิ่มเติม จำนวน ๕ เมือง นอกจากนี้ จากข้อมูลกรมศิลปากร ได้มีการขึ้นทะเบียนโบราณสถาน จำนวน ๒,๐๙๓ แห่ง โดยมีการกำหนดขอบเขตที่ดินขึ้นทะเบียนโบราณสถานแล้ว ๑,๔๒๒ แห่ง และยังไม่กำหนดขอบเขตอีก จำนวน ๖๗๑ แห่ง ส่วนแหล่งมรดกโลก ใน พ.ศ. ๒๕๖๒ คณะรัฐมนตรีเห็นชอบให้นำเสนอเมืองโบราณศรีเทพ และกลุ่มเทวสถานปราสาทพนมรุ้ง ปราสาทเมืองต่ำ และปราสาทปลายบัด เพื่อบรรจุในบัญชีรายชื่อเบื้องต้นของศูนย์มรดกโลก

๑๑) **การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภัย** ด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ จากข้อมูลกรมอุตุนิยมวิทยา พบว่า ใน พ.ศ. ๒๕๖๑ อุณหภูมิเฉลี่ยทั้งปี เท่ากับ ๒๗.๕ องศาเซลเซียส ซึ่งมีค่าเท่ากับ พ.ศ. ๒๕๖๐ ส่วนปริมาณฝนเฉลี่ย ใน พ.ศ. ๒๕๖๑ สูงกว่าค่าปกติประมาณ ร้อยละ ๕.๐ และในส่วนของระดับน้ำทะเล จากข้อมูลกรมอุทกศาสตร์ พบว่า ค่าเฉลี่ยระดับน้ำทะเลที่ตรวจวัด ณ สถานีเกาะหลัก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สูงกว่าระดับทะเลปานกลาง ๐.๑๖ เมตร และ ณ สถานีเกาะตะเภาน้อย จังหวัดภูเก็ต ต่ำกว่าระดับทะเลปานกลาง ๐.๑๐ เมตร ซึ่งมีค่าเท่ากับ พ.ศ. ๒๕๖๐ นอกจากนี้ ใน พ.ศ. ๒๕๕๙ ประเทศไทยสามารถลดก๊าซเรือนกระจกในภาคพลังงานได้ เท่ากับ ๔๕.๖๘ ล้านตันคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า ซึ่งลดลงได้มากกว่า พ.ศ. ๒๕๕๘ ที่ลดได้ ๔๐.๑๔ ล้านตันคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า ทั้งนี้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินการจัดทำแผนและขับเคลื่อนการดำเนินงานตามแผนที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งมีการดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน เป้าหมายที่ ๑๓ อาทิ จัดทำแผนการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศแห่งชาติ และขับเคลื่อนการดำเนินงานตามแผนแม่บทรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๙๓

ในส่วนของสถานการณ์ด้านภัยพิบัติ พบว่า ใน พ.ศ. ๒๕๖๑ มีเหตุการณ์ภัยพิบัติจากธรรมชาติที่เกิดขึ้นลดลงจาก พ.ศ. ๒๕๖๐ โดยเกิดเหตุการณ์ดินโคลนมากที่สุด นอกจากนี้ ยังเกิดพายุในประเทศไทย จำนวน ๓ ลูก ได้แก่ พายุโซนร้อน “เซินติญา” “เบบินคา” และ “ปาบี” โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้มีการดำเนินการจัดทำแนวทางหรือมาตรการป้องกัน/บรรเทาผลกระทบจากภัยพิบัติภัยแผนปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจากแผ่นดินไหวและอาคารถล่ม ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๑ รวมทั้งจัดทำแผนการเพาะปลูกพืชฤดูแล้งของ พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๖๒ ของทั้งประเทศ ตลอดจนเตรียมความพร้อมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอุทกภัยดินถล่ม และพายุ

๒.๒ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

การจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างบูรณาการ ได้ทำการวิเคราะห์สถานการณ์และปัญหาด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ผ่านมา แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงในอนาคต พร้อมคำนึงถึงยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๘๐) แผนแม่บทภายใต้

ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๘๐) แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และแผนอื่นๆ ของประเทศที่เกี่ยวข้อง แบ่งออกเป็น มาตรการระยะสั้น ในช่วง ๑-๒ ปี และมาตรการระยะยาวในช่วง ๓-๑๐ ปี ดังนี้

มาตรการระยะสั้น ประกอบด้วย ๔ มาตรการ ดังนี้

๑) การลดปัญหาฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน ๒.๕ ไมครอน (ฝุ่นละออง PM_{2.5}) ในเมือง
โดยเฉพาะกรุงเทพมหานครและปริมณฑลได้ประสบปัญหาฝุ่นละออง PM_{2.5} เกินมาตรฐานในหลายพื้นที่ ส่งผลกระทบต่อสุขภาพ การดำรงชีวิต และเป็นอุปสรรคต่อการเดินทาง รวมทั้งส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยวในพื้นที่สำคัญของประเทศ จึงจำเป็นต้องดำเนินมาตรการในการลดปัญหาที่แหล่งกำเนิด เสริมสร้างระบบการจัดการมลพิษที่แหล่งกำเนิดให้มีประสิทธิภาพ ลดความกระจุกตัวของการคมนาคมในเขตที่มีการจราจรหนาแน่น โดยขยายโครงข่ายการให้บริการขนส่งสาธารณะให้เชื่อมโยงทั้งระบบ กำหนดเขตพื้นที่จำกัดปริมาณรถยนต์ เร่งรัดแผนการเปลี่ยนรถโดยสารขององค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพและรถโดยสารสาธารณะอื่นๆ ให้เป็นรถยนต์ที่มีมลพิษต่ำ พิจารณาแนวทางในการใช้มาตรการทางภาษีควบคุมรถยนต์เก่าและส่งเสริมรถยนต์ไฟฟ้า เพิ่มพื้นที่สีเขียวขนาดเล็กและพื้นที่สีเขียวรูปแบบริ้วสวนในพื้นที่ว่าง กำหนดให้มีรูปแบบการสื่อสาร ควบคุม และสั่งการในภาวะเร่งด่วนที่ปริมาณฝุ่นละออง PM_{2.5} มีแนวโน้มสูงขึ้นต่อเนื่อง โดยมีการซักซ้อมทำความเข้าใจก่อนเกิดเหตุ

๒) การจัดการขยะมูลฝอย ซึ่งมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ส่วนใหญ่ถูกทิ้งรวมกันและนำไปสู่การกำจัดด้วยวิธีการที่ไม่ถูกต้อง โดยเฉพาะการฝังกลบซึ่งขาดระบบการจัดการที่ดี และมีข้อจำกัดในการหาสถานที่ฝังกลบขยะมูลฝอยแห่งใหม่ ซึ่งมีค่าใช้จ่ายสูงและถูกต่อต้านจากประชาชนในบริเวณใกล้เคียง จึงต้องให้ความสำคัญในการลดและคัดแยกขยะมูลฝอยจากต้นทาง การนำขยะมูลฝอยไปใช้ประโยชน์ และการกำจัดขยะมูลฝอยด้วยวิธีการที่เหมาะสม เน้นการนำขยะมูลฝอยไปใช้ประโยชน์ก่อนเข้าสู่ระบบการกำจัดขยะมูลฝอยด้วยการคัดแยกขยะรีไซเคิล ขยะพลาสติก ขยะอาหาร และขยะอินทรีย์อื่นๆ อย่างจริงจัง โดยสร้างวัฒนธรรมการคัดแยกขยะมูลฝอยแก่เยาวชนและประชาชน โดยเฉพาะในสถานศึกษา สถานบริการต่างๆ ของรัฐ และแหล่งกำเนิดขยะมูลฝอยขนาดใหญ่ เช่น อาคารสูง ห้างสรรพสินค้า และตลาด เป็นต้น พร้อมสื่อสารให้ประชาชนมั่นใจว่าหากมีการคัดแยกขยะมูลฝอยแล้วจะไม่ถูกนำไปทิ้งรวมกัน รวมทั้งเปิดโอกาสและจูงใจให้เอกชนที่มีศักยภาพเข้ามาบริหารจัดการขยะมูลฝอย ส่งเสริมการรวมกลุ่มในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างเป็นระบบ และปรับบทบาทจากผู้ดำเนินการ (Operator) มาเป็นผู้ควบคุมกำกับดูแล (Regulator)

๓) การพัฒนาระบบข้อมูลสิ่งแวดล้อม เป็นมาตรการที่สำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพในการวางแผน การติดตามประเมินผล รวมถึงการสื่อสารและสร้างความเข้าใจแก่ผู้เกี่ยวข้องให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ควรประกอบด้วยสถานการณ์และแนวโน้มสิ่งแวดล้อมตามตัวชี้วัดของแผนต่างๆ ข้อมูลองค์ความรู้และแนวทางการจัดการสิ่งแวดล้อม และข้อมูลสนับสนุนการดำเนินงานตามนโยบาย ซึ่งจะต้องเร่งพัฒนาระบบฐานข้อมูลสิ่งแวดล้อมให้เป็นเอกภาพ มีความทันสมัย และเข้าถึงได้ง่าย โดยเฉพาะระบบข้อมูลที่แสดงความก้าวหน้าในการดำเนินงานตามนโยบายและแผนด้านสิ่งแวดล้อมที่สำคัญๆ ของประเทศ

๔) การพัฒนาและยกระดับระบบการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ (Strategic Environmental Assessment: SEA) เพื่อเป็นกลไกที่ใช้สนับสนุนการตัดสินใจในการกำหนดนโยบาย แผน หรือแผนงานเพื่อเสนอทางเลือกที่เหมาะสมโดยคำนึงถึงปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม ร่วมกับปัจจัยด้านเศรษฐกิจ สังคม และอื่นๆ เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งคณะกรรมการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ได้มีการแต่งตั้ง คณะอนุกรรมการการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ เมื่อวันที่ ๓๐ สิงหาคม ๒๕๖๐ นอกจากนี้ ได้เห็นชอบในหลักการการกำหนดประเภทของแผนและพื้นที่ที่ควรทำ SEA ในเบื้องต้น และแนวทางการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ เมื่อวันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๖๑ อย่างไรก็ตาม SEA ยังไม่ถูกนำไปปฏิบัติมากนัก จึงควรมีการพัฒนาและยกระดับให้เป็นกลไกที่สามารถปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม เพื่อแก้ไขปัญหาทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อาทิ ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรแร่ และด้านอื่นๆ รวมทั้งควรมีการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาหรือการฝึกอบรมด้าน SEA เพื่อส่งเสริมให้เกิดความรู้ความเข้าใจแก่ผู้เกี่ยวข้อง พัฒนาผู้เชี่ยวชาญ SEA มาใช้กับโครงการพัฒนาขนาดใหญ่ แผนงาน และนโยบายของรัฐ ในการเสนอทางเลือกเพื่อการพัฒนา ตลอดจนเป็นประโยชน์ในการพิจารณารายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม (Environmental Impact Assessment: EIA)

มาตรการระยะยาว ประกอบด้วย ๕ มาตรการ ดังนี้

๑) การปรับเปลี่ยนรูปแบบการบริโภคให้เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยดำเนินการพัฒนาคุณภาพของคนให้มีความรู้ความเข้าใจและตระหนักถึงผลกระทบจากการบริโภค ผ่านกระบวนการเรียนรู้ในระบบ การศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต พร้อมปรับปรุงกลไกและพัฒนาเครื่องมือในการสื่อสาร เพื่อช่วยให้เกิด การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของประชาชนในทุกภาคส่วน ซึ่งจะช่วยขับเคลื่อนให้มีการส่งเสริมให้เกิดการผลิต และการบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และมีความรับผิดชอบต่อสังคม มีการใช้ประโยชน์ ทรัพยากรธรรมชาติ และพลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ มีการหมุนเวียนทรัพยากรกลับมาใช้ใหม่ มีการจัดการ ขยะและของเสียอย่างเหมาะสม โดยการส่งเสริมให้เกิดการตลาดสินค้าและบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เน้นกลุ่มสินค้า และบริการที่มีศักยภาพสูงที่สามารถลดผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมสินค้าและบริการ เหล่านั้นเพื่อให้ผู้บริโภคมีทางเลือก ทั้งทางเลือกในการเลือกซื้อสินค้า การเดินทาง การใช้บริการต่างๆ ที่เป็นมิตร ต่อสิ่งแวดล้อม มีการให้ข้อมูลและจูงใจผู้บริโภคอย่างชัดเจนเกี่ยวกับประโยชน์และผลกระทบที่จะเกิดจากการ ใช้สินค้าและบริการต่างๆ ซึ่งจะมีส่วนช่วยในการลดและจัดการขยะและของเสียอันเป็นประเด็นสิ่งแวดล้อม ที่สำคัญ นอกจากนี้ ควรส่งเสริมให้เกิดพื้นที่ต้นแบบเชิงนวัตกรรมในการบริหารจัดการรูปแบบใหม่ที่มีความ เฉพาะตัวและรองรับการเปลี่ยนแปลงในระดับต่างๆ

๒) การส่งเสริมระบบการจัดซื้อจัดจ้างที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ควรมีการส่งเสริมและผลักดัน อย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการขับเคลื่อนแผนส่งเสริมการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ระยะที่ ๓ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ โดยคำนึงถึงความเหมาะสมทางด้านคุณภาพ ราคา การส่งมอบสินค้าหรือบริการ ตามที่กำหนดและการลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากการผลิตและบริการ โดยพิจารณาตลอดห่วงโซ่ การผลิตและการบริการ การจัดซื้อจัดจ้างที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ช่วยกระตุ้นให้ทั้งผู้ผลิตและผู้บริโภค

หันมาใส่ใจผลิตภัณฑ์และบริการที่ลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เกิดการแข่งขันในการปรับปรุงคุณภาพสินค้าหรือบริการโดยคำนึงถึงคุณภาพและลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมแทนการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม รวมถึงช่วยสร้างภาพลักษณ์ขององค์กร จึงจำเป็นต้องมีนโยบายและกำหนดเป้าหมายการจัดซื้อจัดจ้างที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมที่เป็นรูปธรรมและวัดผลได้ ผลักดันให้ระบบการจัดซื้อจัดจ้างเอื้อต่อตลาดสินค้าและบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

๓) **การศึกษาและพัฒนาระบบการอนุญาตปล่อยมลพิษ** เพื่อให้ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมตระหนักและมีส่วนร่วมในการดูแลเรื่องสิ่งแวดล้อม ควบคุมดูแลการปล่อยมลพิษจากอุตสาหกรรมหรือจากเขตอุตสาหกรรมต่างๆ ให้อยู่ในระดับที่ไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิตของประชาชน เป็นการสนับสนุนนโยบายอุตสาหกรรมสีเขียวแบบยั่งยืน ส่งเสริมอุตสาหกรรมเชิงนิเวศที่มีความสำคัญในด้านเศรษฐกิจ ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านสังคมควบคู่กัน โดยควรมีองค์กรกลางที่มีใบอนุญาตทำการตรวจสอบ รับรอง และรายงานให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบ รวมทั้งกำหนดมาตรการลงโทษผู้ปล่อยมลพิษหรือลักลอบทิ้งของเสียอันตราย กำหนดความรับผิดชอบด้านค่าใช้จ่ายในการฟื้นฟูให้สิ่งแวดล้อมกลับคืนสู่ภาวะปกติ พร้อมทั้งทบทวนการประกาศและยกเลิกเขตควบคุมมลพิษในพื้นที่ต่างๆ โดยพิจารณาจากข้อมูลระดับมลพิษและศักยภาพในการจัดการมลพิษของแต่ละพื้นที่

๔) **การส่งเสริมระบบเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy)** เป็นแนวคิดเกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด โดยการนำทรัพยากรที่ถูกใช้แล้วกลับมาแปรรูปและนำกลับไปใช้ได้อีกในอนาคต เป็นการช่วยแก้ปัญหาการใช้ทรัพยากรเกินขนาดจากการขยายตัวของภาคธุรกิจ รวมทั้ง ช่วยจัดการปัญหาด้านขยะมูลฝอย โดยควรส่งเสริมการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมด้านสิ่งแวดล้อม ผลักดันให้มีการนำเครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์มาใช้ในการจัดการสิ่งแวดล้อมให้มากขึ้น ทั้งทางด้านภาษีสิ่งแวดล้อม และค่าธรรมเนียมผลิตภัณฑ์ ส่งเสริมการเปลี่ยนขยะหรือเศษวัสดุเหลือใช้ให้เป็นพลังงาน ส่งเสริมการดำเนินงานที่ใช้วัตถุดิบเพื่อการผลิตให้มีการสูญเสียหรือกลายเป็นวัสดุเหลือใช้น้อยที่สุด หรือสามารถพัฒนาผลิตภัณฑ์โดยใช้นวัตกรรมเพื่อลดการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ

๕) **การพัฒนาความร่วมมือด้านสิ่งแวดล้อมระหว่างประเทศ** เพื่อช่วยส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ สร้างความร่วมมือ ความเจริญ และความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจของภูมิภาคให้เติบโต เพื่อให้สามารถแข่งขันได้ในตลาดเสรี เกิดการประสานข้อบังคับด้านสิ่งแวดล้อมต่างๆ นำไปสู่การแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมข้ามพรมแดนที่ดีขึ้น รวมทั้งเสริมสร้างศักยภาพและส่งเสริมการรวมตัวในระดับภูมิภาคอาเซียน เพื่อเป็นภาคีความร่วมมือในการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ขยะทะเล หมอกควันจากไฟป่า สิ่งแวดล้อมเมืองที่ยั่งยืน และการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ตลอดจนการขนส่งและระบบโลจิสติกส์ในพื้นที่และระหว่างพื้นที่

บทที่ ๓

ผลการติดตามการดำเนินการ
ตามข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

บทที่ ๓

ผลการติดตามการดำเนินการตามข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สผ.) ได้ติดตามการดำเนินงานของหน่วยงานต่างๆ ที่ปรากฏตามข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในรายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อมพ.ศ. ๒๕๖๒ และการประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อขอให้รายงานผลการดำเนินงานตามข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในรายงานสถานการณ์ฯ จำนวน ๗๑ หน่วยงาน ตามแบบฟอร์มที่กำหนด และหน่วยงานได้ส่งผลการดำเนินงานมายังสำนักงานฯ ระหว่างเดือนมิถุนายน-กรกฎาคม ๒๕๖๔ และมีการประมวลผล ระหว่างเดือนกรกฎาคม-สิงหาคม ๒๕๖๔

หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้รายงานความก้าวหน้าการดำเนินงานตามข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในรายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๒ และได้รับข้อมูลจากหน่วยงานต่างๆ โดยหน่วยงานได้มีการดำเนินงานสอดคล้องกับข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ตามสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม ๑๑ สาขา และรวมข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในรายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๒ ที่ได้จาก (๑) สถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อมของแต่ละรายสาขา (๒) ประเด็นสิ่งแวดล้อมที่สำคัญ และ (๓) มาตรการระยะสั้นและระยะยาว ทำให้มีประเด็นข้อเสนอแนะทั้งสิ้น จำนวน ๙๑ เรื่อง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการดำเนินงานโครงการหรือกิจกรรม จำนวน ๓๒๒ โครงการ

ผลการติดตามการดำเนินงานตามข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในรายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อมพ.ศ. ๒๕๖๒ ที่ได้รับจากหน่วยงานต่างๆ สำนักงานฯ ได้แบ่งกลุ่มของการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมเหล่านั้นตามลักษณะของโครงการหรือกิจกรรมออกเป็น ๓ กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่มีการดำเนินการเกี่ยวข้องกับกฎหมายและนโยบาย การบริหารจัดการ และการสนับสนุน ดังนี้

๑) ทรัพยากรดินและการใช้ที่ดิน

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการบริหารจัดการทรัพยากรดินและการใช้ที่ดิน ที่รวบรวมได้จาก รายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๒ มีจำนวน ๓ ข้อ มีการดำเนินการตามข้อเสนอแนะเชิงนโยบายดังกล่าว จำนวน ๓ ข้อ โดยมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จำนวน ๘ หน่วยงาน ดำเนินโครงการ สอดคล้องกับข้อเสนอแนะในเรื่องนี้ จำนวน ๒๐ โครงการ ดังนี้

ข้อเสนอแนะกำหนดให้ (๑) ปรับปรุงเครื่องมือทางผังเมือง จัดให้มีการวางผังเมืองในทุกระดับ โดยเน้นขอบเขตพื้นที่ลุ่มน้ำในการกำหนดการใช้ที่ดินและการมีแผนการใช้ที่ดินที่เน้นความสำคัญของระบบนิเวศและศักยภาพของที่ดิน ให้มีความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชนและบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องให้มีประสิทธิภาพ เพื่อลดปัญหาการใช้ที่ดินผิดประเภทและปัญหาผลกระทบภายนอกระหว่างกิจกรรมต่างๆ

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายและนโยบาย

- ❖ กรมโยธาธิการและผังเมืองได้วางนโยบายระดับประเทศ วางและจัดทำผังนโยบายระดับภาค วางและจัดทำผังเมืองรวม เมือง/ชุมชน วางและจัดทำผังเมืองรวมจังหวัด เพื่อกำหนดกรอบนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่ระดับประเทศ วางผังภาค ให้เหมาะสมกับสถานการณ์และบริบทการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เพื่อเป็นกรอบชี้้นำการพัฒนาทางด้านกายภาพในระดับเมืองและชนบท โดยมุ่งให้เกิดการพัฒนาเมือง หรือชนบท ให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งสัญลักษณ์ ความสะดวกสบาย ความเป็นระเบียบ ความสวยงาม การใช้ประโยชน์ในทรัพย์สิน และการคมนาคมและการขนส่ง

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุน

- ❖ **กรมโยธาธิการและผังเมือง** ได้วางผังระบายน้ำจังหวัดใน ๒๕ ลุ่มน้ำ เพื่อศึกษาและวิเคราะห์พื้นที่เสี่ยงอุทกภัย เพื่อกำหนดระดับความเสี่ยงอุทกภัยของพื้นที่ สิ่งปลูกสร้างและโครงสร้างพื้นฐานที่กีดขวางทางน้ำ ที่มีผลต่อการระบายน้ำของชุมชนเมือง พร้อมทั้งเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหา
- ❖ **กรมพัฒนาที่ดิน** ได้วางแผนการใช้ที่ดินระดับจังหวัด เพื่อสนับสนุนการจัดทำแผนบริหารจัดการที่ดิน และทรัพยากรดินระดับจังหวัด จัดให้มีการใช้ที่ดินอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับศักยภาพของที่ดิน ความต้องการของจังหวัด และกลุ่มจังหวัด ลดความเสี่ยงของที่ดินและทรัพยากรดิน การรักษา และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้มีความสมบูรณ์อย่างยั่งยืน
- ❖ **กรมส่งเสริมการเกษตร** ได้ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพทางการเกษตร เพื่อพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ การเกษตรให้แก่เกษตรกรเครือข่าย เกษตรกร และประชาชนทั่วไป การให้ศูนย์ปฏิบัติการเป็นแหล่งเรียนรู้ ด้านวิชาการเกษตรแก่เจ้าหน้าที่และเกษตรกรที่สนใจ การให้ศูนย์ปฏิบัติการเป็นแหล่งวิจัย ศึกษา ทดสอบ และประยุกต์ใช้วิชาการด้านส่งเสริมการเกษตรที่เหมาะสมในแต่ละพื้นที่ และให้ศูนย์ปฏิบัติการสามารถ สนับสนุนและเชื่อมโยงการปฏิบัติงานกับสำนักงานเกษตรจังหวัดและสำนักงานเกษตรอำเภอได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- ❖ **กรมการข้าว** ได้ส่งเสริมการผลิตข้าวอินทรีย์ เพื่อส่งเสริมกลุ่มเกษตรกรให้ผลิตข้าวอินทรีย์ตามมาตรฐาน ข้าวอินทรีย์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ สร้างความยั่งยืนในการผลิตข้าวอินทรีย์ให้กับชาวนาไทย เตรียมความพร้อมการผลิตข้าวอินทรีย์ตามมาตรฐานต่างประเทศ และเป็นแหล่งเรียนรู้ระบบการผลิต ข้าวอินทรีย์
- ❖ **สำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม** ได้ส่งเสริมระบบวนเกษตรในเขตปฏิรูปที่ดิน เพื่อพัฒนาความรู้ ของเกษตรกรให้สามารถใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืนและลดความเสี่ยงจากภาวะ ความไม่แน่นอนด้วยการผลิตในระบบวนเกษตร ส่งเสริมและสนับสนุนการปรับเปลี่ยนการผลิตสู่ระบบ วนเกษตรที่สอดคล้องกับสภาพภูมินิเวศในแปลงเกษตรกรรมและสภาพเศรษฐกิจและสังคมในแต่ละ ภูมิภาค และส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพครุต้นแบบวนเกษตรด้านการจัดการผลผลิต การเพิ่มมูลค่า ทรัพยากรชีวภาพจากการผลิตในระบบวนเกษตร เพื่อสร้างความมั่นคงด้านอาหารและรายได้ ของครัวเรือน

การดำเนินงานด้านการบริหารจัดการ

- ❖ **กรมที่ดิน** มีการบริหารจัดการการใช้ประโยชน์ที่ดินสาธารณะประโยชน์ที่มีการบุกรุก เพื่อขจัดความยากจน และพัฒนาชนบท เพื่อให้ราษฎรได้เข้าอยู่อาศัยในที่ดินของรัฐโดยถูกต้อง มีความมั่นคง ในการถือครองที่ดิน ส่งผลให้เกิดความมั่นใจในการลงทุน และประกอบกิจการในที่ดิน ทำให้มี คุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น สามารถ แก้ไขปัญหาความยากจนอย่างเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น และเพื่อลดข้อพิพาทระหว่างรัฐกับราษฎร เกี่ยวกับ สิทธิการครอบครองที่ดินของรัฐ และการรังวัดออกและตรวจสอบหนังสือสำคัญ สำหรับที่หลวง (น.ส.ล.) เพื่อการจัดที่ดิน

- ❖ **กรมส่งเสริมการเกษตร** ได้ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพเพื่อแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินของเกษตรกร (คทช.) เพื่อให้ผู้ยากไร้ไม่มีที่ดินทำกินที่ได้รับสิทธิการทำกินและการเช่าอยู่อาศัยในที่ดินของรัฐได้รับการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพ สามารถลดรายจ่าย สร้างรายได้และคุณภาพชีวิตที่ดี และลดปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ และการลักลอบตัดป่าไม้ในพื้นที่ป่าและลดปัญหาความขัดแย้งระหว่างชุมชนและเจ้าหน้าที่ของรัฐ

ข้อเสนอแนะกำหนดให้ (๒) พัฒนาและประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการจัดทำแผนการใช้ที่ดินให้ครอบคลุมทุกมิติ และมีความรวดเร็วและพัฒนาชุดตรวจสอบดินเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการวิเคราะห์ดิน รวมถึงพัฒนาและปรับปรุงฐานข้อมูลทรัพยากรดินให้มีความถูกต้องและเป็นปัจจุบัน

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุน

- ❖ **กรมที่ดิน** ได้สนับสนุนคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ (คทช.) จังหวัด ในการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชน ตามนโยบายรัฐบาล กิจกรรมจัดทำข้อมูลที่ดินเพื่อการจัดที่ดิน ตามนโยบาย คทช. เพื่อจัดทำฐานข้อมูลการจัดที่ดินทำกิน และเพื่อจัดทำข้อมูลที่ดิน แผนที่ ข้อมูลผู้ครอบครองที่ดิน สำหรับใช้ในการสำรวจตรวจสอบการครอบครอง การใช้ประโยชน์ที่ดิน ของราษฎรในพื้นที่จัดที่ดิน
- ❖ **กรมพัฒนาที่ดิน** ได้พัฒนาหมอดินอาสาและหมอดินน้อย เพื่อเพิ่มศักยภาพให้หมอดินอาสาทั่วประเทศ สามารถปฏิบัติงานในการดูแลรักษาและพัฒนาทรัพยากรที่ดินเพื่อการเกษตร ร่วมกับเกษตรกรในชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ และจัดตั้งศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการพัฒนาที่ดิน เพื่อถ่ายทอดเทคโนโลยีการพัฒนาที่ดินให้เป็นแหล่งเรียนรู้ สาธิต/ศึกษา/ดูงาน ด้านการพัฒนาที่ดิน โดยนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมของกรมฯ ไปถ่ายทอดให้แก่เกษตรกรในพื้นที่ และจัดทำเป้าหมายและตัวชี้วัดความสมดุลของการจัดการทรัพยากรที่ดิน เพื่อกำหนดมาตรการการจัดการดินเสื่อมโทรมในระดับพื้นที่
- ❖ **สำนักงานคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ** ได้เพิ่มประสิทธิภาพของระบบสารสนเทศที่ดิน และทรัพยากรดินเพื่อการบริหารจัดการเชิงบูรณาการ เพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพระบบสารสนเทศที่ดิน และทรัพยากรดินเพื่อการบริหารจัดการเชิงบูรณาการ และเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของระบบสารสนเทศที่ดินและทรัพยากรดินในการสนับสนุนการดำเนินงานของคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ และได้จัดทำประเด็นยุทธศาสตร์การบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ (พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐) เพื่อศึกษา วิเคราะห์ ทบทวนข้อมูลสถานการณ์และแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงด้านที่ดิน และทรัพยากรดินของประเทศ และผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น

การดำเนินงานด้านการบริหารจัดการ

- ❖ **กรมที่ดิน** ดำเนินการ (๑) สนับสนุนคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ (คทช.) จังหวัด ในการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชน ตามนโยบายรัฐบาล เพื่อสนับสนุน และเสริมสร้างประสิทธิภาพการดำเนินการด้านการจัดที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัย ในลักษณะแปลงรวมโดยไม่ให้กรรมสิทธิ์ แต่อนุญาตให้เช่าทำประโยชน์ ในที่ดินของรัฐ เป็นกลุ่มหรือชุมชน ตามหลักเกณฑ์หรือเงื่อนไข ที่ คทช. กำหนด ในรูปแบบสหกรณ์ หรือรูปแบบอื่นที่เหมาะสม และ (๒) มีการนำเข้าสู่ข้อมูลแผนที่รูปแปลงที่ดินของรัฐระบบดิจิทัล โดยนำเข้าสู่ข้อมูลแผนที่

รูปแปลงที่ดินของรัฐในความรับผิดชอบของกรมที่ดิน ตรวจสอบ และจัดเก็บข้อมูลแผนที่รูปแปลงที่ดินของรัฐของทุกหน่วยงานในคณะกรรมการกำหนดมาตรฐานระวางแผนที่และแผนที่รูปแปลงที่ดินในที่ดินของรัฐ (กรม.) ให้เป็นไปตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยมาตรฐานระวางแผนที่และแผนที่รูปแปลงที่ดินในที่ดินของรัฐ พ.ศ. ๒๕๕๐ รวมทั้งดูแลฐานข้อมูลดังกล่าวให้ถูกต้องและทันสมัย

- ❖ **กรมพัฒนาที่ดิน**มีการบริหารจัดการทรัพยากรดินระดับตำบล เพื่อปรับปรุงแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล ให้มีความถูกต้อง แม่นยำ และเป็นปัจจุบันสอดคล้องกับการพัฒนาการเกษตร ๔.๐ สามารถใช้เป็นข้อมูล ช่วยตัดสินใจในการพัฒนาพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ การนำข้อมูลแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลสามารถใช้เผยแพร่ผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตได้ และการนำแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลสู่การปฏิบัติ

ข้อเสนอแนะ (๓) กำหนดให้มีการพัฒนาและยกระดับระบบการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ (Strategic Environment Assessment: SEA) เพื่อเป็นกลไกที่ใช้สนับสนุนการตัดสินใจในการกำหนดนโยบาย แผน หรือแผนงาน เพื่อเสนอแนวทางที่เหมาะสมโดยคำนึงถึงปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม ร่วมกับปัจจัยด้านเศรษฐกิจ สังคม และอื่นๆ เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายและนโยบาย

- ❖ **กรมพัฒนาที่ดิน**ได้จัดทำยุทธศาสตร์การดำเนินการขับเคลื่อนและขยายผลการจัดการที่ดินอย่างยั่งยืน เพื่อต่อต้านกับความเสื่อมโทรมของที่ดินโดยสนับสนุนการตัดสินใจการขับเคลื่อนและการขยายผลการจัดการที่ดินอย่างยั่งยืน โดยบูรณาการด้วยหลักวิชาการและการปฏิบัติ โดยมุ่งเน้นการจัดการความรู้ และการสร้างฐานข้อมูลที่เชื่อมโยงกับระดับท้องถิ่น ภูมิภาค ประเทศ และระดับนานาชาติ
- ❖ **สำนักงานคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ**ได้จัดทำประเด็นยุทธศาสตร์การบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ (พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐) เพื่อศึกษา วิเคราะห์ ทบทวนข้อมูลสถานการณ์ และแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงด้านที่ดิน และทรัพยากรดินของประเทศ และผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น ในช่วงระยะเวลา ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐) และเพื่อศึกษา วิเคราะห์และจัดทำประเด็นยุทธศาสตร์ สำหรับแผนปฏิบัติการด้านการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ ในช่วงระยะเวลา ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐)

สรุปการติดตามการดำเนินงานสาขาทรัพยากรดินและการใช้ที่ดิน

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินโครงการตามร่างนโยบายและแผนการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๙) โดยการเพิ่มประสิทธิภาพการขับเคลื่อนการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชน ผ่านการให้ความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชน จัดทำกฎกระทรวงให้มีผังเมืองรวมจังหวัด การวางและจัดทำผังเมืองรวมการวางผังระบายน้ำจังหวัดใน ๒๕ ลุ่มน้ำ การพัฒนาระบบสารสนเทศที่ดินและทรัพยากรดิน เพื่อการบริหารจัดการเชิงบูรณาการ ด้านการดำเนินโครงการตามยุทธศาสตร์เกษตรและสหกรณ์ ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๙) ได้มีการติดตามประเมินผลโครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร เพื่อพัฒนาเกษตรกรไปสู่ Smart Farmer รวมถึงได้ออกคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ พัฒนาหมอดินอาสา

การวิจัยและพัฒนาเพื่อแก้ไขปัญหาทรัพยากรดิน พื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดินและป้องกันการสูญเสียหน้าดิน การสร้างนิคมการเกษตรเพื่อเพิ่มศักยภาพการผลิตพืชอาหารและพืชพลังงาน การพัฒนาเกษตรอินทรีย์ในระดับพื้นที่ การใช้ประโยชน์ที่ดินสาธารณะที่มีการบุกรุก การปรับปรุงแผนที่แนวเขตที่ดินของรัฐแบบบูรณาการ มาตรฐาน ๑:๔,๐๐๐ (One Map) และการส่งเสริมการจัดเก็บภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง

ปัญหาอุปสรรค จากการดำเนินโครงการ ดังนี้

๑) พื้นที่เป้าหมายการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชนเป็นพื้นที่ที่คณะอนุกรรมการจัดที่ดินเสนอ จึงทำให้ผู้ได้รับสิทธิ์ทำกินบางรายไม่ได้อยู่ในพื้นที่จริง (ประกอบอาชีพต่างจังหวัด) ทำให้ไม่สามารถเข้าร่วมโครงการได้ และระบบสาธารณูปโภคพื้นฐานไม่เอื้อต่อการทำการเกษตร เช่น บางพื้นที่ไม่มีแหล่งน้ำ บางพื้นที่ยังไม่มีที่อยู่อาศัย จึงควรมีการจัดเก็บข้อมูลพื้นฐาน การประกอบอาชีพ รายได้ ก่อนและหลังการเข้าร่วมโครงการฯ ของผู้ได้รับสิทธิ์ที่ดินทำกิน

๒) การขาดการบูรณาการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่องและจริงจังในพื้นที่ดำเนินการ จึงควรมีการบูรณาการของหน่วยงานในพื้นที่อย่างเป็นทางการเป็นลำดับขั้นตอนในการลงไปดำเนินการส่งเสริม/สนับสนุนแก่ผู้ได้รับสิทธิ์ที่ดินทำกิน จะทำให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดแก่ผู้ได้รับสิทธิ์ที่ดินทำกิน เช่น มีการปรับปรุงดิน บำรุงดิน สนับสนุนแหล่งน้ำ เก็บข้อมูลรายได้ก่อนได้รับสิทธิ์ที่ดินทำกิน ดำเนินการส่งเสริมการเกษตร การประมง การปศุสัตว์ และเก็บข้อมูลรายได้หลังจากเข้าร่วมโครงการ ตามลำดับ

๓) ข้อมูลที่ดิน แผนที่ ข้อมูลผู้ครอบครองที่ดินสำหรับการสำรวจ ตรวจสอบการครอบครอง การใช้ประโยชน์ที่ดินของราษฎรในพื้นที่จัดที่ดิน ตามนโยบายคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ (คทช.) ที่ส่งมาให้มีจำนวนมากกว่าแผนปฏิบัติงานและงบประมาณที่ได้รับ รวมทั้ง เป็นงานตามนโยบายหลักของรัฐบาล ทำให้มีการเร่งรัดให้จัดทำข้อมูลที่ส่งมาให้แล้ว เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ จึงควรปรับแผนการทำงาน โดยจ้างเหมาเอกชน ดำเนินการเพิ่มเติมในช่วงนอกเวลาราชการ

๔) สถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ส่งผลกระทบต่อกิจกรรมประชาสัมพันธ์และรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทำให้การดำเนินงานบางจังหวัดช้ากว่ากำหนด ต้องอยู่ภายใต้มาตรการ การควบคุมโรค ของจังหวัด ซึ่งทำให้เกิดข้อจำกัดในการปฏิบัติงาน จึงควรปรับเปลี่ยนแนวทางการปฏิบัติงานให้เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน เพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อการทำงานในพื้นที่ และแก้ไขปัญหาโดยประสาน สำนักงานที่ดินจังหวัด/ สาขา พื้นที่ดำเนินการ ในการเตรียมความพร้อม และอำนวยความสะดวก ให้ความช่วยเหลือ ในการปฏิบัติงาน

๕) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านที่ดินและทรัพยากรดินมีหลายหน่วยงานและแต่ละหน่วยงานมีการจัดเก็บข้อมูลในรูปแบบที่แตกต่างกัน จึงควรจัดประชุมหารือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านที่ดินและทรัพยากรดินร่วมกัน เพื่อหาแนวทางการดำเนินการให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

๖) สภาพภูมิอากาศมีการเปลี่ยนแปลง และฝนไม่ตกตามฤดูกาล

๒) ทรัพยากรแร่

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการบริหารจัดการทรัพยากรแร่ ที่รวบรวมได้จากรายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๒ มีจำนวน ๓ ข้อ มีการดำเนินการตามข้อเสนอแนะเชิงนโยบายดังกล่าว จำนวน ๓ ข้อ โดยมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จำนวน ๘ หน่วยงาน ดำเนินโครงการสอดคล้องกับข้อเสนอแนะในเรื่องนี้ จำนวน ๖ โครงการ ดังนี้

ข้อเสนอแนะกำหนดให้ (๑) เร่งรัดการจัดทำรายงานการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ (Strategic Environmental Assessment: SEA) ด้วยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างการยอมรับต่อผลการศึกษาและลดผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากการนำแร่มาใช้ โดยให้ความสำคัญกับชนิดแร่ที่มีศักยภาพและมีผลต่อเศรษฐกิจสูง เพื่อการบริหารจัดการแร่ภายในประเทศอย่างมีประสิทธิภาพ

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายและนโยบาย

- ❖ กรมทรัพยากรธรณีมีการปฏิรูปการบริหารจัดการทรัพยากรแร่ (ศึกษาและประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์เพื่อการบริหารจัดการแร่โพแทช) เพื่อศึกษาและประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์เชิงพื้นที่ โดยการกำหนดแผนการบริหารจัดการแร่โพแทช เพื่อสนับสนุนแนวทางการบริหารจัดการแร่โพแทช ให้เป็นไปได้อย่างปฏิบัติจริงบนพื้นฐานของศักยภาพ ข้อจำกัด เงื่อนไข และบริบททางด้านสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี รวมทั้งสุขภาพของผู้มีส่วนได้เสีย เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการแร่โพแทชใช้เป็นกรอบหรือเครื่องมือ สนับสนุนการตัดสินใจในการกำหนดแผนหรือแผนงานของหน่วยงานให้สอดคล้องกันและบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การบริหารจัดการแร่ และเพื่อให้ผู้มีส่วนได้เสียที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดแผนการบริหารจัดการแร่โพแทชช่วยลดความขัดแย้งของสังคม

ข้อเสนอแนะกำหนดให้ (๒) พัฒนากลไกและช่องทางการสื่อสารผลการตรวจประเมินการปฏิบัติของ
ผู้ประกอบการตามมาตรการป้องกันผลกระทบสิ่งแวดล้อมตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในรายงานการประเมินผลกระทบ
สิ่งแวดล้อม และข้อมูลการเฝ้าระวังคุณภาพสิ่งแวดล้อมบริเวณพื้นที่ประกอบการเหมืองแร่ที่เป็นปัจจุบัน เพื่อสร้าง
การรับรู้และความเชื่อมั่นของประชาชนในพื้นที่

การดำเนินงานด้านการสนับสนุน

- ❖ กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ได้ดำเนินการ ๒ โครงการ เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ
ให้กับประชาชน และพัฒนาทักษะในการร่วมดูแล เฝ้าระวังผลกระทบสิ่งแวดล้อมจากการทำเหมืองแร่
คือ (๑) เสริมสร้างความเข้มแข็งเครือข่ายทุกภาคส่วนในการดูแลสังคมและสิ่งแวดล้อม ในพื้นที่
๒๑ จังหวัด และส่งเสริมผู้ประกอบการเหมืองแร่ “โครงการพี่สอนน้อง” โดยนำผู้ประกอบการที่ดี
เป็นพี่เลี้ยงหรือตัวอย่างให้แก่ผู้ประกอบการเหมืองแร่ และเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และ
(๒) เสริมสร้างความเข้มแข็งเครือข่ายทุกภาคส่วน ในการดูแลสังคมและสิ่งแวดล้อม ในพื้นที่ ๘ จังหวัด
และจัดสร้างเครือข่ายภาคประชาชนใหม่ ๙ เครือข่าย ในพื้นที่ จังหวัดขอนแก่น ปราจีนบุรี มุกดาหาร
นครพนม และบึงกาฬเพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับประชาชน และพัฒนาทักษะในการร่วมดูแล
เฝ้าระวังผลกระทบสิ่งแวดล้อมจากการทำเหมืองแร่เกิดเป็นเครือข่ายภาคประชาชน

ข้อเสนอแนะกำหนดให้ (๓) ส่งเสริมสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาการนำนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีสมัยใหม่มาช่วย
ในการผลิตและพัฒนาทรัพยากรแร่ การแปรรูปวัตถุดิบ และการพัฒนาอุตสาหกรรมต่อเนื่องภายในประเทศ
เพื่อการใช้ประโยชน์ทรัพยากรแร่อย่างคุ้มค่า

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายและนโยบาย

- ❖ สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ (อววน.) จัดทำ
นโยบายและออกแบบกลไกและมาตรการส่งเสริมการพัฒนา อววน. รองรับสังคมและเศรษฐกิจนวัตกรรม
เพื่อจัดทำนโยบายและยุทธศาสตร์ อววน. เพื่อตอบโจทย์วิกฤตการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา
๒๐๑๙ (COVID-19) และเตรียมความพร้อมในการฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมไทย และจัดทำยุทธศาสตร์
นโยบาย กลไก และมาตรการส่งเสริมการพัฒนา อววน. ในสาขาที่สำคัญทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และ
สิ่งแวดล้อม เพื่อส่งเสริมการสร้างขีดความสามารถและยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนรองรับสังคม
และเศรษฐกิจนวัตกรรม โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุน

- ❖ สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติจัดตั้งห้องปฏิบัติการ
อนาคตด้านนโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (Future Lab) เพื่อจัดทำนโยบาย
และสามารถนำไปปฏิบัติได้ตามเป้าหมายของประเทศในการสนับสนุนการสร้างคนและสถาบันความรู้

สร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน ยกกระดับคุณภาพชีวิต และตอบโจทย์ท้าทายของสังคม ในสาขาที่สำคัญทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

สรุปการติดตามการดำเนินงานสาขาทรัพยากรแร่

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินโครงการศึกษาและประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์เชิงพื้นที่ โดยการกำหนดแผนการจัดการจัดการแร่ การจัดทำนโยบายและออกแบบกลไกและมาตรการส่งเสริมการพัฒนา ในสาขาที่สำคัญทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยการมีส่วนร่วม

ปัญหาอุปสรรค จากการดำเนินโครงการ ดังนี้

การเสริมสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์เชิงพื้นที่โดยการกำหนดแผนการจัดการจัดการแร่ ตั้งแต่เริ่มแรกทั้งหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ในเรื่อง SEA ที่มีความแตกต่างจาก EIA ผลการศึกษา SEA นำไปใช้ดำเนินการอย่างไรบ้าง ก่อนที่จะมีนำ SEA ไปใช้ในทางปฏิบัติ เพื่อลดความขัดแย้งระหว่างหน่วยงานปฏิบัติและผู้มีส่วนได้เสียในพื้นที่

๓) พลังงาน

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการบริหารจัดการพลังงาน ที่รวบรวมได้จากรายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๒ มีจำนวน ๕ ข้อ มีการดำเนินการตามข้อเสนอแนะเชิงนโยบายดังกล่าวจำนวน ๕ ข้อ โดยมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จำนวน ๑๕ หน่วยงาน ดำเนินโครงการสอดคล้องกับข้อเสนอแนะในเรื่องนี้ จำนวน ๒๑ โครงการ ดังนี้

ข้อเสนอแนะกำหนดให้ (๑) ส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงานและการผลิตพลังงานที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม อาทิ การผลิตไฟฟ้าจากพลังงานหมุนเวียน และการผลิตพลังงานทดแทน ตลอดจนส่งเสริมให้มีการนำผลการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมไปสู่การปฏิบัติ ทั้งในภาคการผลิต ภาคอุตสาหกรรม ภาคเกษตรกรรม ภาคขนส่ง และการบริโภคผ่านมาตรการและโครงการต่างๆ ที่เกิดจากการบูรณาการความร่วมมือของภาครัฐและภาคเอกชน

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายและนโยบาย

- ❖ **กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน** มีมาตรการอนุรักษ์พลังงานด้วยระบบการจัดการพลังงาน เพื่อให้เกิดผลการอนุรักษ์พลังงานที่เป็นรูปธรรม
- ❖ **กรมโรงงานอุตสาหกรรม** ได้จัดทำหลักเกณฑ์เข้าประเมินโรงงานด้านพลังงาน ความปลอดภัย และสิ่งแวดล้อม ให้ครอบคลุม โรงงานน้ำแข็งหลอด น้ำแข็งซอง และห้องเย็น โดยส่งเสริมการเพิ่มความสามารถด้านการควบคุมความปลอดภัยในระบบทำความเย็นใช้แอมโมเนียเป็น สารทำความเย็น ภายใต้ค่าใช้จ่ายในการพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงานและความปลอดภัย (Smart Safety) ในโรงงานอุตสาหกรรม เพื่อพัฒนามาตรฐานการทำงานของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับระบบทำความเย็นที่ใช้แอมโมเนีย เป็นสารทำความเย็น ให้สอดคล้องกับกฎหมายและมาตรฐานที่เกี่ยวข้อง การฝึกทักษะ

บุคลากรที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานให้สามารถตรวจสอบ ตรวจสอบ ติดตาม ติดตามด้านความปลอดภัย และเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงาน และการพัฒนาฟังก์ชันการใช้งานโปรแกรมสาธิตระบบทำความเย็น ให้ใช้ได้ทั้งโรงงานน้ำแข็งหลอด โรงงานน้ำแข็งซอง และโรงงานที่มีการใช้งานห้องเย็น

- ❖ สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติได้จัดทำยุทธศาสตร์ แผนงานงานการวิจัยและนวัตกรรมที่สำคัญ เพื่อรองรับยุทธศาสตร์การวิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๙) เพื่อขับเคลื่อนแผนกลยุทธ์การพัฒนาบุคลากรวิจัยและนวัตกรรมของประเทศ ให้เป็นเอกภาพ มีการบริหารจัดการสำนักงานเลขานุการสภานโยบายวิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ วิเคราะห์สถานการณ์ด้านการวิจัยและพัฒนาของผู้ประกอบการไทยกับการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ และรวบรวมข้อมูล สถิติ ตัวชี้วัด และดัชนีด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม (วทน.) และนำไปข้อมูล สถิติ ตัวชี้วัด และดัชนีดังกล่าว ไปวิเคราะห์และจัดทำรายงาน สถานภาพและความก้าวหน้าด้าน วทน. ของประเทศ รวมทั้งเผยแพร่ให้มีการใช้ประโยชน์จากข้อมูล สถิติและดัชนี วทน. อย่างกว้างขวาง
- ❖ สำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจรอยู่ในระหว่างดำเนินการให้เป็นไปตามกรอบเวลา ในเรื่องการส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ การใช้พลังงาน

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุน

- ❖ กรมโรงงานอุตสาหกรรมได้ส่งเสริมการเพิ่มประสิทธิภาพพลังงานในภาคอุตสาหกรรม (ระบบทำความเย็น) ภายใต้ค่าใช้จ่าย ในการพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงานและความปลอดภัย (Smart Safety) ในโรงงานอุตสาหกรรม เพื่อจัดทำและพัฒนาคู่มือเกี่ยวกับระบบทำความเย็นที่ใช้แอมโมเนีย เป็นสารทำความเย็น การเพิ่มองค์ความรู้แก่ผู้ควบคุมระบบทำความเย็นที่ใช้แอมโมเนียเป็นสารทำความเย็น เพื่อพัฒนาปรับปรุงเอกสารรับรองความปลอดภัยระบบทำความเย็นที่ใช้แอมโมเนียเป็นสารทำความเย็น โดยครอบคลุมทั้งด้านพลังงาน ความปลอดภัย และสิ่งแวดล้อม และการพัฒนาปรับปรุง เอกสารรับรองความปลอดภัยระบบทำความเย็นที่ใช้แอมโมเนียเป็น สารทำความเย็น โดยครอบคลุม ทั้งด้านพลังงานความปลอดภัย และสิ่งแวดล้อม
- ❖ กรมส่งเสริมการเกษตรได้ส่งเสริมการหยุดเผาในพื้นที่เกษตร เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนเกษตรกร เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการเผาในพื้นที่การเกษตร สร้างเครือข่ายเกษตรกรปลอดการเผา ถ่ายทอด ความรู้และพัฒนาศักยภาพเกษตรกร นำร่องสาธิตเทคโนโลยีการจัดการเศษวัสดุการเกษตรทดแทน การเผา/ส่งเสริมการปรับเปลี่ยนการปลูกพืชเพื่อแก้ไขปัญหาการเผาบนพื้นที่สูงอย่างยั่งยืน (แนะนำ และส่งเสริมการรวบรวมเศษวัสดุทางการเกษตรส่งขายโรงไฟฟ้าชีวมวล) และติดตาม ให้ความช่วยเหลือ แก้ไขปัญหา
- ❖ สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมดำเนินการโครงการ Energy Efficiency Technology and Innovation เพื่อวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมในการเพิ่ม

ประสิทธิภาพการใช้พลังงาน โดยการวิเคราะห์การใช้พลังงานในแต่ละส่วน และขั้นตอนการผลิต เพื่อประเมินศักยภาพการประหยัดพลังงาน และศึกษาถึงการใช้พลังงานให้ประหยัดคุ้มค่าที่สุด

- ❖ **สำนักงานนโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ** จัดตั้งห้องปฏิบัติการอนาคตด้านนโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (Future Lab) เพื่อจัดทำนโยบายและแผนด้านการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อววน.) ที่สามารถนำไปปฏิบัติได้ตามเป้าหมายของประเทศในการสนับสนุนการสร้างคนและสถาบันความรู้ สร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน ยกกระดับคุณภาพชีวิต และตอบโจทย์ท้าทายของสังคม ในสาขาที่สำคัญทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนและสอดคล้องกับความต้องการของประเทศ ทั้งในปัจจุบันและอนาคต

การดำเนินงานด้านการบริหารจัดการ

- ❖ **กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน** ได้ศึกษาผลกระทบการส่งเสริมยานยนต์ทางเลือก และการอนุรักษ์พลังงานภาคขนส่งในประเทศไทยต่อการส่งเสริมเชื้อเพลิงชีวภาพในเชิงปริมาณ และนโยบายทั้งในและต่างประเทศและคาดการณ์แนวโน้มการใช้เชื้อเพลิงและรถยนต์ทางเลือกในอนาคต เพื่อให้สามารถเข้าร่วมกับเชื้อเพลิงชีวภาพในสัดส่วนที่เหมาะสม และมีส่งเสริมน้ำมันดีเซลหมุนเร็ว B10 เป็นน้ำมันเกรดพื้นฐาน สำหรับภาคอุตสาหกรรมมีโครงการอนุรักษ์พลังงานแบบมีส่วนร่วมในอาคารธุรกิจ ขนาดกลางและขนาดเล็กเพื่อส่งเสริมให้เกิดการปรับปรุงและมีการใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดผลประหยัดพลังงานเป็นรูปธรรม พร้อมพัฒนาบุคลากรของอาคารธุรกิจให้สามารถดำเนินการอนุรักษ์พลังงานได้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องเป็นระบบและยั่งยืน

ข้อเสนอแนะกำหนดให้ (๒) สร้างความเข้าใจและพัฒนาคู่มือการดำเนินงานสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการนำขยะมูลฝอยไปเป็นเชื้อเพลิงผลิตไฟฟ้า รวมถึงพัฒนามาตรการจูงใจให้เกิดการลงทุนในการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุน

- ❖ **สำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน** ดำเนินการจัดทำแผนการพัฒนาสถานีประจุแบตเตอรี่สำหรับยานยนต์ไฟฟ้าเพื่อรองรับเป้าหมายการส่งเสริมยานยนต์ไฟฟ้าของประเทศ เพื่อให้ได้เป้าหมายและกรอบแนวทางในการพัฒนาสถานีอัดประจุไฟฟ้าสำหรับยานยนต์ไฟฟ้า มีความสอดคล้องกับทิศทางภาพรวมในการพัฒนาอุตสาหกรรมยานยนต์ไฟฟ้าของประเทศ และไม่เป็นภาระต่อการลงทุนระบบไฟฟ้า

ข้อเสนอแนะกำหนดให้ (๓) พัฒนามาตรการจูงใจควบคู่กับการบังคับใช้เกณฑ์มาตรฐานการประหยัดพลังงานสำหรับผู้ผลิตและจำหน่ายพลังงาน (Energy Efficiency Resource Standard: EERS) การใช้ข้อบัญญัติเกณฑ์มาตรฐานอาคารด้านพลังงาน (Building Energy Code: BEC) เกณฑ์ประสิทธิภาพการใช้พลังงานในอุตสาหกรรม (Factory Energy Code: FEC) และการใช้มาตรการบริษัทจัดการพลังงาน (Energy Service Company: ESCO) สำหรับหน่วยงานภาครัฐ

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุน

- ❖ **กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน** ได้ดำเนินการ คือ (๑) การประกวดบ้านจัดสรรเพื่อการอนุรักษ์พลังงานดีเด่น เพื่อส่งเสริมและกระตุ้นผู้ประกอบการบ้านจัดสรรให้ออกแบบบ้านประหยัดพลังงาน และให้ความรู้แก่ผู้บริโภคในการเลือกซื้อบ้าน และเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์ประหยัดพลังงานในบ้านอยู่อาศัย (๒) การเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงาน โดยพัฒนาโปรแกรม การประเมินค่าการอนุรักษ์พลังงาน ให้อยู่ในรูปแบบ web based พร้อมพัฒนาฟังก์ชันการทำงาน การประมวลผล ให้แสดงรูปภาพได้ชัดเจนมากขึ้นในพื้นที่ทั่วประเทศ และ (๓) พัฒนาแนวทาง หลักเกณฑ์ และรายละเอียดการติดฉลากแสดงข้อมูลการใช้พลังงานให้มีประสิทธิภาพและเป็นที่ยอมรับมากขึ้น การพัฒนาคู่มือและเครื่องมือ และการจัดทำแผนปฏิบัติการติดฉลากประสิทธิภาพการใช้พลังงานสำหรับอาคารธุรกิจ
- ❖ **การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย** ได้นำร่องมาตรการส่งเสริมการใช้พลังงานสำหรับผู้ผลิตและจำหน่ายพลังงาน (Energy Efficiency Resource Standards: EERS) ๓ การไฟฟ้า เพื่อนำร่องศึกษาถึงผลการลดการใช้ไฟฟ้า ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน ปัญหาอุปสรรค และศักยภาพของภาคการใช้ไฟฟ้าต่างๆ จากการลงพื้นที่จริง เพื่อรวบรวมและจัดทำแนวทางการดำเนินการมาตรการบังคับใช้เกณฑ์มาตรฐานการประหยัดพลังงานสำหรับผู้ผลิตและจำหน่ายพลังงาน (Energy Efficiency Resource Standards: EERS) ที่จะเริ่มดำเนินการในปี ๒๕๖๖ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับบริบทที่เป็นอยู่
- ❖ **สำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน** นำร่องมาตรการส่งเสริมการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงานสำหรับผู้ผลิตและจำหน่ายพลังงาน (Energy Efficiency Resource Standards; EERS) ให้เกิดผลการลดการใช้ไฟฟ้าจริง ที่สามารถประเมินผล ตรวจสอบได้ตามหลักการที่กำหนด โดยมีมาตรการประเภทให้คำปรึกษาการประเมินและตรวจสอบการใช้พลังงาน (Energy Audit) การเป็น ESCO Facilitator และ ESCO รวมถึงการเป็นผู้รับเหมาในการติดตั้งหรือเปลี่ยนอุปกรณ์ประสิทธิภาพสูง มาตรการประเภทใช้แรงจูงใจทางการเงิน เช่น การให้เงินอุดหนุนเพื่อชดเชยผลการประหยัดพลังงานที่สามารถวัดผลหรือตรวจพิสูจน์ได้ (Standard Offer Program : SOP) การประกันราคาในการขอรับเงินชดเชยผลประหยัด (DSM bidding) การให้เงินสนับสนุนหรือเงินชดเชย การหาคู่ค้าทางธุรกิจในการให้ส่วนลดในการซื้ออุปกรณ์และการสนับสนุนการปรับปรุงอุปกรณ์ประสิทธิภาพสูงต่างๆ

การดำเนินงานด้านการบริหารจัดการ

- ❖ **กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน** มีการสร้างความเข้าใจและเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการบังคับใช้เกณฑ์มาตรฐานอาคารด้านพลังงานตามกฎหมายสำหรับบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อเตรียมความพร้อมให้บุคลากรท้องถิ่นมีความรู้ความเข้าใจในการตรวจพิจารณาอนุญาต การก่อสร้างอาคารอนุรักษ์พลังงาน และจัดตั้งศูนย์ประสานงานการออกแบบอาคารเพื่อการอนุรักษ์พลังงาน สำหรับอาคารสร้างใหม่หรือดัดแปลงอาคารที่มีขนาดพื้นที่ใช้สอยรวมตั้งแต่ ๒,๐๐๐ ตารางเมตร ๙ ประเภทอาคาร ได้แก่ สถานศึกษา สำนักงาน ห้างสรรพสินค้า สถานบริการ โรงแรมสรรพ ในพื้นที่ทั่วประเทศ

ข้อเสนอแนะกำหนดให้ (๔) ศึกษาโอกาส กำหนดทิศทางการพัฒนา และการลงทุนเทคโนโลยีใหม่ของประเทศ
ในการบริหารจัดการด้านพลังงานในระยะยาว รวมถึงการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานเพิ่มเติม เช่น เทคโนโลยีดิจิทัล
เป็นต้น เพื่อกระตุ้นการลงทุนด้านพลังงาน และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายและนโยบาย

- ❖ **สำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน** ดำเนินการ (๑) พัฒนาแผนการขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านสมรรถกิริตของประเทศไทย ระยะปานกลาง พ.ศ. ๒๕๖๕-๒๕๗๔ โดยมีการกำหนดเป้าหมาย (Milestone) และแนวทางการดำเนินกิจกรรมด้านสมรรถกิริตเชิงพาณิชย์อย่างเป็นรูปธรรม และเพิ่มประสิทธิภาพของระบบไฟฟ้าให้สามารถรองรับการผลิต ไฟฟ้าจากพลังงานหมุนเวียนที่เพิ่มขึ้นในอนาคต และสนับสนุนการจัดทำแผนการขับเคลื่อนของคณะอนุกรรมการเพื่อศึกษาทางการพัฒนาระบบโครงข่ายไฟฟ้าอัจฉริยะ พร้อมติดตามประเมินผลความก้าวหน้าขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านสมรรถกิริตของประเทศไทย ประจำปี ๒๕๖๓-๒๕๖๔ และ (๒) ศึกษาเพื่อจัดทำแผนปฏิบัติการส่งเสริมอุตสาหกรรมการผลิตระบบกักเก็บพลังงานประเภทแบตเตอรี่ เพื่อกำหนดทิศทางการส่งเสริมเทคโนโลยีระบบการกักเก็บพลังงานประเภทแบตเตอรี่ที่ชัดเจน สอดคล้องกับโอกาส และความเป็นไปได้ในการส่งเสริมอุตสาหกรรมการผลิตระบบการกักเก็บพลังงาน ประเภทแบตเตอรี่ เพื่อเป็นอุตสาหกรรมอนาคตสร้างฐานรายได้ใหม่ให้กับประเทศ รวมถึงกำหนดเป้าหมายการพัฒนา และจัดทำแผนปฏิบัติการส่งเสริมอุตสาหกรรมระบบกักเก็บพลังงานประเภทแบตเตอรี่

ข้อเสนอแนะกำหนดให้ (๕) การส่งเสริมระบบการจัดซื้อจัดจ้างที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ควรมีการส่งเสริมและผลักดันอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการขับเคลื่อนแผนส่งเสริมการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ระยะที่ ๓ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ โดยคำนึงถึงความเหมาะสมทางด้านคุณภาพ ราคา การส่งมอบสินค้าหรือบริการตามที่กำหนดและการลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากการผลิตและบริการ โดยพิจารณาตลอดห่วงโซ่การผลิตและบริการ การจัดซื้อจัดจ้างที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ช่วยกระตุ้นให้ทั้งผู้ผลิตและผู้บริโภคหันมาใส่ใจผลิตภัณฑ์และบริการที่ลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เกิดการแข่งขันในการปรับปรุงคุณภาพสินค้าหรือบริการ โดยคำนึงถึงคุณภาพและลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมแทนการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม รวมถึงช่วยสร้างภาพลักษณ์องค์กร จึงจำเป็นต้องมีนโยบายและกำหนดเป้าหมายการจัดซื้อจัดจ้างที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมที่เป็นรูปธรรมและวัดผลได้ ผลักดันให้ระบบการจัดซื้อจัดจ้างเอื้อต่อตลาดสินค้าและบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายและนโยบาย

- ❖ **กรมบัญชีกลาง** ออกกฎกระทรวงกำหนดพัสดุและวิธีการจัดซื้อจัดจ้างพัสดุที่รัฐต้องการส่งเสริมหรือสนับสนุน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๓ เพื่อส่งเสริมพัสดุที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และหน่วยงานของรัฐสามารถจัดซื้อจัดจ้างกับผู้ขายหรือผู้ให้บริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของกรมบัญชีกลาง

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุน

- ❖ สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม โดยมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน จังหวัดนครราชสีมา ได้อบรมให้ความรู้ด้านมหาวิทยาลัยสีเขียว (Green University) เพื่อให้เยาวชน นักศึกษา บุคลากร คณาจารย์ และบุคคลทั่วไป ได้เข้าใจถึงการเป็น Green University ประเมินระดับความพร้อมของการเป็น Green University ของมหาวิทยาลัย

การดำเนินงานด้านการบริหารจัดการ

- ❖ สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม โดยมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน จังหวัดนครราชสีมา ได้ดำเนินการเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยสีเขียว (Green University) เพื่อปรับปรุงสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยให้ได้รับการอนุรักษ์และพัฒนาให้มีภูมิทัศน์ที่ร่มรื่น สวยงามและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ปรับปรุงระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการให้มีประสิทธิภาพ ได้รับการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมอย่างยั่งยืน บริหารจัดการของเสียที่เกิดขึ้นให้ได้รับการจัดการสามารถนำกลับมาใช้ใหม่หรือสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับมหาวิทยาลัยได้ และสิ่งของที่ไม่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้รับการกำจัดอย่างถูกต้อง เพื่อให้บุคลากรและนักศึกษามีจิตสำนึกในการใช้ยานพาหนะร่วมกันเพื่อร่วมสร้าง Green University และเพิ่มองค์ความรู้/หลักสูตรด้านพลังงานและ/หรือสิ่งแวดล้อมที่สามารถแก้ปัญหาและเป็นที่ยอมรับให้แก่ชุมชน สังคม ทั้ง ภาครัฐและเอกชน

สรุปการติดตามการดำเนินงานสาขาพลังงาน

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินโครงการจัดทำหลักเกณฑ์เข้าประเมินโรงงานด้านพลังงาน ความปลอดภัย และสิ่งแวดล้อม การจัดทำยุทธศาสตร์รายแผนงานการวิจัยและนวัตกรรมที่สำคัญ (Spearhead program) เพื่อรองรับยุทธศาสตร์การวิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๙) เพื่อขับเคลื่อนแผนกลยุทธ์ การพัฒนาบุคลากรวิจัยและนวัตกรรมของประเทศให้เป็นเอกภาพ การเพิ่มประสิทธิภาพพลังงานในภาคอุตสาหกรรม (ระบบทำความเย็น) การส่งเสริมการหยุดเผาในพื้นที่เกษตร นอกจากนี้ได้มีห้องปฏิบัติการอนาคตด้านนโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (Future Lab) ได้นำร่องมาตรการส่งเสริมการใช้พลังงานสำหรับผู้ผลิตและจำหน่ายพลังงาน (Energy Efficiency Resource Standards: EERS) ได้พัฒนาแผนการขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านสมรรถนะกริดของประเทศไทย ระยะปานกลาง พ.ศ. ๒๕๖๕-๒๕๗๔ รองรับเป้าหมายการส่งเสริมยานยนต์ไฟฟ้าของประเทศ และอบรมให้ความรู้และดำเนินการเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยสีเขียว (Green University)

ปัญหาอุปสรรค จากการดำเนินโครงการ ดังนี้

๑) ผู้ประกอบการขนาดกลางและย่อมยังไม่ตัดสินใจลงทุนด้านการอนุรักษ์พลังงานเนื่องจากความไม่แน่นอนทางธุรกิจและหากมีเงินทุนจะนำไปพัฒนาธุรกิจเพื่อให้เกิดความมั่นคงก่อน จึงควรควรถูกกำหนดนโยบายให้ผู้ผลิตและจำหน่ายพลังงานภาคเอกชนรายอื่นๆ นอกเหนือจากการไฟฟ้าทั้ง ๓ แห่ง เช่น IPP และ

SPP มีส่วนร่วมในการดำเนินมาตรฐานการประหยัดพลังงานสำหรับผู้ผลิตและจำหน่ายพลังงาน (Energy Efficiency Resource Standards: EERS)

๒) ผู้ประกอบการไม่ตัดสินใจลงทุนเนื่องจากการเงินสนับสนุนจากภาครัฐและจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ควรมีการแก้ไขเพิ่มเติมและกำหนดเป้าหมายตามแผนอนุรักษ์พลังงานของประเทศโดยคำนึงถึงปัจจัยที่มีผลทำให้การใช้พลังงานเปลี่ยนไปจากกรณีปกติ เช่น สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรค COVID-19 เข้ามาเป็นข้อพิจารณาในการกำหนดเป้าหมายผลประหยัดพลังงาน EERS ในแผน EEP ฉบับถัดไป เป็นต้น

๓) นโยบายมาตรการบริษัทจัดการพลังงาน (ESCO) สำหรับหน่วยงานภาครัฐยังอยู่ระหว่างเตรียมความพร้อมในการจัดทำรูปแบบสัญญา กระบวนการ และขั้นตอนต่างๆ จึงยังไม่มีมาตรการใช้แรงจูงใจทางการเงินที่เหมาะสมให้กับอาคารภาครัฐ จึงควรขยายการดำเนินมาตรการบังคับใช้เกณฑ์มาตรฐานการประหยัดพลังงานสำหรับผู้ผลิตและจำหน่ายพลังงาน (Energy Efficiency Resource Standards: EERS) ให้ครอบคลุมทั้งการใช้พลังงานไฟฟ้าและพลังงานความร้อน จึงควรมีระบบติดตามและรายงานผลการดำเนินงานในทุกมาตรการจากผู้กำกับดูแล เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการเฉลิมผลประหยัด รวมทั้งควรมีฐานข้อมูลกลางที่ใช้อ้างอิงการประเมินผลประหยัดเพื่อกำหนดเป็นมาตรฐานและข้อมูลเดียวกัน

๔) การดำเนินมาตรการ EERS มีความซ้ำซ้อนกับมาตรการอนุรักษ์พลังงานอื่นในแผนอนุรักษ์พลังงาน เช่น การให้คำปรึกษาด้านพลังงานภายใต้มาตรการ EERS กับกลุ่มโรงงานและอาคารควบคุม เป็นต้น จึงอาจทำให้เกิดการซ้ำซ้อนได้หากไม่มีระบบติดตามและรายงานผลของผู้กำกับดูแล

๕) การดำเนินมาตรการให้คำปรึกษากับผู้ประกอบการขนาดกลางและย่อมจะต้องใช้ทรัพยากรในการดำเนินงานมากกว่าเพื่อให้เกิดผลประหยัดตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

๔) ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า ที่รวบรวมได้จาก รายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๒ มีจำนวน ๒ ข้อ มีการดำเนินการตามข้อเสนอแนะเชิงนโยบายดังกล่าว จำนวน ๒ ข้อ โดยมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จำนวน ๗ หน่วยงาน ดำเนินโครงการ สอดคล้องกับข้อเสนอแนะในเรื่องนี้ จำนวน ๑๕ โครงการ ดังนี้

ข้อเสนอแนะกำหนดให้ (๑) ส่งเสริมให้มีการนำมาตรการกลไกการนำผลตอบแทนทางเศรษฐกิจที่ได้จาก ทรัพยากรทางชีวภาพกลับคืนสู่แหล่งกำเนิดชีวภาพเพื่อสนับสนุนการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ทรัพยากร ชีวภาพจากป่าไม้อย่างยั่งยืน

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุน

- ❖ **กรมป่าไม้ดำเนินการ (๑)** ฝึกอบรมบุคลากรด้านการส่งเสริมการจัดการสวนป่าไม้เศรษฐกิจอย่างยั่งยืน ตามเกณฑ์และตัวชี้วัดสำหรับการจัดการสวนป่า และป่าชุมชนอย่างยั่งยืน เพื่อเสริมสร้างศักยภาพให้กับ เจ้าหน้าที่กรมป่าไม้ในการส่งเสริมและการรับรองมาตรฐานการ จัดการสวนป่าไม้เศรษฐกิจอย่างยั่งยืน โดยเจ้าหน้าที่สามารถถ่ายทอดองค์ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการส่งเสริมและการรับรองมาตรฐาน การจัดการสวนป่าไม้เศรษฐกิจอย่างยั่งยืนให้แก่เกษตรกรในท้องถิ่นได้ และถอดบทเรียนผลการดำเนินงาน โครงการนำร่องการรับรองการจัดการป่าไม้อย่างยั่งยืน และ (๒) ฝึกอบรมส่งเสริมการจัดการสวนป่าไม้ เศรษฐกิจอย่างยั่งยืน ตามเกณฑ์และตัวชี้วัดสำหรับการจัดการสวนป่า และป่าชุมชนอย่างยั่งยืน โดยมี บุคคลภายนอกเข้าร่วมเพื่อเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ ความเข้าใจแก่เจ้าหน้าที่ภาครัฐ ผู้ประกอบการ และเกษตรกรเกี่ยวกับมาตรฐานการจัดการสวนป่าไม้เศรษฐกิจอย่างยั่งยืนของชาติ

และมาตรฐานการจัดการป่าไม้ อย่างยั่งยืนตามมาตรฐานสากลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ความรู้ และเทคนิคระหว่างเจ้าหน้าที่ภาครัฐ ผู้ประกอบการ และเกษตรกร

- ❖ **กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช** ได้ดำเนินการจัดตั้งหมู่บ้านพิทักษ์ป่ารักษาสิ่งแวดล้อม เพื่อส่งเสริมและพัฒนาอาชีพ ทางด้านป่าไม้ให้กับราษฎร ให้ราษฎรมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ และมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และเห็นคุณค่าของทรัพยากร

ข้อเสนอแนะกำหนดให้ (๒) ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีกลไกทางการคลัง เพื่อนำไปสู่การรักษาพื้นที่ป่าอนุรักษ์ ได้แก่ โครงการพันธบัตรป่าไม้ โดยมีเป้าหมายเพื่อแก้ไขปัญหาการบุกรุกพื้นที่ป่าอนุรักษ์อย่างยั่งยืน

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายและนโยบาย

- ❖ **กรมป่าไม้** ได้ป้องกันรักษาป่า พัฒนาและเพิ่มพื้นที่สีเขียว กิจกรรมการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. ๒๕๖๒ เพื่อดำเนินงานตามบทบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. ๒๕๖๒ และเพื่อรับฟังความเห็นกฎหมายลำดับรองตามพระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. ๒๕๖๒

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุน

- ❖ **กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช** จัดสัมมนา (๑) การหารือความร่วมมือระหว่างประเทศ ในการอนุรักษ์ป่าและสัตว์ป่าระหว่างประเทศไทยและสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา (๒) การหารือความร่วมมือระหว่างประเทศในการอนุรักษ์ป่าและสัตว์ป่าระหว่างประเทศไทยและราชอาณาจักรกัมพูชา (๓) การพัฒนาความร่วมมือระหว่างประเทศในภูมิภาคอาเซียนด้านการบริหารจัดการพื้นที่มรดกโลกทางธรรมชาติ เพื่อสร้างเครือข่ายความร่วมมือในระดับภูมิภาคอาเซียน ในการบริหารจัดการพื้นที่อนุรักษ์ให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล โดยการจัดประชุมระหว่างประเทศ เรื่อง การบริหารจัดการมรดกโลกในภูมิภาคอาเซียน ครั้งที่ ๒ (๔) การประชุมระหว่างประเทศเพื่อสร้างความร่วมมือด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติระหว่างราชอาณาจักรไทยและราชอาณาจักรกัมพูชา (๕) การประชุมระหว่างประเทศเพื่อสร้างความร่วมมือด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติระหว่างประเทศไทยและประเทศมาเลเซีย เพื่อให้มีเวทีในการแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ด้านการจัดการพื้นที่คุ้มครองของทั้งสองประเทศ ร่วมกันกำหนดแนวทางที่เหมาะสมในการปฏิบัติงานเพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติข้ามพรมแดนระหว่างประเทศไทยและสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา และสร้างเครือข่ายการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติข้ามพรมแดนระหว่างหน่วยงานภาครัฐของทั้งสองประเทศ รวมทั้งองค์กรพัฒนาเอกชน และองค์กรระหว่างประเทศ และ (๖) โครงการ Sustainable Use of Peatland and Haze Mitigation in ASEAN การเสริมสร้างความแข็งแกร่งของอาเซียนและประเทศสมาชิกอาเซียน (AMS) เพื่อดำเนินการตามยุทธศาสตร์การจัดการพื้นที่ป่าพรุในอาเซียน (APMS) และมีแผนปฏิบัติการระดับชาติในพื้นที่ป่าพรุ (NAPPs) ผ่านการเสริมสร้างขีดความสามารถและกรอบสถาบัน รวมถึงการเสริมสร้างความร่วมมือในระดับภูมิภาคด้วยการให้การสนับสนุนด้านเทคนิคและวัสดุ แก่สถาบันระดับภูมิภาคเกี่ยวกับการจัดการป่าพรุที่ยั่งยืน (Peatland Governance) ๑๐ ประเทศ ในภูมิภาคอาเซียน

การดำเนินงานด้านการบริหารจัดการ

❖ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชได้ดำเนินการ (๑) เพาะพันธุ์และปล่อยสัตว์ป่าคืนสู่ธรรมชาติ เพื่อฟื้นฟูพันธุ์สัตว์ป่าสร้างความสมดุลของระบบนิเวศสัตว์ป่าสงวน และคุ้มครองสัตว์ป่าที่หายากและใกล้สูญพันธุ์ในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ ตาม “โครงการส่งเสริมคืนสัตว์ป่าสู่ป่า เพื่อป่าสมบูรณ์” (๒) แก้ไขปัญหาที่ดินในพื้นที่อนุรักษ์ ตามมาตรการแก้ไขปัญหาที่ดินของราษฎรในเขตป่าอนุรักษ์ ให้สามารถจัดการได้อย่างเหมาะสมและถูกกฎหมาย (๓) การสร้างระบบตรวจติดตามและประเมินผล ในด้านการจัดการพื้นที่ป่าอนุรักษ์มีข้อมูลเชิงสถิติและแผนที่ ทั้งเรื่องปัจจัยคุกคาม ปัจจัยด้านนิเวศ เพื่อใช้สำหรับการจัดการพื้นที่ป่าอนุรักษ์เป็นมาตรฐานเดียวกัน และ (๔) กิจกรรมฟื้นฟูพื้นที่ป่าอนุรักษ์ที่เสื่อมสภาพเพื่อฟื้นฟูสภาพป่าที่เสื่อมสภาพในพื้นที่อุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตห้ามล่าสัตว์ป่า และพื้นที่ป่าอนุรักษ์อื่นๆ ให้กลับคืนเป็นป่าต้นน้ำที่มีความอุดมสมบูรณ์ และสร้างจิตสำนึกความตระหนักถึงปัญหาและความสำคัญของป่าต้นน้ำ รวมทั้งสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาและจัดการป่าต้นน้ำเสื่อมสภาพบนพื้นที่สูงชัน รวมทั้งลดความขัดแย้งระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐกับชุมชน

สรุปการติดตามการดำเนินงานสาขาทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินโครงการที่เกี่ยวข้องกับมาตรการสร้างแรงจูงใจเชิงบวกในการอนุรักษ์ป้องกัน แก้ไขปัญหาเรื้อรัง โดยการป้องกันรักษาป่า พัฒนาและเพิ่มพื้นที่สีเขียว กิจกรรมการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. ๒๕๖๒ การหารือและประชุมเพื่อสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศในการอนุรักษ์ป่าและสัตว์ป่า และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และการเสริมสร้างความแข็งแกร่งของอาเซียนและประเทศสมาชิกอาเซียน (AMS) เพื่อดำเนินการตามยุทธศาสตร์การจัดการพื้นที่ป่าพรุ ๑๐ ประเทศในภูมิภาคอาเซียน (APMS) การพัฒนาความร่วมมือระหว่างประเทศในภูมิภาคอาเซียนด้านการบริหารจัดการพื้นที่มรดกโลกทางธรรมชาติ การเพาะพันธุ์และปล่อยสัตว์ป่าคืนสู่ธรรมชาติและสร้างความสมดุลของระบบนิเวศสัตว์ป่า และฝึกอบรมบุคลากรด้านการส่งเสริมการจัดการสวนป่าไม้เศรษฐกิจอย่างยั่งยืน ตามเกณฑ์และตัวชี้วัดสำหรับการจัดการสวนป่า และป่าชุมชนอย่างยั่งยืน โดยมีบุคคลภายนอกเข้าร่วม

ปัญหาอุปสรรค จากการดำเนินโครงการ

๑) กิจกรรมถูกปรับลดงบประมาณลง จึงสามารถดำเนินการได้เพียงบางแห่ง จึงควรปรับปรุงขั้นตอนการดำเนินงานให้เหมาะสมกับงบประมาณที่ได้รับและเหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน

๒) เจ้าหน้าที่หรือบุคลากร ยังไม่มีความเข้าใจที่ชัดเจนในวัตถุประสงค์ของการจัดทำมาตรฐาน จึงยังไม่มี ความมั่นใจในการไปประชาสัมพันธ์เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ในทางปฏิบัติจริง จึงควรจัดทำสื่อดิจิทัล หรือแผ่นพับประกอบการประชาสัมพันธ์ ร่วมกับการให้เจ้าหน้าที่ไปนำไปถ่ายทอดต่อ อาจจะสร้างความเชื่อมั่นมากยิ่งขึ้น และจัดฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ควรมีต่อเนื่องในระหว่างดำเนินการ เพื่อนำข้อโต้แย้งหรือประเด็นสงสัยในพื้นที่มาหารือแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อให้สื่อสารตรงกันในทุกพื้นที่

๓) สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการจัดฝึกอบรมเป็นรูปแบบการอบรมผ่านช่องทางการอบรมออนไลน์ ทำให้เจ้าหน้าที่ที่อาจไม่คุ้นเคยการใช้โปรแกรมของระบบ ออนไลน์ อาจได้รับข้อมูลแต่ยังไม่เข้าใจชัดเจน และจัดฝึกอบรมโดยมีบุคคลภายนอกเข้าร่วม เช่น เกษตรกร ผู้ประกอบการ ค่อนข้างเป็นไปได้ยากลำบาก จึงได้จัดฝึกอบรมในรูปแบบออนไลน์โดยเชิญเกษตรกร หรือผู้ประกอบเข้าร่วมนั้น อาจต้องใช้ระยะเวลาในการปรับตัวให้คุ้นเคยกับการใช้เทคโนโลยี เจ้าหน้าที่ในพื้นที่ที่ต้องมีทักษะในการถ่ายทอดให้เข้าใจในเรื่องการ จัดทำมาตรฐานให้สอดคล้องกับบริบทพื้นที่นั้นๆ

๔) การบุกรุกทำลายป่าทำให้ป่าเสื่อมโทรม และการลักลอบล่าสัตว์ป่า จึงควรส่งเสริมศักยภาพการใช้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีป้องกัน เช่น การใช้นิติวิทยาศาสตร์ป่าไม้และสัตว์ป่า ด้วยดีเอ็นเอเทคโนโลยี รวมทั้งควรมีมาตรการภาษีสิ่งแวดล้อมและการสร้างมลพิษ เพื่อขับเคลื่อนกลไกค่าตอบแทนการอนุรักษ์ปลูกป่า โดยเงินต้องเป็นกองทุนอนุรักษ์ป่าไม้ หรือสร้างกลไกตลาดคาร์บอนเครดิตในประเทศ ควรสร้างกลไกจ่ายค่าตอบแทนการบริการเชิงนิเวศการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ มีกลไกการแบ่งปันผลประโยชน์ทั้งทางการเงินและไม่ใช้ตัวเงินตามความเหมาะสม ควรจัดทำแผนแห่งชาติในการจัดการทรัพยากรพันธุกรรมป่าไม้ ทั้งมีติการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนและกลไกขับเคลื่อนสู่แนวทางปฏิบัติทั้งประเทศ

๕) ทรัพยากรน้ำ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ที่รวบรวมได้จากรายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๒ มีจำนวน ๒ ข้อ มีการดำเนินการตามข้อเสนอแนะเชิงนโยบายดังกล่าว จำนวน ๒ ข้อ โดยมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จำนวน ๘ หน่วยงาน ดำเนินโครงการสอดคล้องกับข้อเสนอแนะในเรื่องนี้ จำนวน ๓๑ โครงการ ดังนี้

ข้อเสนอแนะกำหนดให้ (๑) เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนที่มีส่วนได้ส่วนเสียจากการบริหารจัดการน้ำได้มีส่วนร่วมในกระบวนการคิด การกำหนดนโยบาย และการปฏิบัติงานในระดับต่างๆ ทั้งการบริหารจัดการภัยแล้งและอุทกภัย โดยเฉพาะภาคประชาชนในพื้นที่ที่จะได้รับผลกระทบ ในรูปแบบของคณะกรรมการลุ่มน้ำที่มีอำนาจหน้าที่ที่ชัดเจน เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมและเท่าเทียมในการจัดสรรทรัพยากรน้ำให้แก่ทุกภาคส่วน และเกิดจุดร่วมโดยทุกภาคส่วนสามารถยอมรับได้ ซึ่งเป็นไปตามเจตนารมณ์แห่งพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ๒๕๖๑

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายและนโยบาย

- ❖ กรมทรัพยากรน้ำดำเนินการ (๑) พัฒนากลไกองค์กรบริหารจัดการน้ำทุกระดับให้สามารถดำเนินการตามบทบาทหน้าที่ที่กำหนดในระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ปี ๒๕๕๐ และพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ๒๕๖๑ และ (๒) การจัดทำแผนปฏิบัติการรองรับการทำงานตามหมวด ๖ มาตรา ๗๘ การอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรน้ำสาธารณะ

การดำเนินงานด้านการบริหารจัดการ

- ❖ **กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย** ได้บริหารจัดการน้ำเพื่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เพื่อการพัฒนาเพิ่มประสิทธิภาพการระบายน้ำ ผันน้ำ และพื้นที่รับน้ำนอง โดยการปรับปรุง พื้นฟูแหล่งน้ำธรรมชาติให้เพิ่มประสิทธิภาพการไหลของน้ำ ในช่วงที่เกิดน้ำหลาก และเก็บน้ำไว้ในฤดูแล้ง และพัฒนาและฟื้นฟูแหล่งน้ำในพื้นที่เกษตรน้ำฝน โดยการฟื้นฟู บำรุงแหล่งน้ำเดิมที่ต้นเขินให้สามารถกักเก็บน้ำไว้ใช้ในช่วงฤดูแล้ง และบรรเทาอุทกภัยในช่วงเกิดน้ำหลาก ในพื้นที่ประสบปัญหาภัยแล้งและอุทกภัย ๗๖ จังหวัด
- ❖ **กรมทรัพยากรน้ำ** ดำเนินการ ๒ โครงการ (๑) การพัฒนาระบบติดตามสถานการณ์น้ำทางไกลอัตโนมัติ (ลุ่มน้ำกก ลุ่มน้ำโขงเหนือ ลุ่มน้ำแม่กลองและลุ่มน้ำสาละวิน) เพื่อพัฒนาระบบตรวจวัดข้อมูลทางไกลแบบอัตโนมัติ (ระบบโทรมาตรอุตุ-อุทกวิทยา) แบบต่อเนื่อง ตามเวลาจริง (Real-time Data Collection) โดยนำเสนอผ่าน Web Application หรือ Mobile Application พัฒนาระบบช่วยตัดสินใจ (Decision Support System, DSS) สำหรับประกอบการบริหารจัดการน้ำ พัฒนาเชื่อมโยงข้อมูลและอื่นๆ กับระบบเฝ้าระวังและเตือนภัย น้ำหลาก-ดินถล่ม (Early Warning System) ของกรมทรัพยากรน้ำ และถ่ายทอดเทคโนโลยีและการฝึกอบรมให้กับเจ้าหน้าที่ของกรมทรัพยากรน้ำ ประกอบด้วย ด้านการใช้งานระบบตรวจวัดสภาพน้ำทางไกลอัตโนมัติ ด้านแบบจำลองทางคณิตศาสตร์ ด้านอุปกรณ์และระบบควบคุมรวมถึงระบบอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับระบบ และ (๒) เสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับกลุ่มผู้ใช้น้ำ และองค์กรผู้ใช้น้ำในพื้นที่เกษตรน้ำฝน เพื่อติดตามการดำเนินงานในการเสริมสร้างความเข้มแข็งการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำแบบมีส่วนร่วมในพื้นที่เกษตรน้ำฝนและติดตามปัญหาอุปสรรคการดำเนินงานเสริมสร้างความเข้มแข็งการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำแบบมีส่วนร่วมในพื้นที่เกษตรน้ำฝน
- ❖ **กรมทรัพยากรน้ำ** ได้ศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อมในการดำเนินการตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ๒๕๖๑ เพื่อศึกษา ข้อกฎหมาย ระเบียบ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องมาบูรณาการ ในการจัดทำข้อกำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการเพื่อบูรณาการทรัพยากรน้ำสาธารณะ และยกร่างอนุบัญญัติภายใต้พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ๒๕๖๑ และเพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจกับประชาชน เจ้าหน้าที่ของรัฐ เกี่ยวกับหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่กำหนดไว้ เพื่อเป็นการป้องกันและลดความขัดแย้งจากการบังคับใช้อนุบัญญัติ (กฎหมายลำดับรอง) ในอนาคต

ข้อเสนอแนะกำหนดให้ (๒) เชื่อมโยงทุกมิติและบูรณาการระหว่างหน่วยงาน ให้สามารถตอบสนองการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการน้ำระดับชาติ ระดับลุ่มน้ำ ระดับท้องถิ่น และชุมชนได้อย่างเหมาะสมและเป็นเอกภาพ โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในกระบวนการพัฒนาความหลากหลายทางวัฒนธรรม สภาพแวดล้อม วิถีชีวิต และความแตกต่างทางกายภาพของกลุ่มน้ำ

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุน

- ❖ **กรมโยธาธิการและผังเมือง** ได้วางผังระบายน้ำจังหวัดใน ๒๕ ลุ่มน้ำ เพื่อศึกษาและวิเคราะห์พื้นที่เสี่ยงอุทกภัย เพื่อกำหนดระดับความเสี่ยงอุทกภัยของพื้นที่ สิ่งปลูกสร้างและโครงสร้างพื้นฐานที่กีดขวางทางน้ำ ที่มีผลต่อการระบายน้ำของชุมชนเมือง พร้อมทั้งเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหา
- ❖ **กรมทรัพยากรน้ำ** ดำเนินการ ๑๑ โครงการ (๑) ศึกษา ประเมินศักยภาพและพัฒนาระบบตรวจวัดปริมาณน้ำเก็บกักในแหล่งน้ำขนาดเล็กที่พัฒนาโดยกรมทรัพยากรน้ำในพื้นที่ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันตก เพื่อศึกษาและสำรวจแหล่งน้ำที่พัฒนาโดยกรมทรัพยากรน้ำและ/หรือแหล่งน้ำธรรมชาติอื่นๆ ในพื้นที่ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันตก ตรวจวัดระดับน้ำ สำหรับหาปริมาณน้ำต้นทุนของแหล่งน้ำ (Height-Area-Volume Curve) ศึกษาออกแบบและพัฒนาระบบการรายงานระดับน้ำและปริมาณน้ำ ของแหล่งน้ำที่มีศักยภาพและมีความเหมาะสมในพื้นที่ สร้างกระบวนการ การมีส่วนร่วมของภาคประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการบริหารจัดการน้ำบริเวณแหล่งน้ำในแต่ละพื้นที่ศึกษา และนำเสนอข้อมูลรายงานระดับน้ำและปริมาณน้ำของแหล่งน้ำที่มีศักยภาพและมีความเหมาะสมผ่านระบบต่างๆ ที่พัฒนาขึ้นภายใต้โครงการ (๒) ประชุมระหว่างประเทศว่าด้วยเรื่อง THA 2019 International Conference on Water Management under NEXUS and Climate Change towards SDGs เพื่อเป็นเวทีนักวิจัย วิศวกร นักวิทยาศาสตร์ นักวิชาการ นักอุทกศาสตร์ ผู้ปฏิบัติงาน และผู้กำหนดนโยบายที่มีภารกิจด้านการจัดการทรัพยากรน้ำ ทั้งทางภาครัฐและเอกชนและจากทั่วโลก ในการนำเสนอผลงานวิจัยและความก้าวหน้าระดับนานาชาติใหม่ในปัจจุบัน (๓) อนุรักษ์ฟื้นฟูแหล่งน้ำ บึงอินทนิล ๒ หนองงูเห่าต่อเชื่อมหนองจิกปม และระบบกระจายน้ำบ้านคลองอุดม ตำบลปามะคาบ อำเภอมือง จังหวัดพิจิตร เพื่อสนับสนุนน้ำเพื่อการอุปโภค-บริโภค (๔) ปรับปรุงซ่อมแซมอ่างเก็บน้ำกุดเรือคำ ตำบลท่าบ่อสงคราม อำเภอสว่างสงคราม จังหวัดนครพนม เพื่อกักเก็บน้ำไว้ใช้อุปโภค-บริโภค และใช้ในภาคการเกษตร ช่วงขาดแคลนน้ำ สามารถส่งน้ำให้พื้นที่เกษตร (๕) ระบบเครือข่ายน้ำหนองหวาย ตำบลหนองลาด อำเภอมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร เพื่อช่วยสนับสนุนน้ำเพื่อการอุปโภค-บริโภคของราษฎร (๖) ปรับปรุงซ่อมแซมอ่างเก็บน้ำบึงพญาชัย ตำบลหม่ม อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ (๗) ปรับปรุงซ่อมแซมอ่างเก็บน้ำห้วยเสียว ตำบลบ้านหินโงม อำเภอสว่างคอม จังหวัดอุดรธานี (๘) อนุรักษ์ฟื้นฟูแหล่งน้ำ หนองโกรงเกรง คลองโกรงเกรง พร้อมระบบกระจายน้ำ ตำบลท่าบ่อ อำเภอมือง จังหวัดพิจิตร (๙) ค่าใช้จ่ายในการบำรุงรักษาเครือข่ายสถานีอุตุ-อุทกวิทยาแม่น้ำโขง (Mekong-HYCOS) (๑๐) การดำเนินงานวันอนุรักษ์และพัฒนาแม่น้ำ คู คลอง แห่งชาติ เพื่อสื่อสารให้เกิดการรับรู้ เสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ เรื่องการอนุรักษ์และพัฒนาแม่น้ำ คู คลอง สู่ทุกกลุ่มเป้าหมาย และสร้างการรับรู้อย่างกว้างขวาง และ (๑๑) อนุรักษ์ฟื้นฟูแหล่งน้ำกุดตลาดยาว (พื้นที่แก้มลิง) ตำบลมะเฟือง,บ้านจาน อำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์

การดำเนินงานด้านการบริหารจัดการ

- ❖ **กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย** บริหารจัดการเพื่อรองรับสภาวะวิกฤตน้ำ เพื่อดำเนินการให้ความช่วยเหลือในพื้นที่ประสบภavnน้ำแล้งและน้ำท่วม ครอบคลุมทั้งด้านการเกษตร และอุปโภคบริโภค
- ❖ **กรมทรัพยากรน้ำ** ดำเนินการ ๑๒ โครงการ (๑) ประชุมระหว่างประเทศ (International Conference on Risk and Impacts from Extreme Events in ASEAN Countries) เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์องค์ความรู้และแนวทางการปฏิบัติที่ดีด้านการบริหารจัดการภัยพิบัติด้านน้ำ การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน หน่วยงานภาครัฐ/เอกชนจากประเทศต่างๆ และองค์การระหว่างประเทศที่มีความเชี่ยวชาญด้านการจัดการภัยพิบัติด้านน้ำ (๒) ประชุมเชิงปฏิบัติการด้วยการประเมินเปรียบเทียบและกำหนดเป้าหมายการดำเนินงานขององค์กรลุ่มน้ำอย่างเป็นระบบ (International Workshop on RBO Performance Benchmarking) เพื่อเผยแพร่แนวทางในการปรับปรุงองค์กรลุ่มน้ำอย่างเป็นระบบ (๓) ปรับปรุงซ่อมแซมอ่างเก็บน้ำกุดนาแซง ตำบลบ้านโคก อำเภอโคกโพธิ์ชัย จังหวัดขอนแก่น เพื่อชะลอการเกิดปริมาณน้ำหลากในช่วงฤดูฝน และส่งน้ำไปช่วยเหลือพื้นที่การเพาะปลูกของราษฎรในเขตโครงการ (๔) ปรับปรุงซ่อมแซมอ่างเก็บน้ำห้วยหนองหาร ตำบลไชยบุรี อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม เพื่อเพิ่มความสามารถในการเก็บกักน้ำของแหล่งน้ำต้นทุน (๕) ค่าใช้จ่ายในการตรวจวัดปริมาณน้ำ การเคลื่อนตัวของตะกอน และตะกอนท้องน้ำแม่น้ำโขงร่วมไทย-ลาว เพื่อดูแลบำรุงรักษาสถานีวัดปริมาณน้ำและตะกอน (๖) ติดตั้งระบบเตือนภัยล่วงหน้า สำหรับพื้นที่เสี่ยงอุทกภัย-ดินถล่ม ในพื้นที่ลาดชันและพื้นที่ราบเชิงเขา (๗) ซ่อมแซมระบบเตือนภัยล่วงหน้า ในพื้นที่ราบเชิงเขาที่ชำรุดหรือหมดอายุการใช้งาน รวม ๒ โครงการ จำนวน ๒๓๙ สถานี (๘) บำรุงรักษาระบบเตือนภัยน้ำท่วม-ดินถล่ม รวม ๓ โครงการ และ (๙) อนุรักษ์ฟื้นฟูแหล่งน้ำคลองลึก ตำบลตาพระยา อำเภอตาพระยา จังหวัดสระแก้ว

สรุปการติดตามการดำเนินงานสาขาทรัพยากรน้ำ

พัฒนาคลังองค์การบริหารจัดการน้ำตามที่กำหนดในระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ปี ๒๕๕๐ และพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ๒๕๖๑ การจัดทำแผนปฏิบัติการรองรับการทำงานตามหมวด ๖ มาตรา ๗๘ ประชุมระหว่างประเทศของผู้กำหนดนโยบายที่มีภารกิจด้านการจัดการทรัพยากรน้ำ ทั้งทางภาครัฐและเอกชนและจากทั่วโลก THA 2019 International Conference on Water Management under NEXUS and Climate Change towards SDGs และแนวทางการปฏิบัติที่ดี ด้านการบริหารจัดการภัยพิบัติด้านน้ำ การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน ประชุมเชิงปฏิบัติการด้วยการประเมินเปรียบเทียบและกำหนดเป้าหมายการดำเนินงานขององค์กรลุ่มน้ำอย่างเป็นระบบ การอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรน้ำสาธารณะ บริหารจัดการน้ำเพื่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เพื่อการพัฒนาเพิ่มประสิทธิภาพการระบายน้ำ ผันน้ำ และพื้นที่รับน้ำนอง พัฒนาระบบ

๖) ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ที่รวบรวมได้จากรายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๒ มีจำนวน ๙ ข้อ มีการดำเนินการตามข้อเสนอแนะเชิงนโยบายดังกล่าว จำนวน ๙ ข้อ โดยมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จำนวน ๑๐ หน่วยงาน ดำเนินโครงการสอดคล้องกับข้อเสนอแนะในเรื่องนี้ จำนวน ๑๔ โครงการ ดังนี้

ข้อเสนอแนะกำหนดให้ (๑) ส่งเสริมการจัดทำนโยบายชาติทางทะเล โดยการปรับปรุงและพัฒนาต่อยอดจากแผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๔ และส่งเสริมให้ท้องถิ่นชายทะเลจัดทำแผนเชิงพื้นที่ทางทะเล เพื่อการบริหารกิจกรรมให้มีความเหมาะสมกับพื้นที่ รวมทั้งส่งเสริมการสร้างองค์ความรู้ความเข้าใจในการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล และการมีส่วนร่วมของชุมชน เครือข่ายองค์กรระดับชุมชนในจังหวัดชายทะเล

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายและนโยบาย

❖ **กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง** ได้แก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายลำดับรองภายใต้พระราชกำหนดการประมง พ.ศ. ๒๕๕๘ และที่แก้ไขเพิ่มเติม เพื่อให้การบริหารจัดการด้านการประมงและการอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์น้ำ เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล มีการรวบรวมและจัดเก็บข้อมูลอย่างครบถ้วนและถูกต้อง การปกป้องคุ้มครอง และให้ความช่วยเหลือหรือสนับสนุนประมงพื้นบ้านและชุมชนประมงท้องถิ่น และเป็นการปฏิบัติตามพันธกรณีระหว่างประเทศในส่วนที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์และบริหารจัดการทรัพยากรสัตว์น้ำ

ข้อเสนอแนะกำหนดให้ (๒) ปรับปรุงและผลักดันกฎหมายหรือระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวกับทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมทางทะเลและชายฝั่ง และการกักเซาะชายฝั่ง ให้มีการบังคับใช้เพื่อให้เกิดการอนุรักษ์ พื้นฟูจัดการ บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์อย่างสมดุลและยั่งยืน

การดำเนินงานด้านการบริหารจัดการ

- ❖ กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งได้ป้องกันและแก้ไขปัญหาการทำการประมงผิดกฎหมาย กิจกรรมการตรวจเรือประมงในทะเล เพื่อตรวจสอบ เฝ้าระวังการทำการประมงในทะเลให้เป็นไปตามกฎหมาย และปราบปรามจับกุมผู้กระทำความผิดกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการทำการประมง

ข้อเสนอแนะกำหนดให้ (๓) ส่งเสริมการบังคับใช้มาตรการเพื่อป้องกันและฟื้นฟูชายฝั่งทะเลที่ถูกกัดเซาะอย่างเข้มงวด เพื่อสนับสนุนการแก้ไขปัญหาอย่างจริงจังตามหลักวิชาการ พร้อมทั้งศึกษาโครงสร้างที่ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อเนื่องจากการป้องกันและฟื้นฟูการกัดเซาะชายฝั่ง โดยจัดทำเป็นแผนงานที่ชัดเจน

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายและนโยบาย

- ❖ กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งได้กำหนด “หลักเกณฑ์ประกอบการจัดทำแผนงาน/โครงการป้องกันและแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง” เพื่อให้หน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมเจ้าท่า กรมโยธาธิการและผังเมือง จังหวัด และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้นำไปใช้เพื่อประกอบการจัดทำแผนงานโครงการป้องกันและแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งให้มีความเหมาะสมกับแต่ละพื้นที่ โดยพื้นที่ตลอดแนวชายฝั่งของประเทศไทย ๒๓ จังหวัด ระยะทาง ๓,๑๕๑ กิโลเมตร โดยได้แจ้งเวียนให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาคเพื่อนำไปใช้ประกอบการจัดทำแผนงานโครงการป้องกันและแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง

การดำเนินงานด้านการบริหารจัดการ

- ❖ กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งได้ป้องกันการกัดเซาะชายฝั่ง โดยการปักไม้ไผ่ชะลอความรุนแรงของคลื่นในชายฝั่งที่เป็นโคลน เพื่อประเมินประสิทธิภาพและตรวจสอบคุณภาพของโครงสร้าง และศึกษาองค์ประกอบของพรรณไม้ป่าชายเลนบริเวณหลังแนวไม้ไผ่ชะลอคลื่น ความหนาแน่นของสัตว์หน้าดินหลังแนวไม้ไผ่ชะลอคลื่น

ข้อเสนอแนะกำหนดให้ (๔) ส่งเสริมการพัฒนาความสามารถในการสำรวจข้อมูลและการศึกษาวิจัยทางด้านวิทยาศาสตร์ทางทะเลทั้งภายในและภายนอกน่านน้ำไทย เพื่อให้มีข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน ทันต่อการติดตามประเมินผล และการบริหารจัดการ รวมทั้งการแก้ไขปัญหาอย่างยั่งยืน

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุน

- ❖ กรมประมงได้บริหารจัดการทรัพยากรประมงเชิงระบบนิเวศโดยชุมชน เพื่อให้ชาวประมงนำแนวทางเชิงระบบมาใช้ ส่งเสริมให้ชุมชนท้องถิ่นชายทะเล ภาครัฐ ภาคเอกชน และผู้มีส่วนได้เสียมีส่วนร่วมในการกำหนดแผนและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรประมงในชุมชน
- ❖ กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งได้ดำเนินการ (๑) ศึกษาสถานการณ์สัตว์ทะเลหายากเพื่อยกระดับการช่วยเหลือสัตว์ทะเลหายากจากขยะทะเล และสนับสนุนการดำเนินการพิทักษ์สัตว์ทะเลหายาก (๒) จัดทำรายงานการสำรวจประเมินสถานภาพปะการังและหญ้าทะเล/ คู่มือการฟื้นฟูแนวปะการัง

เพื่อเป็นการเผยแพร่ข้อมูล องค์ความรู้ด้านปะการัง และหญ้าทะเลให้สามารถเข้าถึงข้อมูลและนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และ (๓) สำรวจทรัพยากรสัตว์น้ำและสิ่งแวดล้อมทางทะเลร่วมระหว่างประเทศไทยและสาธารณรัฐประชาธิปไตยติมอร์-เลสเต เพื่อการพัฒนาความร่วมมือระหว่างต่างประเทศ ในการสำรวจทรัพยากรสัตว์น้ำ การทราบชนิด การแพร่กระจายของทรัพยากรสัตว์น้ำ และข้อมูลทางสมุทรศาสตร์ในน่านน้ำของสาธารณรัฐประชาธิปไตยติมอร์-เลสเต และเพื่อหาแหล่งประมงใหม่เป็นข้อมูลสนับสนุนให้กับชาวประมงไทยที่สนใจในการทำประมงนอกน่านน้ำ

ข้อเสนอแนะกำหนดให้ (๕) ส่งเสริมและสนับสนุนการใช้เครื่องมือทางด้านเศรษฐศาสตร์ และสังคม ในการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง รวมทั้งขยะทะเลและขยะพลาสติกอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างแรงจูงใจในการอนุรักษ์ และฟื้นฟู ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมทางทะเลและชายฝั่ง

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุน

- ❖ **กรมประมง** จัดทำโครงการ “ขยะคืนฝั่ง ทะเลสวยด้วยมือเรา” เพื่อสร้างจิตสำนึกปรับวิถีคิด เปลี่ยนพฤติกรรมของชาวประมงพาณิชย์ในการจัดการขยะ การให้เรือประมงทุกลำที่ออกไปทำการประมง มีการจัดเก็บขยะในเรือและนำกลับคืนฝั่ง การส่งเสริมให้ทำเทียบเรือประมงทุกแห่งมีการจัดจุดรวมขยะที่เก็บจากทะเล และลดการนำหรือใช้ภาชนะ หรือบรรจุภัณฑ์ที่เป็นขยะย่อยสลายยาก

ข้อเสนอแนะกำหนดให้ (๖) ส่งเสริมการใช้มาตรการจูงใจและชดเชยที่เหมาะสมในการเคลื่อนย้ายอาคารหรือสิ่งปลูกสร้างไปยังพื้นที่อื่นหรือการถอยร่น (Relocation) อาคารหรือสิ่งปลูกสร้างที่อยู่บนแนวชายฝั่งที่กำลังเผชิญปัญหาการกัดเซาะ โดยมีการกำหนดระยะร่นถอย (Setback) เพื่อหลีกเลี่ยงความเสียหายของทรัพย์สินและสิ่งปลูกสร้าง

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายและนโยบาย

- ❖ **กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง** ได้จัดทำหลักเกณฑ์ประกอบแนวทางการจัดทำแผนงาน/โครงการป้องกันและแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง และเสนอหลักเกณฑ์ดังกล่าวต่อคณะกรรมการนโยบายและแผนการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งแห่งชาติ และคณะกรรมการได้มีมติเห็นชอบเมื่อวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๖๓ ซึ่งสามารถจำแนกมาตรการในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง ออกเป็น ๓ มาตรการ และหนึ่งในสามมาตรการ ได้แก่ มาตรการสีขาว ได้กำหนดรูปแบบการกำหนดพื้นที่ถอยร่น โดยการบังคับใช้กฎหมายผังเมือง ได้แก่ กำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดิน กำหนดระยะถอยร่นของผังเมืองบริเวณริมชายฝั่งทะเล มาตรการด้านผังเมือง และมาตรการควบคุมอาคารในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง โดยมีกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง **กรมเจ้าท่า** **กรมโยธาธิการและผังเมือง** และ**กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น**ได้นำมาตรการดังกล่าวไปเป็นแนวทางการปฏิบัติเพื่อกำหนดแผนงานและโครงการในการแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง ทั้งนี้มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวนมากที่เข้าเกณฑ์การนำมาตรการสีขาวไปเป็นแนวทางปฏิบัติ

ข้อเสนอแนะกำหนดให้ (๗) คุ้มนครongพื้นที่ชายฝั่งหรือชายหาดที่ยังไม่มีสิ่งก่อสร้าง โดยกำหนดประเภทหรือรูปแบบสิ่งก่อสร้างที่ห้ามไม่ให้เกิดการก่อสร้างและทยอยรื้อถอนสิ่งปลูกสร้างที่รูกล้าชายฝั่งบริเวณที่มีปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง เพื่อให้การเคลื่อนที่ของทรายเกิดความสมดุลกลับคืนสู่ธรรมชาติ

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายและนโยบาย

- ❖ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้ดำเนินการเพื่อประกาศเขตพื้นที่และมาตรการคุ้มนครongสิ่งแวดล้อม ในช่วง พ.ศ. ๒๕๖๒-๒๕๖๓ ที่มีผลต่อการคุ้มนครongพื้นที่ชายฝั่งหรือชายหาด โดยมีพื้นที่คุ้มนครongสิ่งแวดล้อมที่ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว อาทิ ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดเขตพื้นที่และมาตรการคุ้มนครongสิ่งแวดล้อม ในบริเวณพื้นที่จังหวัดภูเก็ต (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๓ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ณ วันที่ ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๖๓และประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดเขตพื้นที่และมาตรการคุ้มนครongสิ่งแวดล้อมในบริเวณพื้นที่อำเภอบางละมุง และอำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี พ.ศ. ๒๕๖๓ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ณ วันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๖๓

ข้อเสนอแนะกำหนดให้ (๘) กำกับและติดตามให้มีการบูรณาการการแก้ปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งในระดับจังหวัด และเพิ่มความรู้อุ้มนครongความเข้าใจเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งอย่างยั่งยืน

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายและนโยบาย

- ❖ กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งได้ป้องกันและแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง ตามมาตรา ๒๑ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง พ.ศ. ๒๕๕๘ โดยวิเคราะห์และกำหนดมาตรการเชิงกฎหมายในการบริหารจัดการพื้นที่ชายฝั่งอย่างเป็นระบบในรูปแบบระบบหาดศึกษาพลวัตการเปลี่ยนแปลงพื้นที่ชายฝั่งทะเลในรูปแบบระบบหาด เพื่อกำหนดมาตรการและจัดทำร่างกฎกระทรวงกำหนดเขตพื้นที่จังหวัด เป็นพื้นที่ใช้มาตรการในการป้องกันการกัดเซาะชายฝั่ง พ.ศ. เสนอ คณะกรรมการนโยบายและแผนการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งแห่งชาติ ให้ความเห็นชอบ/เสนอคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบในหลักการ/เสนอสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา คณะกรรมการตรวจสอบร่างกฎหมาย และร่างอนุบัญญัติที่เสนอ/เสนอสำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี/ประกาศในราชกิจจานุเบกษา/ประชุมสร้างความรับรู้ความเข้าใจในการบังคับใช้ประกาศกฎกระทรวง/ติดตามประเมินผล

ข้อเสนอแนะกำหนดให้ (๙) นำระบบ Environmental Checklist มาใช้เพื่อควบคุมกิจกรรมที่อาจส่งผลกระทบต่อชายฝั่งทะเล แต่ไม่เข้าข่ายกิจกรรมขนาดใหญ่ที่ต้องจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม (Environmental Impact Assessment: EIA) และมาตรการลดผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม สำหรับสิ่งก่อสร้างริมทะเล ที่มีการยกเว้นการจัดทำรายงาน EIA

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายและนโยบาย

- ❖ กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งได้จัดการทรัพยากรประมง เพื่อประเมินผลผลิตสูงสุดที่ยั่งยืน (Maximum Sustainable Yield : MSY) ของทรัพยากรสัตว์น้ำ สำหรับการออกใบอนุญาตทำการประมงให้เหมาะสมกับสถานะทรัพยากรประมง และกำหนดมาตรการในการควบคุมการทำประมงให้เกิดการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน

การดำเนินงานด้านการบริหารจัดการ

- ❖ กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งได้ประเมินมูลค่าเศรษฐกิจของทรัพยากรแนวปะการังด้านการใช้ประโยชน์การทำประมง เพื่อประเมินมูลค่าเศรษฐกิจของทรัพยากรแนวปะการัง ในพื้นที่ที่ระบบนิเวศปะการังมีประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อการทำประมงเพื่อนำเอาผลที่ประเมินได้ คือ รายงานการประเมินมูลค่าเศรษฐกิจทรัพยากรแนวปะการัง ในพื้นที่เกาะโหลนและเกาะเฮ จังหวัดภูเก็ต มาวิเคราะห์ร่วมกับต้นทุนการฟื้นฟูปะการังที่ได้รับผลกระทบ เพื่อกำหนดมูลค่าความเสียหายรวมที่จะเรียกค่าชดเชยในคดีแพ่งกับผู้ทำให้เกิดความเสียหายในพื้นที่นาร่อง ๑ พื้นที่ คือ เกาะโหลนและเกาะเฮ จังหวัดภูเก็ต

สรุปการติดตามการดำเนินงานสาขาทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง/ การกีดเซาะชายฝั่ง

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายลำดับรองภายใต้พระราชกำหนดการประมง พ.ศ. ๒๕๕๘ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ตามพันธกรณีระหว่างประเทศในส่วนที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์และบริหารจัดการทรัพยากรสัตว์น้ำ การป้องกันและแก้ไขปัญหาการกีดเซาะชายฝั่ง ตามมาตรา ๒๑ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง พ.ศ. ๒๕๕๘ โดยกำหนดมาตรการและจัดทำร่างกฎกระทรวงกำหนดเขตพื้นที่จังหวัด เป็นพื้นที่ใช้มาตรการในการป้องกันการกีดเซาะชายฝั่ง และติดตามประเมินผลป้องกันเฝ้าระวัง และแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย กำหนดหลักเกณฑ์ประกอบการจัดทำแผนงาน/โครงการป้องกันและแก้ไขปัญหาการกีดเซาะชายฝั่ง เพื่อให้หน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง นำไปใช้เพื่อประกอบการจัดทำแผนงานโครงการป้องกันและแก้ไขปัญหาการกีดเซาะชายฝั่งให้มีความเหมาะสมกับแต่ละพื้นที่ โครงการ “ขยะคืนฝั่ง ทะเลสวยด้วยมือเรา” ให้เรือประมงทุกลำที่ออกไปทำการประมงมีการจัดเก็บขยะในเรือและนำกลับคืนฝั่ง การวิเคราะห์และกำหนดมาตรการเชิงกฎหมายในการบริหารจัดการพื้นที่ชายฝั่งอย่างเป็นระบบในรูปแบบระบบหาด ศึกษาพลวัตการเปลี่ยนแปลงพื้นที่ชายฝั่งทะเลในรูปแบบระบบหาด และการประเมินผลผลิตสูงสุดที่ยั่งยืน (Maximum Sustainable Yield : MSY) ของทรัพยากรสัตว์น้ำ สำหรับการออกใบอนุญาตทำการประมง ประเมินมูลค่าเศรษฐกิจทรัพยากรแนวปะการังด้านการใช้ประโยชน์การทำประมง

ปัญหาอุปสรรค จากการดำเนินโครงการ ดังนี้

๑) การทำการประมงผิดกฎหมายของเรือประมงขนาดเล็กตามแนวชายฝั่งมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น การต่อสู้ขัดขวางการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ ชาวประมงไม่ยอมรับแนวคิดหรือมาตรการเพื่อการจัดการทรัพยากรประมง จึงควรมีบูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้กฎหมาย และทบทวนและปรับปรุงมาตรการทางกฎหมายให้มีความเหมาะสม

๒) ข้อจำกัดในการปฏิบัติงาน เช่น อัตรากำลัง งบประมาณ ยานพาหนะ จึงควรมีการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนการบริหารจัดการทรัพยากรประมงเชิงระบบให้ต่อเนื่อง และครอบคลุมชุมชนชายฝั่งทะเล การดำเนินงานในแต่ละชุมชนควรมีระยะเวลา ๓-๕ ปี เพื่อให้การดำเนินงานแต่ละกิจกรรมเกิดความต่อเนื่อง และเห็นผลสัมฤทธิ์ได้ชัดเจน

๗) ความหลากหลายทางชีวภาพ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ ที่รวบรวมได้จาก รายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๒ มีจำนวน ๕ ข้อ มีการดำเนินการตามข้อเสนอแนะเชิงนโยบายดังกล่าว จำนวน ๕ ข้อ โดยมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จำนวน ๑๒ หน่วยงาน ดำเนินโครงการ สอดคล้องกับข้อเสนอแนะในเรื่องนี้ จำนวน ๒๘ โครงการ ดังนี้

ข้อเสนอแนะกำหนดให้ (๑) เร่งรัดการจัดทำร่างพระราชบัญญัติความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. เพื่อให้มีกฎหมายกลางในการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายและนโยบาย

- ❖ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้เร่งรัด (๑) จัดทำ (ร่าง) พระราชบัญญัติความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. : เตรียมความพร้อมเพื่อนำเสนอคณะรัฐมนตรี ตามมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ เพื่อเผยแพร่และสร้างความเข้าใจในหลักการและสาระสำคัญของ (ร่าง) พระราชบัญญัติความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. การรับฟังความเห็นและข้อเสนอแนะ และนำมาประกอบการวิเคราะห์ผลกระทบตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๖๒ และ (๒) ศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อมในการดำเนินการตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. เพื่อสร้างความเข้าใจในสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. และร่างอนุบัญญัติภายใต้ร่างพระราชบัญญัติฯ การจัดทำร่างแนวทางปฏิบัติในการดำเนินการตามร่างพระราชบัญญัติความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. และร่างอนุบัญญัติภายใต้ร่างพระราชบัญญัติฯ และจัดทำข้อเสนอกลไกการดำเนินงานเพื่อเตรียมการรองรับพระราชบัญญัติความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ.

ข้อเสนอแนะกำหนดให้ (๒) ส่งเสริมการนำมาตรการและกลไกการนำผลตอบแทนทางเศรษฐกิจ ทั้งทางตรงหรือทางอ้อมมาสนับสนุนการอนุรักษ์และฟื้นฟูความหลากหลายทางชีวภาพและระบบนิเวศในชุมชนและท้องถิ่น เพื่อสนับสนุนการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายและนโยบาย

- ❖ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้ประเมินระบบนิเวศในระดับชาติ (National Ecosystem Assessment) เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจและเสริมสร้างสมรรถนะการประเมินระบบนิเวศที่มีความสำคัญระดับชาติจัดทำแนวทาง มาตรการในการอนุรักษ์และคุ้มครองระบบนิเวศที่มีความสำคัญ และยกระดับเวทีการดำเนินงานด้านนโยบายและวิทยาศาสตร์ของประเทศเพื่อสนับสนุนการใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์ในการกำหนดนโยบาย

การดำเนินงานด้านการบริหารจัดการ

- ❖ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้ดำเนิน ๒ โครงการ คือ (๑) การนำมาตรการและกลไกติดตามประเมินผลในระดับแผนปฏิบัติการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ เพื่อติดตามประเมินผลความก้าวหน้าตามเป้าหมายและตัวชี้วัด ภายใต้แผนปฏิบัติการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ ระยะครึ่งแผน (ในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๑) รวมทั้ง รายงานความก้าวหน้าการดำเนินงานการขับเคลื่อนแผนแม่บทบูรณาการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๔ ตามเป้าหมายระดับชาติ การให้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ และ (๒) การจัดการชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่มีลำดับความสำคัญสูง เพื่อขับเคลื่อนแนวทางการจัดการชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่มีลำดับความสำคัญสูงไปสู่การปฏิบัติในระดับพื้นที่ โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง การเป็นตัวอย่างในการขยายผลการดำเนินการด้านการจัดการชนิดพันธุ์ต่างถิ่นในพื้นที่อื่นๆ ที่มีบริบทใกล้เคียงกับพื้นที่ศึกษา และสร้างความเข้าใจ สร้างความตระหนักถึงบทบาทในการจัดการชนิดพันธุ์ต่างถิ่นของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับพื้นที่และชุมชนในพื้นที่

การดำเนินงานด้านการสนับสนุน

- ❖ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้ประเมินระบบนิเวศในระดับชาติ (National Ecosystem Assessment) เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจและเสริมสร้างสมรรถนะการประเมินระบบนิเวศที่มีความสำคัญระดับชาติจัดทำแนวทาง มาตรการในการอนุรักษ์และคุ้มครองระบบนิเวศที่มีความสำคัญ และยกระดับเวทีการดำเนินงานด้านนโยบายและวิทยาศาสตร์ของประเทศเพื่อสนับสนุนการใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์ในการกำหนดนโยบาย
- ❖ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชได้ดำเนินการเผยแพร่สร้างจิตสำนึก และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ เพื่อสร้างจิตสำนึกของทุกภาคส่วน การส่งเสริมการมีส่วนร่วม

ของทุกภาคส่วน และการเผยแพร่การอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน

- ❖ **กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง** ได้ดำเนินการอนุรักษ์พันธุ์ไม้ป่าชายเลนโดยชุมชนมีส่วนร่วม เพื่อสำรวจและจัดทำข้อมูลการใช้ประโยชน์ทรัพยากรชีวภาพในท้องถิ่น รวมถึงกระบวนการและเงื่อนไขในการให้อนุญาตเสริมสร้างอาชีพให้กับชุมชนชายฝั่ง การสร้างความตระหนักและปลูกจิตสำนึกให้โรงเรียนสถาบันการศึกษา ชุมชน เห็นถึงระดับความเสี่ยงของการคงอยู่ของพันธุ์พืชในท้องถิ่น และอนุรักษ์พันธุ์กรรมชีวภาพชายฝั่งทะเลแบบมีส่วนร่วม และการเพิ่มความหลากหลายพันธุ์กรรมชีวภาพชายฝั่งทะเล โดยดำเนินการร่วมกับชุมชนในการอนุรักษ์การใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าชายเลน
- ❖ **สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม** โดยมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย ดำเนินการ (๑) จัดสร้างสวนพฤกษศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง เฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษามหาราชา เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ในวโรกาสที่เจริญพระชนมายุ ๘๐ พรรษา การสนองพระราชปณิธาน “ปลูกป่า สร้างคน” ของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี การเป็นแหล่งรวบรวมพรรณไม้นานาพันธุ์ในระดับชาติและนานาชาติ การให้เป็นแหล่งศึกษาหาความรู้ทางพฤกษศาสตร์ แหล่งศึกษาหาความรู้เป็นตัวอย่างของสวนพฤกษศาสตร์ที่ดีของสังคม และชุมชน และ (๒) การอนุรักษ์พันธุ์กรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ในโครงการอนุรักษ์พันธุ์กรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (อพ.สธ.) มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง เพื่อสนองพระราชดำริฯ การจัดตั้งเป็นศูนย์ประสานงาน อพ.สธ.-มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง การเป็นศูนย์ข้อมูลฐานทรัพยากร และดำเนินงานจัดฝึกอบรมวิทยากรในงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน อพ.สธ. พฤกษศาสตร์ที่ดีของสังคมและชุมชน

ข้อเสนอแนะกำหนดให้ (๓) ส่งเสริมการจัดทำกลไกและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการเข้าถึงและการแบ่งปันผลประโยชน์จากทรัพยากรพันธุกรรมในชุมชนท้องถิ่น

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุน

- ❖ **สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม** ได้ศึกษาจัดทำแนวทางปฏิบัติที่ดี และตัวชี้วัดความหลากหลายทางชีวภาพในภาคการเกษตร เพื่อส่งเสริมการบูรณาการการดำเนินงานระหว่างการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพกับภาคการเกษตร ให้เกษตรกรมีทางเลือกในการทำการเกษตร โดยเฉพาะการทำนาข้าวที่สอดคล้องกับการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน ควบคู่กับการลดต้นทุนการผลิตและการส่งเสริมสุขภาพทั้งเกษตรกรและผู้บริโภค เพื่อให้เกษตรกร ผู้บริโภค และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถติดตามและตรวจสอบการทำเกษตรในพื้นที่นาข้าว สร้างเครือข่ายเกษตรกรและผู้บริโภค ร่วมกันอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพในระบบนิเวศเกษตร และเผยแพร่แนวทางปฏิบัติที่ดี และตัวชี้วัดความหลากหลายทางชีวภาพในการทำเกษตรอย่างยั่งยืน ให้เป็นตัวอย่างในระดับภูมิภาคอาเซียน

- ❖ กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งได้ดำเนินการอนุรักษ์พันธุ์ไม้ป่าชายเลนโดยชุมชนมีส่วนร่วม เพื่อสำรวจและจัดทำข้อมูลการใช้ประโยชน์ทรัพยากรชีวภาพในท้องถิ่น รวมถึงกระบวนการและเงื่อนไขในการให้อนุญาตเสริมสร้างอาชีพให้กับชุมชนชายฝั่ง การสร้างความตระหนักและปลูกจิตสำนึกให้โรงเรียนสถาบันการศึกษา ชุมชน เห็นถึงระดับความเสี่ยงของการคงอยู่ของพันธุ์พืชในท้องถิ่น และอนุรักษ์พันธุ์กรรมชีวภาพชายฝั่งทะเลแบบมีส่วนร่วม และการเพิ่มความหลากหลายพันธุ์กรรมชีวภาพชายฝั่งทะเล โดยดำเนินการร่วมกับชุมชนในการอนุรักษ์การใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าชายเลน

ข้อเสนอแนะกำหนดให้ (๔) การพัฒนาระบบข้อมูลสิ่งแวดล้อม เป็นมาตรการที่สำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพในการวางแผน การติดตามประเมินผล รวมถึงการสื่อสารและสร้างความเข้าใจแก่ผู้เกี่ยวข้องให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ควรประกอบด้วยสถานการณ์และแนวโน้มสิ่งแวดล้อมตามตัวชี้วัดของแผนต่างๆ ข้อมูลองค์ความรู้ และแนวทางการจัดการสิ่งแวดล้อม และข้อมูลสนับสนุนการดำเนินงานตามนโยบาย ซึ่งจะต้องเร่งพัฒนาระบบฐานข้อมูลสิ่งแวดล้อมให้เป็นเอกภาพ มีความทันสมัย และเข้าถึงได้ง่าย โดยเฉพาะระบบข้อมูลที่แสดงความก้าวหน้าในการดำเนินงานตามนโยบายและแผนด้านสิ่งแวดล้อมที่สำคัญๆ ของประเทศ

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายและนโยบาย

- ❖ สำนักปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้พัฒนาฐานข้อมูลกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ทส.) และระบบบูรณาการติดตาม และประเมินผล สำหรับผู้บริหารระดับสูงในกระทรวงฯ เพื่อจัดทำระบบสารสนเทศเชิงบูรณาการและการวิเคราะห์ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สามารถบริหารจัดการข้อมูล (Data Management) ให้รองรับการใช้ข้อมูลที่หลากหลาย และตอบสนองการใช้ข้อมูลเพื่อการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และเพื่อดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล (Data Analytics) ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และทำรายงาน แบบ Data Visualization/ Dashboard เพื่อสนับสนุนการกำหนดนโยบาย ในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตามแผนปฏิรูปประเทศ ๕ ด้าน ได้แก่ ทรัพยากรทางบก ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ความหลากหลายทางชีวภาพ และสิ่งแวดล้อม รวมทั้งวิเคราะห์โจทย์ปัญหาด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและกำหนดชุดข้อมูลเพื่อใช้ในการแก้ปัญหาจำนวนอย่างน้อย ๒ โจทย์ โดยดำเนินการร่วมกับกระทรวงฯ พร้อมจัดทำรายงาน Data Visualization/ Dashboard สนับสนุนการวางแผน และตัดสินใจของผู้บริหาร

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุน

- ❖ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้เพิ่มประสิทธิภาพและขยายเชื่อมต่อเครือข่ายคลังข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศไทย เพื่อพัฒนาระบบคลังข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศไทย ให้เป็นศูนย์กลางด้านความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศไทย โดยมุ่งเน้นการพัฒนาและปรับปรุงฐานข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพให้เป็นมาตรฐานสากล ตามแผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๖๕

เรื่องความหลากหลายทางชีวภาพ โดยเฉพาะการกำหนด ทิศทางและเป้าหมายในการพัฒนาระบบคลังข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพในอนาคต และขยายเครือข่ายคลังข้อมูลและข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศไทย ในระบบคลังข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศไทยให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

- ❖ **กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช** ได้ดำเนินการ (๑) การฝึกอบรมเพื่อรวบรวมข้อมูลอนุกรมวิธานที่ได้จากการศึกษาและฝึกอบรม ทำให้ทราบข้อมูลความหลากหลายของทรัพยากรแมลง โดยสามารถนำข้อมูลความหลากหลายมาใช้ในการวางแผนการจัดการทรัพยากรในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน (๒) การสำรวจและจัดทำข้อมูลพืชสมุนไพรเพื่อสำรวจและจัดทำข้อมูลพืชสมุนไพรในพื้นที่อนุรักษ์ ดำเนินการปลูกอนุรักษ์พืชสมุนไพรในสวนพฤกษศาสตร์หรือสวนรุกขชาติ และจัดการองค์ความรู้ที่ได้ให้มีความถูกต้องตามหลักพฤกษอนุกรมวิธาน และพฤกษศาสตร์พื้นบ้าน (๓) การศึกษาอนุกรมวิธานพืช เพื่อศึกษาจำแนกกระบุงชนิดและทบทวนพรรณพืชที่มีท่อลำเลียง ในประเทศไทยที่มีประมาณ ๑๐,๐๐๐ ชนิด พร้อมทั้งเผยแพร่ข้อมูลพรรณไม้ป่าของประเทศไทยสามารถนำไปอ้างอิงในสาขาที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ใช้ประโยชน์หรือขั้นประยุกต์ในสาขาต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับพืช (๔) การศึกษาข้อมูลด้านนิเวศวิทยาและลักษณะทางพันธุกรรมของแมลงคุ้มครองบางชนิดในภาคเหนือของประเทศไทย เพื่อศึกษาข้อมูลด้านนิเวศวิทยาของแมลงคุ้มครองบางชนิด และการรวบรวมข้อมูล DNA Barcoding ของแมลงคุ้มครองในพื้นที่อนุรักษ์ภาคเหนือ และ (๕) การสำรวจความหลากหลายชนิด และเขตการแพร่กระจายของด้วงมูลสัตว์ในกลุ่มป่าดงพญาเย็น-เขาใหญ่ กลุ่มป่ามรดกโลก เพื่อสำรวจความหลากหลายชนิดของด้วงมูลสัตว์ในระบบนิเวศป่าที่แตกต่างกันในกลุ่มป่าดงพญาเย็น-เขาใหญ่
- ❖ **กรมป่าไม้** มีการจัดทำฐานข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพ : ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติป่าแม่ฮ่องเมืองผึ้งขาว และป่าแม่จาว จังหวัดเชียงราย และป่าสงวนแห่งชาติป่าแม่ธิ แม่ตึบ แม่สาร จังหวัดลำพูน เพื่อจัดทำฐานข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วน และการพัฒนาเครื่องมือในการบริหารจัดการ
- ❖ **สำนักปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม** ได้พัฒนาระบบบริหารจัดการคลังข้อมูลภูมิสารสนเทศกลางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สำหรับผู้บริหารระดับสูงและเจ้าหน้าที่ใน ทส. รวมถึงประชาชน เพื่อจัดหาระบบ Cloud computing และซอฟต์แวร์ สำหรับบริหารจัดการคลังข้อมูลภูมิสารสนเทศกลางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อสนับสนุนฐานข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การพัฒนาระบบบริหารจัดการคลังข้อมูลภูมิสารสนเทศกลางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหรือระบบบริการภูมิสารสนเทศทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (GIS Web Portal) และปรับปรุงประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) กระทรวงฯ การรวบรวม แลกเปลี่ยน และเชื่อมโยงฐานข้อมูลภูมิสารสนเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจากหน่วยงานต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกกระทรวงฯ เพื่อสนับสนุนและจัดทำแพลตฟอร์มกลางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่สามารถเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนระหว่างหน่วยงาน เพื่อวิเคราะห์โจทย์หรือสถานการณ์ที่สำคัญ และมีเครื่องมือ

ในการวิเคราะห์ประเด็นที่เกี่ยวกับโจทย์และสถานการณ์ต่างๆ ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สำหรับสนับสนุนการตัดสินใจของผู้บริหาร ครอบคลุมทั่วประเทศ

ข้อเสนอแนะกำหนดให้ (๕) การพัฒนาภูมิภาคความร่วมมือระหว่างประเทศ เพื่อช่วยส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ สร้างความร่วมมือ ความเจริญ และความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจของภูมิภาคให้เติบโต เพื่อให้สามารถแข่งขันได้ในตลาดเสรี เกิดการประสานข้อบังคับด้านสิ่งแวดล้อมต่างๆ นำไปสู่การแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมข้ามพรมแดนที่ดีขึ้น รวมทั้งเสริมสร้างศักยภาพและส่งเสริมการรวมตัวในระดับภูมิภาคอาเซียน เพื่อเป็นภาคีความร่วมมือในการบริหารจัดการทรัพยากร

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายและนโยบาย

- ❖ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้ยกย่องแถลงการณ์อาเซียนสำหรับการประชุมสมัชชาภาคีอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ (ASEAN Joint Statement to CBD COP) เพื่อเป็นการแสดงเจตนารมณ์ของประเทศสมาชิกอาเซียนในการอนุรักษ์ธรรมชาติและ ความหลากหลายทางชีวภาพในภูมิภาคอาเซียน ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางชีวภาพสูงแห่งหนึ่งของโลกโดยจะเผยแพร่ในระหว่างการประชุมสมัชชาภาคีอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ ซึ่งจะจัดขึ้นทุก ๒ ปี

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุน

- ❖ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้มุ่งเน้นการสร้าง ความเข้มแข็งในการพัฒนานโยบายและการดำเนินงานด้านความหลากหลายทางชีวภาพ ดังนี้ (๑) Climate Policy and Biodiversity Project ภายใต้ Thailand's IKI Interface Project เพื่อสนับสนุนการดำเนินกรอบนโยบายด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและกรอบนโยบายด้านความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศไทย มุ่งเน้นการเชื่อมโยงในการพัฒนานโยบายและการดำเนินงานระหว่างการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศกับความหลากหลายทางชีวภาพทางทะเลและชายฝั่งที่สอดคล้องกับแผนงานของประเทศและระดับโลก (๒) การประเมินระบบนิเวศในระดับชาติ (National Ecosystem Assessment) เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจและเสริมสร้างสมรรถนะการประเมินระบบนิเวศที่มีความสำคัญระดับชาติ จัดทำแนวทาง มาตรการในการอนุรักษ์และคุ้มครองระบบนิเวศที่มีความสำคัญ ยกกระดับเวทีการดำเนินงานด้านนโยบายและวิทยาศาสตร์ของประเทศเพื่อสนับสนุนการใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์ในการกำหนดนโยบาย (๓) การสนับสนุนการจัดทำร่างกรอบงานความหลากหลายทางชีวภาพของโลกหลังปี ค.ศ. ๒๐๒๐ ของอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ ร่วมกับประเทศภาคีอนุสัญญา เพื่อใช้เป็นแนวทางในการกำหนดเป้าหมายและตัวชี้วัดในการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืนของโลก ต่อเนื่องจากแผนกลยุทธ์ความหลากหลายทางชีวภาพ ค.ศ. ๒๐๑๑-๒๐๒๐ และเป้าหมายไอจีทีที่สิ้นสุดลงในปี ค.ศ. ๒๐๒๐ และสนับสนุนการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ของอนุสัญญา และความตกลงพหุภาคีด้านสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับความหลากหลายทางชีวภาพบนพื้นฐานของนโยบาย/กิจกรรม

ในระดับประเทศ (๔) โครงการแลกเปลี่ยนบุคลากรด้านความหลากหลายทางชีวภาพระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนกับศูนย์อาเซียนว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการปฏิบัติงานระหว่างประเทศให้กับเจ้าหน้าที่จากประเทศสมาชิกอาเซียน (๕) ผู้นำเยาวชนอาเซียนด้านความหลากหลายทางชีวภาพ เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้นำเยาวชนอาเซียนในการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพ

การดำเนินงานด้านการบริหารจัดการ

- ❖ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้เป็นภาคีความร่วมมือในการบริหารจัดการทรัพยากร คือ (๑) การเสนอพื้นที่คุ้มครองของประเทศไทยเป็นอุทยานมรดกอาเซียน เพื่อยกระดับพื้นที่คุ้มครองที่สำคัญของประเทศไทย มีศักยภาพ มีความโดดเด่น มีความสมบูรณ์ทางนิเวศ ชนิดพันธุ์ และมีความสำคัญต่อการอนุรักษ์ เป็นตัวแทนพื้นที่อนุรักษ์ระดับภูมิภาค และ (๒) การอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพและการจัดการพื้นที่คุ้มครองในอาเซียน เพื่ออนุรักษ์และจัดการความหลากหลายทางชีวภาพในภูมิภาคอาเซียนอย่างยั่งยืน และเพื่อความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชนในภูมิภาคและสร้างความยั่งยืนในระดับโลก

สรุปการติดตามการดำเนินงานสาขาความหลากหลายทางชีวภาพ

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้เร่งรัดการจัดทำร่างพระราชบัญญัติความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. และร่างอนุบัญญัติภายใต้ร่างพระราชบัญญัติฯ และจัดทำข้อเสนอกลไกการดำเนินงาน เพื่อเตรียมการรองรับพระราชบัญญัติความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. รวมทั้งการเพิ่มประสิทธิภาพและขยายเชื่อมต่อเครือข่ายคลังข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศไทย ศึกษารวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่นำร่อง เพื่อนำเข้าสู่ระบบคลังข้อมูลฯ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการให้บริการของระบบการให้บริการให้อยู่ในรูปแบบที่ง่าย ให้สามารถเข้าถึง สืบค้น และใช้ประโยชน์ ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายและประชาชนทั่วไปมากขึ้น การให้บริการข้อมูลด้วยเทคโนโลยีคลาวด์ (Cloud) เผยแพร่ และให้บริการสืบค้นข้อมูลจากเชื่อมโยงข้อมูลกับหน่วยงานเจ้าของข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ผ่านระบบคลังข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศไทย (<http://thbif.onep.go.th/>) และนำเทคโนโลยี Crowd sourcing ที่จะใช้รองรับการนำข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) สำหรับการพัฒนาฐานข้อมูลและระบบบูรณาการเป็นข้อมูลให้ผู้บริหารระดับสูงในการติดตาม และประเมินผลที่ผ่านการวิเคราะห์โดยนำเสนอผ่าน Dashboard ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การพัฒนาระบบบริหารจัดการคลังข้อมูลภูมิสารสนเทศกลางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สำหรับผู้บริหารระดับสูงและเจ้าหน้าที่ รวมถึงประชาชน หน่วยงานท้องถิ่นใช้เป็นข้อมูลสนับสนุนการบริหารจัดการทรัพยากรชีวภาพในเชิงพื้นที่ที่เกี่ยวข้องกับความหลากหลายทางชีวภาพ ขยายการเชื่อมต่อข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศไทยกับเครือข่ายที่เกี่ยวข้องสำหรับการให้บริการโดยเฉพาะในเชิงพื้นที่ ข้อมูลทรัพยากรชีวภาพในระดับท้องถิ่นและระบบนิเวศของสิ่งมีชีวิต ทั้งนี้ การดำเนินงานในระยะยาวได้มุ่งเน้นการสร้างความเข้มแข็งในการพัฒนานโยบายการดำเนินงานด้านความหลากหลายทางชีวภาพบนพื้นฐานของนโยบาย/กิจกรรม ในระดับประเทศไปพร้อมกับ

การประสานความร่วมมือกับหุ้นส่วนความร่วมมือระหว่างประเทศ การสนับสนุนการดำเนินงานในระดับภูมิภาคอาเซียนและระดับโลก และการจัดสร้างสวนพฤกษศาสตร์และการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (อพ.สธ.)

ปัญหาอุปสรรค จากการดำเนินโครงการ ดังนี้

๑) การออกแบบแบบสอบถามที่ใช้ในการสำรวจความรู้ความเข้าใจและความตระหนักในเรื่องความหลากหลายทางชีวภาพที่ไม่ได้ผ่านการทดสอบก่อนนำไปใช้จริง แบบสอบถามค่อนข้างยากและมีจำนวนหลายข้อ จึงควรมีการบูรณาการระบบติดตามประเมินผลนโยบายและแผนด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่พัฒนาขึ้น ให้เชื่อมโยงกับระบบงบประมาณและระบบติดตามและประเมินผลแห่งชาติ (eMENSCR)

๒) การกำหนดกลุ่มตัวอย่างในการสำรวจแบบสอบถามที่อาจไม่ครอบคลุมในทุกภาคส่วน จึงควรเพิ่มการประชาสัมพันธ์และการสื่อสาร การสื่อสารแก่กลุ่มเป้าหมายแบบเฉพาะเจาะจง ได้แก่ คนรุ่นใหม่ ผู้บริหารท้องถิ่น นักการเมือง ครูอาจารย์ในสถาบันการศึกษา มุ่งทำเรื่องที่น่าสนใจทำให้เข้าใจได้ง่าย ใช้รูปแบบและช่องทางการสื่อสารที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย

๓) การเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างกระทรวง ได้แก่ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม กระทรวงสาธารณสุข เป็นต้น จึงควรมีการวางแผนและงบประมาณ รวมถึงการทำงานร่วมกันให้มากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะการขับเคลื่อนเป้าหมายด้านความรู้ความเข้าใจและความตระหนักและการผนวกไว้ในนโยบายและแผนที่เกี่ยวข้องทุกระดับ

๔) การทบทวนตัวชี้วัดตามแผนปฏิบัติการฯ ให้สอดคล้องกับเป้าหมายและสถานการณ์ปัจจุบัน เช่น การเพิ่มตัวชี้วัดด้านมลพิษทางอากาศ การใช้สารเคมีทางการเกษตร ขยะทะเล เป็นต้น ซึ่งล้วนมีผลกระทบต่อความหลากหลายทางชีวภาพ จึงควรเพิ่มประสิทธิภาพในการรวบรวมข้อมูลให้ครบถ้วนมากขึ้น พร้อมทั้งจัดระบบการจัดเก็บข้อมูลให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน ให้ง่ายต่อการประมวลผลตัวชี้วัดและเป้าหมาย รวมถึงควรมีการสะท้อนผลการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพในระดับท้องถิ่นต่างๆ

๕) การพัฒนาฐานข้อมูลและการจัดทำระบบสารสนเทศ เป็นเทคโนโลยีใหม่และต้องใช้เครื่องมือที่มีความหลากหลาย ต้องใช้ความรู้เฉพาะทางและหลากหลายในการดำเนินการ จึงควรส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่ได้รับการฝึกอบรมเทคโนโลยีความรู้ใหม่ๆ และความรู้เฉพาะด้านเพิ่มเติม

๘) สถานการณ์มลพิษ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสถานการณ์มลพิษ ที่รวบรวมได้จากรายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๒ ดังนี้

๘.๑) คุณภาพอากาศ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสถานการณ์มลพิษ ด้านคุณภาพอากาศ ที่รวบรวมได้จากรายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๒ มีจำนวน ๑๓ ข้อ มีการดำเนินการตามข้อเสนอแนะเชิงนโยบายดังกล่าว จำนวน ๑๓ ข้อ โดยมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จำนวน ๒๐ หน่วยงาน ดำเนินโครงการสอดคล้องกับข้อเสนอแนะในเรื่องนี้ จำนวน ๓๓ โครงการ ดังนี้

ข้อเสนอแนะกำหนดให้ (๑) บังคับใช้กฎหมายให้มีความเข้มงวดอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการเผาในที่โล่งแจ้ง โดยประชาสัมพันธ์ให้ทราบถึงบทลงโทษตั้งแต่โทษเบาจนถึงโทษหนัก หากพบว่ามีผู้แจ้งถึงการเผาเศษวัสดุทางการเกษตรในที่โล่ง ให้เริ่มจากการตักเตือนจนไปถึงการลงโทษในขั้นถัดไป รวมทั้งให้รางวัลแก่ผู้แจ้ง

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายและนโยบาย

- ❖ กรุงเทพมหานครสั่งการหน่วยงานในสังกัดกรุงเทพมหานคร เข้มงวดดำเนินมาตรการเพื่อลดฝุ่นละอองที่แหล่งกำเนิด ตามแผนปฏิบัติการแก้ไขปัญหาฝุ่นละออง PM_{2.5} ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ภายใต้แผนปฏิบัติการขับเคลื่อนวาระแห่งชาติ “การแก้ไขปัญหาหมอกพิษด้านฝุ่นละออง” เพื่อให้ทุกหน่วยงานนำแผนปฏิบัติการฯ ไปดำเนินการตามหน้าที่ความรับผิดชอบ ประกอบด้วย การควบคุมยานพาหนะ การควบคุมโรงงานอุตสาหกรรม การควบคุมการก่อสร้าง การควบคุมการเผาในที่โล่ง การดูแลสุขภาพอนามัยในโรงเรียน การป้องกันดูแลสุขภาพอนามัยประชาชน และการประชาสัมพันธ์ข้อมูลคุณภาพอากาศและอื่นๆ โดยยกระดับมาตรการตามสถานการณ์ฝุ่นละออง PM_{2.5}

- ❖ **กรมการขนส่งทางบก** ปฏิบัติงานออกตรวจวัดควันดำรถบรรทุกและรถโดยสารสาธารณะของผู้ตรวจการขนส่ง เป็นภารกิจประจำทุกวัน เพื่อตรวจสอบค่าควันดำและการปล่อยมลพิษจากยานพาหนะไม่ให้เกินกว่าที่กฎหมายกำหนดจากกลุ่มเป้าหมายรถตามกฎหมายว่าด้วยการขนส่งทางบก ได้แก่ รถบรรทุก รถโดยสารสาธารณะ ในพื้นที่ทั่วประเทศ

การดำเนินงานด้านการบริหารจัดการ

- ❖ **กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม** มีการพัฒนาทักษะหมู่บ้านต้นแบบปลอดการเผา พัฒนาให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ และส่งเสริมให้เกิดเครือข่ายความร่วมมือในการป้องกันปัญหาการเผาในที่โล่งและมลพิษหมอกควัน

ข้อเสนอแนะกำหนดให้ (๒) จัดทำแนวทางและรูปแบบการเพิ่มภาษีสำหรับรถยนต์เก่า โดยพิจารณารูปแบบของต่างประเทศ อาทิ ญี่ปุ่น หรือประเทศอื่นๆ มาปรับใช้ เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของประเทศไทย รวมทั้งสนับสนุนการติดตั้งอุปกรณ์ที่ลดเขม่าจากการเผาไหม้ เช่น Diesel Particulate Filter (DPF) ซึ่งสามารถดักจับเขม่าควันต่างๆ โดยเฉพาะฝุ่นละอองขนาดเล็กที่เกิดจากการเผาไหม้ในเครื่องยนต์ไม่ให้ปล่อยออกไปสู่อากาศได้ เป็นต้น

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายและนโยบาย

- ❖ **กรมการขนส่งทางบก** อยู่ในระหว่างดำเนินการ ๒ โครงการ คือ (๑) การพิจารณามาตรการด้านภาษีประจำปีรถ เพื่อส่งเสริมยานยนต์ไฟฟ้า (xEV) และยานยนต์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยกำหนดแนวทางดำเนินการภายใต้หลักการ ๑) รัฐไม่สูญเสียรายได้ ๒) ไม่เป็นภาระของประชาชน และ ๓) ทันสมัยตามหลักสากล ดังนี้ ๑) การปรับเปลี่ยนวิธีการคิดอัตราภาษี โดยนำปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมมากำหนดเป็นเกณฑ์ในการคำนวณอัตราภาษีรถยนต์ที่ใช้น้ำมันเป็นเชื้อเพลิงให้มีความเหมาะสม โดยอัตราภาษีประจำปีสำหรับรถจะคิดตามปริมาณการปล่อย CO₂ ของรถยนต์ (ใช้เกณฑ์ตาม ECO Sticker) ร่วมกับขนาดของเครื่องยนต์ (CC) การเสียภาษีจะน้อยหรือมากจึงขึ้นอยู่กับปัจจัยสำคัญคือปริมาณการปล่อย CO₂ ด้วย เช่น รถยนต์ที่ขนาดเครื่องยนต์เล็กและปริมาณการปล่อย CO₂ น้อยจะมีอัตราภาษีน้อยกว่ารถยนต์ที่ขนาดเครื่องยนต์เล็กแต่ปริมาณการปล่อย CO₂ มาก ซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนอตามผลการศึกษาโครงการศึกษาอัตราภาษีและค่าธรรมเนียมเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๖๑ ทั้งนี้ ต้องมีการหารือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อพิจารณาการปรับเปลี่ยนวิธีการคิดอัตราภาษีดังกล่าวต่อไป ๒) ส่งเสริมหรือสร้างแรงจูงใจให้ใช้รถยนต์ไฟฟ้า เช่น ลดอัตราภาษีประจำปีของยานยนต์ไฟฟ้าในช่วง ๓ หรือ ๕ ปีแรกสำหรับรถไฟฟ้า (BEV) ที่จดทะเบียนก่อนปี ๒๕๗๓ และ (๒) การสนับสนุนการติดตั้งอุปกรณ์ที่ลดเขม่าจากการเผาไหม้ เช่น Diesel Particulate Filter (DPF) โดยได้ส่งผู้แทนจำนวน ๕ ท่าน จาก สำนักงานขนส่งสินค้า สำนักงานขนส่งผู้โดยสาร สำนักวิศวกรรมยานยนต์ และกองตรวจการขนส่งทางบก เข้าร่วมเป็นคณะทำงานโครงการความร่วมมือศึกษาการติดตั้งอุปกรณ์ Diesel Particulate Filter (DPF) ซึ่งเป็นโครงการความร่วมมือระหว่างกรมควบคุมมลพิษ กลุ่มบริษัท เอสเอ็มเอ็ม อินเทอร์เน็ต จำกัด

และ บริษัท Eminox จำกัด จากประเทศอังกฤษ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อลดปัญหาฝุ่นละออง PM_{2.5} จาการรถเพื่อการพาณิชย์

- ❖ **กรมสรรพสามิต** ปรับปรุงโครงสร้างภาษีสรรพสามิตรถยนต์ เพื่อสนับสนุนอุตสาหกรรมการผลิตยานยนต์ไฟฟ้า สนับสนุนให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการผลิตยานยนต์ไฟฟ้าในภูมิภาคเอเชีย และสนับสนุนอุตสาหกรรมการผลิตรถยนต์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุน

- ❖ **กรมการขนส่งทางบก** ส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้บริโภคใช้พลังงานที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยให้สิทธิประโยชน์ทางภาษี ดังนี้ ๑) รถที่ใช้ไฟฟ้า กำหนดให้จัดเก็บในอัตรากึ่งหนึ่งของรถที่ใช้ น้ำมัน เว้นแต่รถยนต์นั่งส่วนบุคคลไม่เกินเจ็ดคน ที่จัดเก็บตามน้ำหนักของรถยนต์นั่งส่วนบุคคลเกินเจ็ดคน ๒) รถที่ใช้ก๊าซธรรมชาติเพียงอย่างเดียว กำหนดให้จัดเก็บภาษีในอัตรากึ่งหนึ่งของอัตราที่กำหนดไว้ และ ๓) รถที่ใช้ก๊าซธรรมชาติร่วมหรือสลับกับน้ำมันเชื้อเพลิง กำหนดให้จัดเก็บในอัตราสามในสี่ ของอัตราที่กำหนดไว้

การดำเนินงานด้านการบริหารจัดการ

- ❖ **สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง** มีการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตรถยนต์ รถจักรยานยนต์ ตามปริมาณการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ (CO₂) การลดอัตราภาษีสรรพสามิตรถยนต์นั่งแบบพลังงานไฟฟ้า และการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตน้ำมันดีเซล B10 และ B20

ข้อเสนอแนะกำหนดให้ (๓) กำหนดเป้าหมายการยกเลิกการใช้ยานพาหนะที่ใช้น้ำมันดีเซลหรือเบนซินภายในอีกสิบปีหรือยี่สิบปีข้างหน้า โดยให้ใช้เป็นระบบไฟฟ้าหรือพลังงานสะอาดทดแทน รวมทั้งใช้มาตรการภาษีคาร์บอนสำหรับน้ำมันเชื้อเพลิงควบคู่ไปด้วย

การดำเนินงานด้านการบริหารจัดการ

- ❖ **กรมสรรพสามิต** ได้จัดเก็บภาษีพลังงานตามการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ เพื่อปฏิบัติการจัดเก็บภาษีพลังงานให้ครอบคลุมเชื้อเพลิงทั้งหมด เพื่อจูงใจให้ผู้ประกอบอุตสาหกรรมผลิต/พัฒนาเชื้อเพลิงที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมากขึ้น และเพื่อจูงใจให้ผู้บริโภคปรับเปลี่ยนพฤติกรรมหันมาบริโภคเชื้อเพลิงที่ปล่อย CO₂ ลดลง
- ❖ **กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน** มีการพัฒนาผู้ขับขี่รถบรรทุกเพื่อการประหยัดพลังงาน ในธุรกิจการขนส่งสินค้า และศึกษาทดสอบการใช้น้ำมันไบโอดีเซล B10 เพื่อศึกษาผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้น พร้อมทั้งรณรงค์สร้างความรู้ ความเข้าใจ และสร้างทัศนคติที่ดีเรื่องการใช้เชื้อเพลิงชีวภาพให้กับประชาชนอย่างทั่วถึง

ข้อเสนอแนะกำหนดให้ (๔) จัดทำมาตรการเพื่อส่งเสริมหรือสร้างแรงจูงใจให้ประชาชนใช้รถสาธารณะให้มากขึ้น เช่น ลดหย่อนค่ารถไฟฟ้ การสะสมแต้มแลกของที่ระลึก หรือนำตัวรถสาธารณะรายปีมาลดหย่อนภาษี เป็นต้น

การดำเนินงานด้านการบริหารจัดการ

- ❖ สำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจรได้จัดทำมาตรการเพื่อส่งเสริมหรือสร้างแรงจูงใจให้ประชาชนใช้รถสาธารณะมากขึ้น

ข้อเสนอแนะกำหนดให้ (๕) สร้างความเข้าใจกับประชาชน ในการเผ่าระวังสถานการณ์ฝุ่นละอองขนาดไม่เกิน ๒.๕ ไมครอน และฝุ่นละอองขนาดไม่เกิน ๑๐ ไมครอน โดยเฉพาะในช่วงวิกฤต พร้อมทั้งตรวจสอบแหล่งกำเนิดมลพิษในพื้นที่วิกฤต ได้แก่ พื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล พื้นที่ ๙ จังหวัดภาคเหนือ พื้นที่ตำบลหน้าพระลาน จังหวัดสระบุรี และพื้นที่ตำบลมาบตาพุด จังหวัดระยอง เป็นต้น

การดำเนินงานด้านการบริหารจัดการ

- ❖ สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม โดยมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย ดำเนินการ (๑) จัดตั้งคลังอุปกรณ์ตู้ไฟฟ้า รวมถึงการสร้างระบบอุปกรณ์ดับไฟฟ้าและชุดตู้ไฟฟ้าอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อใช้เป็นแหล่งสนับสนุนในการระดมทรัพยากรคลังอุปกรณ์ตู้ไฟฟ้าให้อาสาสมัครตู้ไฟฟ้ามีอุปกรณ์ที่มีความพร้อม สามารถใช้งานดับไฟฟ้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสร้างระบบการใช้อุปกรณ์ดับไฟฟ้าที่มีประสิทธิภาพที่สุด โดยนำระบบยืม-คืน อุปกรณ์ขนาดใหญ่ ให้แก่อสาสมัครตู้ไฟฟ้าในพื้นที่เสี่ยงของอำเภอที่มีจุด Hotspot ในจังหวัดเชียงราย และ (๒) เตรียมความพร้อมรับมือและเผ่าระวังปัญหาหมอกควันที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพระดับชุมชนจังหวัดเชียงราย (เครื่องวัดฝุ่นละออง PM_{2.5} M-Care2) เพื่อติดตั้งเครื่องตรวจวัดคุณภาพอากาศให้กับชุมชนเพื่อใช้ในการเผ่าระวังและเตือนภัยให้กับชุมชน ผู้เข้าร่วมโครงการมีความรู้ความเข้าใจด้านผลกระทบต่อสุขภาพจากปัญหาหมอกควัน และให้คนในชุมชนทราบแนวปฏิบัติในการดูแลตนเองที่ถูกต้องเมื่อเกิดปัญหาหมอกควัน ให้แก่เจ้าหน้าที่เทศบาล อบต. ผู้นำชุมชน อสม. และกลุ่มเสี่ยงด้านสุขภาพจากผลกระทบหมอกควัน เช่น กลุ่มที่มีปัญหาระบบทางเดินหายใจ โรคหัวใจ ผู้สูงอายุ

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุน

- ❖ กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมได้ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการป้องกันการเผาในที่โล่ง ไฟป่าและลดหมอกควัน เพื่อสร้างจิตสำนึก กระตุ้นให้เกิดความตระหนักในการลดการเผาในที่โล่ง และการเผ่าระวังไฟป่าลดหมอกควัน การเสริมสร้างให้เครือข่ายและภาคีทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาไฟป่าหมอกควัน อย่างบูรณาการ การพัฒนากลไกและสนับสนุนให้เกิดการลดปัญหาการเผาในที่โล่งและลดหมอกควัน และสื่อสารข้อมูลข่าวสารให้ประชาชนทั่วไปได้รับรู้ และสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับฝุ่นละอองขนาดไม่เกิน ๒.๕ ไมครอน (ฝุ่นละออง PM_{2.5}) สร้างแรงจูงใจในการลดฝุ่นละออง PM_{2.5} ทั้งในเขตเมืองและต่างจังหวัด
- ❖ กรมประชาสัมพันธ์ได้ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารด้านสิ่งแวดล้อม ในเรื่องข้อสั่งการทุกหน่วยงาน ดำเนินการแก้ไขปัญหาฝุ่นละออง PM_{2.5} เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนของประชาชน สร้างการรับรู้ส่งเสริมและกระตุ้นการมีส่วนร่วมของประชาชนให้ตระหนักถึงความสำคัญของสิ่งแวดล้อมที่ดี

- ❖ สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม โดยมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย ได้ฝึกอบรมให้ความรู้และแนวทางการรับมือฝุ่นละออง PM_{2.5} ให้กับผู้นำชุมชน เพื่อให้มีความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพและอุปกรณ์ป้องกันระบบทางเดินหายใจ ผลผลิตและเผยแพร่สื่อเสียงตามสายเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพในช่วงหมอกควัน และเผยแพร่ผลการศึกษาประสิทธิภาพการกรองอนุภาคของวัสดุที่ใช้ทำหน้ากากประดิษฐ์เอง

ข้อเสนอแนะกำหนดให้ (๖) พิจารณาการนำภาษีสิ่งแวดล้อมและสุขภาพมาใช้สำหรับรถยนต์ใหม่ เพื่อส่งเสริมการใช้รถที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และเป็นการช่วยลดปริมาณการใช้รถที่ใช้เชื้อเพลิงแบบเก่า

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายและนโยบาย

- ❖ กรมควบคุมมลพิษร่วมกับสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาค สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด ดำเนินการตามนโยบายส่งเสริมให้มีการใช้น้ำมันเชื้อเพลิง B10 และ B20 และให้หน่วยงานเปลี่ยนมาใช้น้ำมันไบโอดีเซล B20 หรือน้ำมันไบโอดีเซล B10 กับริยยนต์ของทางราชการ

ข้อเสนอแนะกำหนดให้ (๗) ศึกษาและจัดทำข้อมูลบัญชีการระบายมลพิษทางอากาศจากโรงงานอุตสาหกรรม เพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลในการวิเคราะห์แหล่งที่มาของฝุ่นละออง PM_{2.5} ที่สะท้อนข้อเท็จจริง โดยเฉพาะพื้นที่กรุงเทพมหานคร ซึ่งล้อมรอบด้วยนิคมอุตสาหกรรม

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุน

- ❖ กรมโรงงานอุตสาหกรรมได้เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการคุณภาพอากาศจากโรงงานอุตสาหกรรม เพื่อลดการเกิดฝุ่นละออง ขนาดไม่เกิน ๒.๕ ไมครอน ผ่านการประเมินการปลดปล่อยและเคลื่อนย้ายมลพิษเพื่อพัฒนาระบบการรายงานและฐานข้อมูลการปลดปล่อยและเคลื่อนย้ายมลพิษ ให้สอดคล้องกับแนวทางการประเมินการปลดปล่อยและเคลื่อนย้ายมลพิษ (PRTR) และส่งเสริมการนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ในการจัดทำมาตรการลดการเกิดฝุ่นขนาดเล็ก (ฝุ่นละออง PM_{2.5})
- ❖ สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม โดยมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา กรุงเทพฯ ดำเนินโครงการ Greening the Scrap Metal Value Chain through Promotion of BAT/BEP to Reduce U-POPs Releases from Recycling Facilities (องค์ประกอบที่ ๑ : กรอบนโยบายและมาตรการ) ขององค์การพัฒนาอุตสาหกรรมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Industrial Development Organization) เพื่อศึกษากรอบนโยบาย/กฎหมายและข้อมูลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการลดสารมลพิษตกค้างยาวนาน (U-POPs) ทั้งในและต่างประเทศในส่วนของอุตสาหกรรมรีไซเคิลเศษโลหะจัดทำแบบสอบถามหน่วยงานภาครัฐ และ ผู้ประกอบการเมื่อสอบถามความเห็นเกี่ยวกับนโยบาย/กฎหมาย ที่ใช้ควบคุมการปลดปล่อยสาร U-POPs และการส่งเสริมเทคโนโลยีในอุตสาหกรรมรีไซเคิลเศษโลหะ จัดทำฐานข้อมูลเกี่ยวกับผู้ประกอบการอุตสาหกรรมรีไซเคิลเศษโลหะทั่วประเทศและอบรมวิธีการใช้ฐานข้อมูล จัดทำคู่มือการประยุกต์ใช้แนวทางด้านเทคนิคที่ดี

ที่สุดและแนวการปฏิบัติด้านสิ่งแวดล้อมที่ดีที่สุด (BAT/BEP) เพื่อลดการปลดปล่อยสาร U-POPs (เช่น สารไดออกซิน/ฟิวแรน)จากโรงงานไซเคิลเศษโลหะ ผลผลิตที่ได้คือ ร่างนโยบาย/กฎหมายที่ใช้ควบคุมการปลดปล่อยสาร U-POPs และการส่งเสริมเทคโนโลยีในอุตสาหกรรมรีไซเคิลเศษโลหะ, คู่มือ BAT/BEP, ฐานข้อมูล ให้แก่หน่วยงานราชการเช่น กรมควบคุมมลพิษ กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและเหมืองแร่ และ ผู้ประกอบการธุรกิจรีไซเคิลเศษโลหะ รวมถึงกิจที่เกี่ยวข้องใน Supply Chain

การดำเนินงานด้านการบริหารจัดการ

- ❖ กรมโรงงานอุตสาหกรรมได้จัดทำทำเนียบการปลดปล่อยและเคลื่อนย้ายมลพิษ (PRTR) ในพื้นที่จังหวัดระยอง สมุทรปราการและชลบุรี เพื่อจัดทำ Databook ข้อมูลการปลดปล่อยและเคลื่อนย้ายมลพิษจากภาคอุตสาหกรรม ของจังหวัดระยอง สมุทรปราการ และชลบุรี และติดตามให้โรงงานรายงานข้อมูล PRTR การปรับปรุงคู่มือสำหรับคำนวณการปลดปล่อยและเคลื่อนย้ายมลพิษจากแหล่งกำเนิดมลพิษสำหรับโรงงานอุตสาหกรรมเคมีและปิโตรเคมี และการปรับปรุง Emission factor สำหรับคาดการณ์การปลดปล่อยและเคลื่อนย้ายมลพิษจาก แหล่งกำเนิดมลพิษที่หน่วยงานราชการเป็นผู้ประเมินหรือคาดการณ์การปลดปล่อยมลพิษ

ข้อเสนอแนะกำหนดให้ (๘) ส่งเสริมให้มีการใช้เชื้อเพลิงสะอาดในภาคการขนส่ง (Clean Fuel & Renewable fuel) และส่งเสริมระบบขนส่งมวลชนขนาดใหญ่มากขึ้น (Traffic management & Mass Transportation System) และดัดแปลงเครื่องยนต์ในรถทุกชนิด

การดำเนินงานด้านการบริหารจัดการ

- ❖ กรมการขนส่งทางบกเร่งรัดแผนการเปลี่ยนรถโดยสารขององค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพและรถโดยสารสาธารณะอื่นๆ ให้เป็นรถยนต์ที่มีมลพิษต่ำ โดยมีมติเห็นชอบหลักเกณฑ์การคัดเลือกผู้ประกอบการขนส่งประจำทาง โดยเพิ่มสัดส่วนคะแนนความปลอดภัยและสิ่งแวดล้อม ในส่วนแผนด้านมลพิษและสิ่งแวดล้อม ของการคัดเลือกผู้ประกอบการขนส่งประจำทางด้วยรถที่ใช้ในการขนส่งผู้โดยสาร หมวด ๑ ในเขตกรุงเทพมหานครและจังหวัดที่มีเส้นทางต่อเนื่อง และในการประชุมคณะกรรมการนโยบายการขนส่งทางบก เมื่อวันที่ ๙ กรกฎาคม ๒๕๖๔ มีมติเห็นชอบให้ส่งเสริม สนับสนุน และขับเคลื่อนการใช้ยานยนต์ไฟฟ้าในระบบขนส่งสาธารณะในรูปแบบ Smart Bus และให้แต่งตั้งอนุกรรมการกำหนดมาตรการแนวทาง เพื่อส่งเสริม สนับสนุนและขับเคลื่อนการใช้ยานยนต์ไฟฟ้าในระบบขนส่งสาธารณะในรูปแบบ Smart Bus ซึ่งขณะนี้อยู่ระหว่างปรับปรุงหลักเกณฑ์การคัดเลือกผู้ประกอบการขนส่งประจำทางด้วยรถที่ใช้ในการขนส่งผู้โดยสาร หมวด ๑ ในเขตกรุงเทพมหานครและจังหวัดที่มีเส้นทางต่อเนื่องให้สอดคล้องกับนโยบายดังกล่าว ต่อไป
- ❖ องค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพได้มีการปรับเปลี่ยนเชื้อเพลิงรถโดยสารที่ใช้เชื้อเพลิงน้ำมันดีเซลเป็นรถที่ใช้เชื้อเพลิงสะอาด B20 ก๊าซธรรมชาติ (NGV)

ข้อเสนอแนะกำหนดให้ (๙) ปรับปรุงระบบขนส่งสาธารณะให้ครอบคลุมและเชื่อมโยงการเดินทางให้มีประสิทธิภาพด้านการใช้พลังงาน สนับสนุนการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปใช้ระบบขนส่งสาธารณะ รูปแบบการขนส่งสินค้าที่ประหยัดพลังงาน สนับสนุนการใช้จักรยาน และการส่งเสริมการขี่ที่ประหยัดเชื้อเพลิง

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายและนโยบาย

- ❖ **กรมการขนส่งทางบก** ดำเนินการตามกฎหมายกระทรวง ฉบับที่ ๖๓ (พ.ศ. ๒๕๖๔) ออกตามความในพระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ. ๒๕๒๒ ลงวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ ซึ่งมีผลใช้บังคับ ในวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๖๔ กำหนดให้ในการยื่นคำขอรับใบอนุญาตและต่ออายุใบอนุญาตประกอบการขนส่งประจำทาง การขนส่งไม่ประจำทาง หรือการขนส่งโดยรถขนาดเล็ก ต้องยื่นแผนการดำเนินการในการประกอบการขนส่ง จำนวน ๖ ด้าน ได้แก่ ๑) ด้านตัวรถ ๒) ด้านผู้ประจำรถ ๓) ด้านการบริการ ๔) ด้านการจัดการเดินรถ ๕) ด้านการจัดการ ๖) ด้านการควบคุมกำกับดูแล โดยแผนด้านตัวรถ จะต้องแสดงให้เห็นถึงมาตรการตรวจสอบและเตรียมความพร้อมเกี่ยวกับตัวรถ และเครื่องอุปกรณ์และส่วนควบของรถที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัยก่อนใช้รถทำการขนส่ง แผนการบำรุงรักษา รถ แนวทางการตรวจสอบสภาพและความพร้อมของรถ รวมทั้งแผนการพัฒนาและปรับปรุงสภาพตัวรถที่ใช้ในการประกอบการขนส่ง หากผู้ประกอบการขนส่งสามารถปฏิบัติตามแผนดังกล่าว ก็จะสามารถดำเนินการตามข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย เรื่อง การลดปัญหาฝุ่นละอองขนาดไม่เกิน ๒.๕ ไมครอน (ฝุ่นละออง PM_{2.5}) ได้

การดำเนินงานด้านการบริหารจัดการ

- ❖ **กรมการขนส่งทางบก** ให้การรับรองมาตรฐานคุณภาพบริการขนส่งด้วยรถบรรทุก (Q Mark) และมาตรฐานคุณภาพการขนส่งสินค้าเกษตรและอาหารด้วยรถบรรทุกแบบควบคุมอุณหภูมิ (Q Cold Chain) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการการให้บริการขนส่งสินค้าด้วยรถบรรทุก และสนับสนุนภาพรวมของการพัฒนาระบบโลจิสติกส์ของประเทศ

ข้อเสนอแนะกำหนดให้ (๑๐) เพิ่มพื้นที่สีเขียวบริเวณทางสัญจรให้เป็นแนวกันชน และพื้นที่ว่างในชุมชน บ้านเรือนประชาชน และอาคารสูง โดยเลือกใช้พันธุ์ไม้ที่เหมาะสมและช่วยป้องกันฝุ่นละออง

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุน

- ❖ **สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม** ได้ขับเคลื่อนแนวทางการขับเคลื่อนการจัดการพื้นที่สีเขียวอย่างยั่งยืน โดยการเผยแพร่ “แนวทางการขับเคลื่อนการจัดการพื้นที่สีเขียวอย่างยั่งยืน” เพื่อให้หน่วยงานและภาคส่วนที่เกี่ยวข้องได้รับทราบและนำไปใช้เป็นกรอบในการปฏิบัติ

ข้อเสนอแนะกำหนดให้ (๑๑) พัฒนามาตรการการจัดการและแก้ไขปัญหาคุณภาพอากาศภายในอาคารสาธารณะของประเทศไทย เพื่อควบคุมป้องกันและจัดการแก้ไขปัญหามลภาวะอากาศภายในอาคารสาธารณะมิให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนผู้ใช้อาคาร ตลอดจนนำไปสู่การกำหนดมาตรฐานค่าเฝ้าระวังคุณภาพอากาศภายในอาคารสาธารณะที่เหมาะสมของประเทศไทย

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องด้านการบริหารจัดการ

- ❖ กรมควบคุมมลพิษได้ดำเนินงานร่วมกับสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคติดตั้งสถานีตรวจวัดคุณภาพอากาศเพื่อติดตามเฝ้าระวังสถานการณ์คุณภาพอากาศและรายงานสถานการณ์ฝุ่นละออง PM_{2.5} และ AQI ติดตามแผนที่ความร้อนจากดาวเทียมอย่างต่อเนื่อง ประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการแก้ไขปัญหาคุณภาพอากาศ จากฝุ่นละออง PM_{2.5} และฝุ่นละออง PM₁₀ ถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัด และดำเนินการตามแผนเผชิญเหตุ
- ❖ สำนักงานปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้ดำเนินงานร่วมกับสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด (๑) จัดตั้งศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ป้องกันและแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองระดับจังหวัด บูรณาการการทำงานร่วมกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เร่งรัดและติดตามการแก้ไขปัญหาในพื้นที่ เพื่อติดตามสถานการณ์ และกำชับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ดำเนินการตามมาตรการอย่างเข้มข้น พร้อมทั้งรายงานผลการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และ (๒) จัดกิจกรรม “ปลอดฝุ่น ปลอดภัย” เพื่อแจ้งเตือนสถานศึกษา ศูนย์เด็กเล็ก และผู้ป่วยกลุ่มเสี่ยง ในกรณีมีฝุ่นละอองขนาดเล็ก (ฝุ่นละออง PM_{2.5}) สูงกว่า ๙๐ ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร
- ❖ สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม โดยมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย ได้พัฒนาศูนย์ต้นแบบศูนย์เด็กเล็กปลอดฝุ่นละออง PM_{2.5} โดยการสร้างต้นแบบห้องปลอดฝุ่นให้แก่กลุ่มเสี่ยงเด็กเล็กระดับชั้นอนุบาล เพื่อให้ความรู้แก่คุณครู เจ้าหน้าที่ และกลุ่มเสี่ยงเด็กเล็กถึงสาเหตุและปัญหาหมอกควันที่มีผลกระทบต่อสุขภาพ และได้ขยายผลองค์ความรู้การสร้างต้นแบบห้องปลอดฝุ่นแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือชุมชนอื่นที่สนใจ

ข้อเสนอแนะกำหนดให้ (๑๒) เร่งรัดส่งเสริมและยกระดับการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมให้แพร่หลายมากขึ้น และสนับสนุนเทคโนโลยีการผลิตที่ใช้พลังงานสะอาดมากขึ้น เป็นการเพิ่มศักยภาพการผลิตหรือการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า เช่น การปรับปรุงแผนผังโรงงาน การเพิ่มระบบอัตโนมัติ การปรับปรุงเครื่องจักรและอุปกรณ์การผลิต และการนำเทคโนโลยีใหม่ๆ มาใช้เพื่อก่อให้เกิดของเสียน้อยที่สุด เป็นต้น

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุน

- ❖ กรมโรงงานอุตสาหกรรมดำเนินการ (๑) ส่งเสริมสถานประกอบการเข้าสู่อุตสาหกรรมสีเขียว เพื่อให้โรงงานอุตสาหกรรมมีแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืนมากขึ้น โดยยึดหลักการสร้างความ มั่งคั่งทางเศรษฐกิจ ด้วยวิธีการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าให้เกิดประโยชน์สูงสุด เพิ่มประสิทธิภาพของการใช้ เครื่องจักร/อุปกรณ์ พัฒนาศักยภาพของพนักงาน ป้องกันและลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมด้วยการสร้างสมดุลระหว่างความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจและการอนุรักษ์ปกป้องรักษาระบบนิเวศไปพร้อมๆ กัน และ (๒) การยกระดับอุตสาหกรรมเข้าสู่อุตสาหกรรมสีเขียว (Green Industry) เพื่อให้โรงงานอุตสาหกรรมมีแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืนมากขึ้น โดยยึดหลักการสร้างความ มั่งคั่งทางเศรษฐกิจด้วยวิธีการใช้

ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าให้เกิดประโยชน์สูงสุด เพิ่มประสิทธิภาพของการใช้เครื่องจักร/อุปกรณ์ พัฒนา ศักยภาพของพนักงาน ป้องกันและลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมด้วยการสร้างสมดุลระหว่างความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจและการอนุรักษ์ปกป้องรักษาระบบนิเวศไปพร้อมๆ การช่วยลดปริมาณการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกในรูปของก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ พื้นที่ภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันออก ภาคใต้ตอนบน และ ภาคใต้ตอนล่าง โดยมุ่งเน้นโรงงานอุตสาหกรรมประเภทก่อให้เกิดมลพิษสูง หรือโรงงานประเภทอุตสาหกรรม เป้าหมายกลไกขับเคลื่อนเศรษฐกิจเพื่ออนาคต (S-Curve และ New S-Curve) โดยผลักดันให้โรงงานนำเทคโนโลยีไปปฏิบัติใช้จริง และได้รับการรับรองอุตสาหกรรมสีเขียว รวมถึงถ่ายทอด ความรู้และสร้างความเข้าใจให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง

ข้อเสนอแนะกำหนดให้ (๑๓) การลดปัญหาฝุ่นละอองขนาดไม่เกิน ๒.๕ ไมครอน (PM_{2.5}) ในเมือง ปัญหาฝุ่นละอองขนาดไม่เกิน ๒.๕ ไมครอน (PM_{2.5}) ในเมือง โดยเฉพาะกรุงเทพมหานครและปริมณฑลได้ประสบปัญหาฝุ่นละออง PM_{2.5} เกินมาตรฐานในหลายพื้นที่ ส่งผลกระทบต่อสุขภาพ การดำรงชีวิต และเป็นอุปสรรคต่อการเดินทาง รวมทั้งส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยวในพื้นที่สำคัญของประเทศ จึงจำเป็นต้องดำเนินมาตรการในการลดปัญหาที่แหล่งกำเนิด เสริมสร้างระบบการจัดการมลพิษที่แหล่งกำเนิดให้มีประสิทธิภาพ ลดความกระจุกตัวของกรมคมนาคมในเขตที่มีการจราจรหนาแน่น โดยขยายโครงข่ายการให้บริการขนส่งสาธารณะให้เชื่อมโยงทั้งระบบ กำหนดเขตพื้นที่จำกัดปริมาณรถยนต์ เร่งรัดแผนการเปลี่ยนรถโดยสารขององค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพและรถโดยสารสาธารณะอื่นๆ ให้เป็นรถยนต์ที่มีมลพิษต่ำ พิจารณาแนวทางในการใช้มาตรการทางภาษีควบคุมรถยนต์เก่าและส่งเสริมรถยนต์ไฟฟ้า เพิ่มพื้นที่สีเขียวขนาดเล็กและพื้นที่สีเขียวรูปแบบริ้วสวนในพื้นที่ว่าง กำหนดให้มีรูปแบบการสื่อสาร ควบคุม และสั่งการในภาวะเร่งด่วนที่ปริมาณฝุ่นละออง PM_{2.5} มีแนวโน้มสูงขึ้นต่อเนื่อง โดยมีการซักซ้อมทำความเข้าใจก่อนเกิดเหตุ

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องด้านการบริหารจัดการ

❖ **สำนักงานปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด (พื้นที่ปริมณฑล) ดำเนินการ (๑) ลดปัญหาฝุ่นละอองขนาดไม่เกิน ๒.๕ ไมครอน (ฝุ่นละออง PM_{2.5}) ในเมืองโดยประสานข้อมูลกับกรมควบคุมมลพิษ และกระทรวงสาธารณสุข เพื่อลดและแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองขนาดไม่เกิน ๒.๕ ไมครอน (ฝุ่นละออง PM_{2.5}) ในพื้นที่จังหวัด ตรวจสอบคุณภาพอากาศอย่างใกล้ชิดประสานผู้ว่าราชการจังหวัดทำความเข้าใจกับประชาชน เปิดเผยข้อมูลให้ชัดเจน เพื่อไม่ให้ประชาชนเกิดความตื่นตระหนก กรณีเกิดสถานการณ์ในพื้นที่ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดบัญชาการสถานการณ์ตามลำดับขั้นตอน กำชับ และสั่งการไปยังอำเภอ ท้องที่ และท้องถิ่น ให้บูรณาการความร่วมมือในการป้องกันและแก้ไขปัญหาหมอกพิษทางอากาศ ทำการประชาสัมพันธ์แจ้งเตือนและแนะนำข้อปฏิบัติตนให้แก่ประชาชนโดยเฉพาะในกลุ่มเสี่ยง (เด็ก สตรีมีครรภ์ ผู้สูงอายุ ผู้ป่วย) และดำเนินมาตรการในการตรวจสอบและควบคุมการปล่อยมลพิษจากโรงงานอุตสาหกรรมให้เป็นไปตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด และ (๒) แก้ไขปัญหาฝุ่นละอองขนาดไม่เกิน ๒.๕ ไมครอน (ฝุ่นละออง PM_{2.5}) เพื่อดำเนินการแก้ไขฝุ่นขนาดเล็ก (ฝุ่นละออง PM_{2.5}) ในพื้นที่จังหวัด และบูรณาการการทำงาน**

ของทุกภาคส่วนในการแก้ไขปัญหา และมีหนังสือถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ดำเนินการตามมาตรการในการแก้ไขปัญหา กำกับ ดูแล ควบคุมแหล่งกำเนิดฝุ่นละออง ตามอำนาจหน้าที่ พร้อมทั้งมอบหมายให้อำเภอแจ้ห่มองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ทราบ เพื่อแจ้งข่าวสารและวิธีการป้องกันผลกระทบต่อประชาชน ต่อไป

สรุปการติดตามการดำเนินงานสถานการณ์มลพิษ ด้านคุณภาพอากาศ

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินโครงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการป้องกันการเผาในที่โล่ง ไฟป่า และลดหมอกควัน การจัดทำทำเนียบการปลดปล่อยและเคลื่อนย้ายมลพิษ (PRTR) ในพื้นที่จังหวัดระยอง สมุทรปราการและชลบุรี โดยมี Databook ข้อมูลการปลดปล่อยและเคลื่อนย้ายมลพิษจากภาคอุตสาหกรรม รวมทั้งการส่งเสริมสถานประกอบการโรงงานอุตสาหกรรมเข้าสู่อุตสาหกรรมสีเขียว การประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารด้านสิ่งแวดล้อม จัดตั้งคลังอุปกรณ์สู้ไฟป่า รวมถึงการสร้างระบบอุปกรณ์ดับไฟป่าและชุดสู้ไฟป่าอย่างมีประสิทธิภาพ การเตรียมความพร้อมรับมือและเฝ้าระวังปัญหาหมอกควันที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพระดับชุมชน การฝึกอบรมให้ความรู้และแนวทางการรับมือฝุ่นละออง PM_{2.5} ให้กับผู้นำชุมชน และศึกษารอบนโยบาย/กฎหมายและข้อมูลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการลดสารมลพิษตกค้างยาวนาน (U-POPs) ทั้งในและต่างประเทศ ในส่วนของอุตสาหกรรมรีไซเคิลเศษโลหะ

ปัญหาอุปสรรค จากการดำเนินโครงการ

๑) การจัดชุดผู้ตรวจการออกตรวจวัดควันดำอาจปรับจำนวนลดลง เนื่องจากติดภารกิจจากนโยบายเร่งด่วนของหน่วยงาน สภาพแวดล้อมไม่เอื้ออำนวย ได้แก่ ฝนตก สภาพการจราจรติดขัด

๒) ผู้ปฏิบัติงานด้านการประชาสัมพันธ์ของหน่วยงาน ยังไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลที่ต้องการสำหรับนำมาใช้ผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ สร้างการรับรู้ และความเข้าใจให้ประชาชนได้ด้วยความสะดวก จึงควรจัดให้มีฐานข้อมูลกลางหรือผู้ประสานงานกลางซึ่งรับผิดชอบให้ข้อมูลหรือเนื้อหาที่ชัดเจน เพื่อความสะดวกในการจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์เผยแพร่ไปยังกลุ่มเป้าหมายได้อย่างถูกต้องและตรงประเด็น ส่งผลให้เกิดการรับรู้และความเข้าใจของกลุ่มเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๓) การเผาเศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร ในช่วงฤดูเก็บเกี่ยวผลผลิตและการเตรียมแปลงเพาะปลูก และการประชาสัมพันธ์ยังไม่ครอบคลุมทุกพื้นที่ และประชาชนยังไม่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องดังกล่าว จึงควรสร้างความรู้ ความเข้าใจให้แก่เกษตรกร และประชาชนในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง ให้เกิดความรู้ตระหนักรู้เกี่ยวกับปัญหามลพิษทางอากาศ และสนับสนุน ส่งเสริม การจัดการวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร เช่น การไถกลบ การผลิตปุ๋ยหมัก เพื่อจัดการวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรให้มีประโยชน์และประสิทธิภาพต่อไป

๔) พื้นที่เสี่ยงและประสบภัยไฟป่ามีจำนวนหลายแห่ง อยู่ในพื้นที่ห่างไกล ทำให้การติดตามและให้การสนับสนุนอุปกรณ์และชุดสู้ไฟป่าไม่ทั่วถึง จึงควรให้ความรู้แก่อาสาสมัครสู้ไฟป่า และสร้างระบบยืม-คืน อุปกรณ์ดับไฟป่าขนาดใหญ่และชุดสู้ไฟป่าให้แก่อาสาสมัครสู้ไฟป่า ในพื้นที่เสี่ยงของอำเภอที่มีจุด Hotspot ของจังหวัด

๕) สถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ส่งผลกระทบต่อการจัดส่งเครื่องวัดฝุ่นละออง PM_{2.5} M-Care2 ตลอดจนแผนดำเนินการที่ได้กำหนดไว้ในแต่ละกิจกรรมของแต่ละโครงการเกิดความล่าช้า

๘.๒) ระดับเสี่ยง

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสถานการณ์มลพิษ ด้านระดับเสี่ยง ที่รวบรวมได้จาก รายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๒ มีจำนวน ๒ ข้อ มีการดำเนินการตามข้อเสนอแนะเชิงนโยบายดังกล่าว จำนวน ๒ ข้อ โดยมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จำนวน ๗ หน่วยงาน ดำเนินโครงการสอดคล้องกับข้อเสนอแนะในเรื่องนี้ จำนวน ๔ โครงการ ดังนี้

ข้อเสนอแนะกำหนดให้ (๑) สนับสนุนการวิจัยนวัตกรรมการลดเสียงจากแหล่งกำเนิด เช่น การให้ทุนวิจัยทั้งในระดับอุดมศึกษา และระดับประเทศ รวมทั้งการประกวดนวัตกรรมลดเสียงจากแหล่งกำเนิด เป็นต้น

การดำเนินงานด้านการบริหารจัดการ

❖ สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ มีผลการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการตรวจวัดคุณภาพเสียงจากการจราจรบริเวณถนนสายหลักที่มีผลกระทบต่อประชาชนในพื้นที่ต่างๆ เพื่อหาแนวทางในการจัดการลดผลกระทบของเสียงจากแหล่งกำเนิด รวมถึงการวิจัยเพื่อการจัดการมลพิษทางเสียงจากกระบวนการอุตสาหกรรม เพื่อหาแนวทางในการสร้างความปลอดภัยและประสิทธิภาพในการทำงานของเจ้าหน้าที่ในโรงงานอุตสาหกรรม โดยใช้เทคโนโลยีที่สะอาด

ข้อเสนอแนะกำหนดให้ (๒) กำหนดมาตรการควบคุมระดับเสียงและประเมินการใช้อุปกรณ์ป้องกันเสียง เช่น ยานพาหนะ โรงงานอุตสาหกรรม และสถานประกอบการ รวมทั้งเพิ่มบทลงโทษและเข้มงวดกับมาตรการดังกล่าว เป็นต้น

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายและนโยบาย

- ❖ กรมควบคุมมลพิษกำหนดมาตรฐานระดับเสียงของจักรยานยนต์ และสนับสนุนการบังคับใช้กฎหมาย เพื่อควบคุมระดับเสียงของจักรยานยนต์ใช้งาน และสนับสนุนการบังคับใช้กฎหมายในการควบคุมระดับเสียงของจักรยานยนต์ใช้งาน

การดำเนินงานด้านการบริหารจัดการ

- ❖ กรมควบคุมมลพิษจัดทำคำแนะนำทางวิชาการ เรื่อง เกณฑ์ระดับเสียงที่เหมาะสม เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปใช้ประกอบการวางแผนการใช้ประโยชน์ และจัดทำมาตรฐานระดับเสียงจากแหล่งกำเนิดประเภทต่างๆ
- ❖ สำนักงานตำรวจแห่งชาติได้รณรงค์ ประชาสัมพันธ์การใช้เสียงในพื้นที่ชุมชน เพื่อควบคุมมลพิษทางเสียงในเขตชุมชน และกระตุ้นให้ประชาชนเกิดความเข้าใจในการบังคับใช้กฎหมาย

สรุปการติดตามการดำเนินงานสถานการณ์มลพิษ ด้านระดับเสียง

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินโครงการตามมาตรการและกฎหมายในการควบคุมแหล่งกำเนิดเสียง โดยกำหนดมาตรฐานระดับเสียงของจักรยานยนต์ และสนับสนุนการบังคับใช้กฎหมาย จัดทำคำแนะนำทางวิชาการ เกณฑ์ระดับเสียงที่เหมาะสม และการรณรงค์ประชาสัมพันธ์การใช้เสียงในพื้นที่ชุมชน

ปัญหาอุปสรรค จากการดำเนินโครงการ

แหล่งกำเนิดมลพิษทางเสียงมีหลากหลายประเภท ข้อมูลพื้นฐานยังมีอยู่น้อยเกินไป ดังนั้น ควรสำรวจข้อมูลเพิ่มเติม โดยนำสถิติเรื่องร้องเรียนมาพิจารณาร่วมด้วย รวมถึงศึกษาแนวทางการกำหนดมาตรฐานของต่างประเทศที่มีอยู่ในปัจจุบัน

๘.๓) คุณภาพแหล่งน้ำผิวดิน

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสถานการณ์มลพิษ ด้านคุณภาพแหล่งน้ำผิวดิน ที่รวบรวมได้จากรายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๒ มีจำนวน ๗ ข้อ มีการดำเนินการตามข้อเสนอแนะเชิงนโยบายดังกล่าว จำนวน ๗ ข้อ โดยมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จำนวน ๑๓ หน่วยงาน ดำเนินโครงการสอดคล้องกับข้อเสนอแนะในเรื่องนี้ จำนวน ๑๒ โครงการ ดังนี้

ข้อเสนอแนะกำหนดให้ (๑) เผยแพร่คุณภาพน้ำแบบออนไลน์รายสัปดาห์หรือรายเดือนตามสถานที่ต่างๆ บริเวณที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียดำเนินการอยู่หรือประชาชนเห็นได้ชัดเจน เช่น ป้ายบริเวณแยกไฟแดง สะพานข้ามแม่น้ำ และลำคลอง เป็นต้น เพื่อสร้างความตระหนักในการจัดการคุณภาพน้ำ

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุน

- ❖ **กรมควบคุมมลพิษ** ได้ติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดิน เพื่อรายงานสถานการณ์คุณภาพน้ำของประเทศจัดทำฐานข้อมูลคุณภาพน้ำของประเทศไทยให้มีความสมบูรณ์ และเป็นปัจจุบัน เพื่อเป็นตัวชี้วัดการดำเนินงานตามแผนจัดการคุณภาพน้ำของประเทศ และใช้ประเมินความสำเร็จของนโยบายและมาตรการการจัดการคุณภาพน้ำ การเป็นข้อมูลประกอบการปรับปรุงหรือกำหนดมาตรฐานคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดิน รวมถึงการใช้ประโยชน์ของแหล่งน้ำ และมาตรฐานควบคุมการระบายมลพิษจากแหล่งกำเนิด และใช้เป็นข้อมูลสนับสนุนภารกิจหน่วยงานต่างๆ รวมถึงการศึกษาวิจัย

ข้อเสนอแนะกำหนดให้ (๒) ส่งเสริมการสร้างความรู้และความเข้าใจด้านการจัดการน้ำเสียชุมชนให้แก่ครัวเรือน ชุมชน ผู้ประกอบการร้านอาหาร โรงเรียน วัด สถานที่ราชการ ด้วยการจัดฝึกอบรม การแบ่งปันความรู้ หรือการจัดกิจกรรมรณรงค์

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุน

- ❖ **กรมควบคุมมลพิษ** จัดอบรมให้ความรู้ในการจัดการน้ำเสียและดูแลระบบบำบัดน้ำเสีย โครงการศูนย์การเรียนรู้การพัฒนามก้อย อันเนื่องมาจากพระราชดำริสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี อำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อจัดการน้ำเสียที่เกิดขึ้นภายในโครงการฯ และมีการจัดการน้ำเสียบริเวณร้านกาแฟภูเขาและโรงงานแปรรูปก่อนระบายออกสู่สิ่งแวดล้อม

ข้อเสนอแนะกำหนดให้ (๓) พัฒนาศักยภาพบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านการเดินระบบบำบัดน้ำเสีย รวมถึงฟื้นฟูสภาพระบบบำบัดน้ำเสียรวมของชุมชนให้สามารถใช้งานได้มีประสิทธิภาพ

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุน

- ❖ **กรมควบคุมมลพิษ** ได้ส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีการจัดการน้ำเสียชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ จัดให้มีหน่วยงานกำกับดูแล ควบคุมแหล่งกำเนิดมลพิษให้มีการจัดการน้ำเสียและระบายน้ำเสียเป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด
- ❖ **สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม** โดยมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา กรุงเทพฯ ได้ศึกษาความสัมพันธ์ของคุณภาพน้ำและลงพื้นที่เก็บตัวอย่างน้ำคลองวัดประดู่ จังหวัดสมุทรสงคราม เพื่อตรวจวัดคุณภาพน้ำ ศึกษาและวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของคุณภาพน้ำ

ตามเกณฑ์ WQI และนำไปใช้วางแผนจัดการเพื่อลดความเสี่ยงต่อสุขภาพของชุมชนในคลองวัดประดู่ จังหวัดสมุทรสงคราม

ข้อเสนอแนะกำหนดให้ (๔) ดำเนินการใช้มาตรการทางกฎหมายบังคับในการจัดการน้ำเสียชุมชน เช่น การติดตั้งถังดักไขมันในครัวเรือนหรือร้านค้าในชุมชน ในกรณีที่บ้านหรือสถานประกอบการอาหารสร้างใหม่ ต้องติดตั้งถังดักไขมัน นอกจากนี้ให้ทยอยติดตั้งให้แล้วเสร็จภายใน ๒ ปี เป็นต้น

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายและนโยบาย

- ❖ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นได้พิจารณาออกเทศบัญญัติและข้อบัญญัติท้องถิ่นเพื่อบังคับใช้ให้ผู้ปลูกอาคาร ในเขตเทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล และเมืองพัทยา ติดตั้งบ่อดักไขมัน

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุน

- ❖ กรมควบคุมมลพิษลงพื้นที่ให้คำแนะนำด้านเทคนิควิชาการในการปรับปรุงแก้ไขระบบบำบัดน้ำเสียของแหล่งกำเนิดมลพิษในพื้นที่คลองแสนแสบ เพื่อให้แหล่งกำเนิดมลพิษมีคุณภาพน้ำทิ้งเป็นไปตามกฎหมายที่กำหนดของแหล่งกำเนิดมลพิษในพื้นที่กรุงเทพมหานคร
- ❖ กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมได้ศึกษาประสิทธิภาพการแยกน้ำมันและไขมันในน้ำเสียชุมชนด้วยฟองอากาศแบบละเอียด เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการแยกน้ำมันและไขมัน การถ่ายเทออกซิเจน การลดสารอินทรีย์ในน้ำเสียชุมชนด้วยฟองอากาศแบบละเอียดในน้ำเสียชุมชน และเป็นระบบต้นแบบการแยกไขมันในน้ำเสียชุมชนที่มีประสิทธิภาพสูง

ข้อเสนอแนะกำหนดให้ (๕) ส่งเสริมการนำน้ำเสียชุมชนกลับมาใช้ประโยชน์อย่างน้อยร้อยละ ๑๐ สำหรับอาคารขนาดกลางและขนาดใหญ่ รวมทั้งอาคารในกลุ่มธุรกิจอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ เพื่อลดการปล่อยน้ำเสียและใช้น้ำให้เกิดประโยชน์สูงสุด

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายและนโยบาย

- ❖ กรุงเทพมหานครมีนโยบายให้นำน้ำที่ผ่านการบำบัดจากระบบบำบัดน้ำเสียของกรุงเทพมหานครกลับมาใช้ประโยชน์ เพื่อให้หน่วยงานของกรุงเทพมหานครนำน้ำที่ผ่านการบำบัดของโรงควบคุมคุณภาพน้ำไปใช้ประโยชน์ เพื่อการอุปโภคในกิจกรรมต่างๆ ตามคุณภาพน้ำที่ผ่านการบำบัด

การดำเนินงานด้านการสนับสนุน

- ❖ เมืองพัทยาได้รณรงค์จัดการน้ำเสียชุมชนด้วยชุมชน เพื่อส่งเสริมให้ประชาชน ชุมชน ผู้ประกอบการและผู้เกี่ยวข้อง มีความรู้ ความเข้าใจในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม สร้างเสริมให้ทุกภาคส่วนตระหนักถึงคุณค่าของสิ่งแวดล้อมและธรรมชาติพร้อมร่วมมือในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และให้เกิดความรู้ความเข้าใจและการมีส่วนร่วมในการรณรงค์จัดการน้ำเสียชุมชนด้วยชุมชน

ข้อเสนอแนะกำหนดให้ (๖) สนับสนุนการนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อเพิ่มปริมาณการรีไซเคิลน้ำสำหรับนำกลับมาใช้ใหม่ด้วยต้นทุนต่ำ สำหรับใช้ในระดับครัวเรือน ชุมชน และสถานประกอบการ

การดำเนินงานด้านการสนับสนุน

- ❖ **กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม** มีการวิจัยประสิทธิภาพในการบำบัดเชื้อจุลินทรีย์ของระบบบำบัดน้ำเสียชุมชนในประเทศไทย เพื่อการนำน้ำกลับมาใช้ใหม่ในภาคการเกษตร และมีการศึกษาประสิทธิภาพการแยกไขมันในน้ำเสียชุมชนด้วยฟองอากาศแบบละเอียด
- ❖ **สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม** ได้มีการพัฒนาเทคโนโลยีที่เหมาะสมในการจัดการมลพิษจากอุตสาหกรรมผลิตเยื่อกระดาษ น้ำตาล และสีฟอกย้อมในระดับอุตสาหกรรมและชุมชน เพื่อการจัดการที่ยั่งยืน

ข้อเสนอแนะกำหนดให้ (๗) การศึกษาและพัฒนากระบวนการอนุญาตปล่อยมลพิษ เพื่อให้ผู้ประกอบการด้านอุตสาหกรรมได้ตระหนักและมีส่วนร่วมในการดูแลเรื่องสิ่งแวดล้อม ควบคุมดูแลการปล่อยมลพิษจากอุตสาหกรรมหรือจากเขตอุตสาหกรรมต่างๆ ให้อยู่ในระดับที่ไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิตของประชาชนเป็นการสนับสนุนนโยบายอุตสาหกรรมสีเขียวแบบยั่งยืน ส่งเสริมอุตสาหกรรมเชิงนิเวศที่ให้ความสำคัญในด้านเศรษฐกิจ ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านสังคมควบคู่กัน โดยควรมีองค์กรกลางที่มีใบอนุญาตทำการตรวจสอบ รับรอง และรายงานให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบ รวมทั้งกำหนดมาตรการลงโทษผู้ปล่อยมลพิษหรือลักลอบทิ้งของเสียอันตราย กำหนดความรับผิดชอบด้านค่าใช้จ่ายในการฟื้นฟูให้สิ่งแวดล้อมกลับคืนสู่ภาวะปกติ พร้อมทบทวนการประกาศและยกเลิกเขตควบคุมมลพิษในพื้นที่ต่างๆ โดยพิจารณาจากข้อมูลระดับมลพิษและศักยภาพในการจัดการมลพิษของแต่ละพื้นที่

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายและนโยบาย

- ❖ **กรมควบคุมมลพิษ** ดำเนินการ (๑) ตรวจสอบและบังคับใช้กฎหมายกับแหล่งกำเนิดมลพิษทางน้ำ เพื่อตรวจสอบและบังคับใช้กฎหมายกับแหล่งกำเนิดมลพิษตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ ในการควบคุมการระบายน้ำเสียออกสู่สิ่งแวดล้อม หรือลงแหล่งน้ำสาธารณะ การเพิ่มศักยภาพและลดระดับขีดความสามารถของเจ้าหน้าที่ของรัฐของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและแหล่งกำเนิดมลพิษในการบังคับใช้กฎหมายและการปฏิบัติตามกฎหมายสิ่งแวดล้อมด้านการจัดการน้ำเสีย การให้ความช่วยเหลือทางด้านเทคนิควิชาการ ข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องด้านการจัดการน้ำเสียการส่งเสริมและเพิ่มประสิทธิภาพในการดูแลระบบบำบัดน้ำเสียของแหล่งกำเนิดมลพิษลดการระบายปริมาณความสกปรกจากแหล่งกำเนิดมลพิษ ส่งผลให้คุณภาพน้ำดีขึ้น และ (๒) จัดทำระบบอนุญาตระบายมลพิษ เพื่อจัดทำหลักเกณฑ์และวิธีการสำหรับการอนุญาตให้แหล่งกำเนิดมลพิษระบายมลพิษลงสู่แหล่งน้ำให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการขออนุญาตและให้อนุญาตระบายมลพิษ โดยมีข้อเสนอแนวทางการควบคุมอัตราการระบายมลพิษและการนำกลไกของระบบอนุญาตระบายมลพิษที่ใช้ในต่างประเทศมาใช้ในประเทศไทย ข้อเสนอแนวทางการใช้มาตรการทางเศรษฐศาสตร์ในการจัดการ

มลพิษทางน้ำ และเตรียมจัดประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและภาคเอกชน (ทั้งนี้อยู่ระหว่างขอรับงบประมาณสนับสนุน ปี ๒๕๖๕ เพื่อดำเนินโครงการในระยะที่ ๓ ต่อไป)

สรุปการติดตามการดำเนินงานสาขาสถานการณ์มลพิษ ด้านคุณภาพแหล่งน้ำผิวดิน

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินโครงการติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดิน อบรมให้ความรู้ในการจัดการน้ำเสียและดูแลระบบบำบัดน้ำเสีย ส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดการน้ำเสียชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ ออกเทศบัญญัติและข้อบัญญัติท้องถิ่นเพื่อบังคับใช้ให้ผู้ปลูกอาคาร ในเขตเทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล และเมืองพัทยา ติดตั้งบ่อดักไขมัน การให้คำแนะนำด้านเทคนิควิชาการในการปรับปรุงแก้ไขระบบบำบัดน้ำเสียของแหล่งกำเนิดมลพิษในพื้นที่คลองแสนแสบ ศึกษาประสิทธิภาพการแยกน้ำมันและไขมันในน้ำเสียชุมชนด้วยฟองอากาศแบบละเอียด นโยบายให้นำน้ำที่ผ่านการบำบัดจากระบบบำบัดน้ำเสียของกรุงเทพมหานครกลับมาใช้ประโยชน์ รมณรงค์จัดการน้ำเสียชุมชนด้วยชุมชน ส่งเสริมให้ประชาชน ผู้ประกอบการและผู้เกี่ยวข้อง มีความรู้ ความเข้าใจในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม วิจัยประสิทธิภาพในการบำบัดเชื้อจุลินทรีย์ของระบบบำบัดน้ำเสียชุมชน การพัฒนาเทคโนโลยีที่เหมาะสมในการจัดการมลพิษสีจากอุตสาหกรรมผลิตเยื่อกระดาษ น้ำตาล และสีฟอกย้อมในระดับอุตสาหกรรมและชุมชน ตรวจสอบและบังคับใช้กฎหมายกับแหล่งกำเนิดมลพิษทางน้ำ จัดทำระบบอนุญาตระบายมลพิษ และศึกษาความเสื่อมโทรมของคุณภาพน้ำและลงพื้นที่เก็บตัวอย่างน้ำ

ปัญหาอุปสรรค จากการดำเนินโครงการ

๑) การส่งเสริมให้หน่วยงานภายนอก เช่น หน่วยงานทหาร วัด หน่วยงานเอกชน เป็นต้น นำน้ำเสียชุมชนที่ผ่านการบำบัดของโรงควบคุมคุณภาพน้ำไปใช้ประโยชน์ ยังเป็นการดำเนินการทางอ้อม จึงควรประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมการนำน้ำเสียชุมชนกลับมาใช้ประโยชน์ สำหรับอาคารขนาดกลางและขนาดใหญ่ รวมทั้งอาคารในกลุ่มธุรกิจอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ เพื่อลดการปล่อยน้ำเสียและใช้น้ำให้เกิดประโยชน์สูงสุด

๒) การได้รับงบประมาณที่เพียงพอ จะสามารถตรวจติดตามสถานการณ์คุณภาพน้ำได้ถี่ขึ้น ซึ่งส่งผลดีต่อการจัดการคุณภาพน้ำผิวดิน

๘.๔) คุณภาพแหล่งน้ำทะเลชายฝั่ง

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสถานการณ์มลพิษ ด้านคุณภาพแหล่งน้ำทะเลชายฝั่งที่รวบรวมได้จากรายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๒ มีจำนวน ๔ ข้อ มีการดำเนินการตามข้อเสนอแนะเชิงนโยบายดังกล่าว จำนวน ๔ ข้อ โดยมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จำนวน ๕ หน่วยงาน ดำเนินโครงการสอดคล้องกับข้อเสนอแนะในเรื่องนี้ จำนวน ๖ โครงการ ดังนี้

ข้อเสนอแนะกำหนดให้ (๑) ปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพน้ำทะเลชายฝั่ง โดยการรวบรวมมาตรการต่างๆ ให้อยู่ภายใต้กฎหมายฉบับเดียวกัน เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการปฏิบัติและการบังคับใช้

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายและนโยบาย

- ❖ กรมควบคุมมลพิษ ได้ทบทวนกฎหมายทำเทียบเรือประมง สะพานปลา และกิจการแพปลา ทุกขนาด ซึ่งเป็นแหล่งกำเนิดมลพิษที่ต้องมีการจัดการน้ำทิ้งให้เป็นไปตามมาตรฐานควบคุมการระบายน้ำทิ้ง จึงได้จัดทำร่างประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้ง ๒ ฉบับ โดยมีสาระสำคัญที่ได้ดำเนินการทบทวนกฎหมายประกอบด้วย การทบทวนชื่อประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้ง ๒ ฉบับ คือ ๑) ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง “มาตรฐานควบคุมการระบายน้ำทิ้งจากท่าเทียบเรือประมง สะพานปลา และกิจการแพปลา” เป็น “มาตรฐานควบคุมการระบายน้ำทิ้งจากท่าเทียบเรือประมงบางประเภท” และ ๒) ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง “กำหนดให้ท่าเทียบเรือประมง สะพานปลา และกิจการแพปลาทุกขนาดเป็นแหล่งกำเนิดมลพิษทางน้ำที่จะต้องถูกควบคุมการปล่อยน้ำเสียลงสู่แหล่งน้ำสาธารณะหรือออกสู่สิ่งแวดล้อม” เป็น “กำหนดให้ท่าเทียบเรือประมงบางประเภทเป็นแหล่งกำเนิดมลพิษทางน้ำที่จะต้องถูกควบคุมการปล่อยน้ำเสียลงสู่แหล่งน้ำสาธารณะหรือออกสู่สิ่งแวดล้อม”

ข้อเสนอแนะกำหนดให้ (๒) ออกมาตรการในการป้องกันมลพิษที่เกิดจากเรือ โดยการห้ามกำจัดหรือปล่อยทิ้งของเสีย ขยะมูลฝอย พลาสติก สิ่งปฏิกูล ของเหลวอันตราย และน้ำอับเฉาเรือลงในน้ำทะเล รวมถึงกำหนดบทลงโทษสำหรับผู้กระทำผิด

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายและนโยบาย

- ❖ กรมเจ้าท่าได้ออกระเบียบกรมเจ้าท่าว่าด้วยวิธีการออกหนังสือรับรองผู้ให้บริการรับของเสียจากเรือประเภทขยะและกากของเสียต่างๆ พ.ศ. ๒๕๖๐ เพื่อรองรับของเสียจากเรือ อันเป็นการป้องกันการทิ้งขยะและกากของเสียลงสู่ทะเล

การดำเนินงานด้านการสนับสนุน

- ❖ กรมเจ้าท่าดำเนินการ (๑) จัดกิจกรรมภายใต้โครงการอาสาฬหบูชา เพื่อให้ความรู้แก่ประชาชนทั่วไปในเรื่องความปลอดภัยทางน้ำ มลพิษทางน้ำ และข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และ (๒) จัดฝึกอบรมหลักสูตรผู้ปฏิบัติงานขจัดคราบน้ำมันเบื้องต้น เพื่อให้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับมลพิษน้ำมัน การดำเนินการขจัดคราบน้ำมันที่ถูกต้องและเหมาะสม

ข้อเสนอแนะกำหนดให้ (๓) กำหนดบทลงโทษให้สูงขึ้น และเพิ่มมาตรการลงโทษโดยเฉพาะเรือสัญชาติไทย ที่กระทำความผิดเพื่อเป็นการแสดงความรับผิดชอบต่อการป้องกันมลพิษทางทะเล

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายและนโยบาย

- ❖ กรมประมงมีการกวดขันตรวจตรา ป้องปรามผู้กระทำความผิดตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. ๒๕๕๘ และแก้ไข พ.ศ. ๒๕๖๐ การเดินเรือในน่านน้ำไทย พุทธศักราช ๒๕๕๖ เพื่อควบคุมการใช้ประโยชน์จากแหล่งน้ำสาธารณะ และมีการเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาระหว่างประเทศ การทิ้งวัสดุเหลือใช้ลงทะเล เพื่อศึกษาแนวทางการปฏิบัติตามข้อกำหนดของ IMO ในการทิ้งวัสดุเหลือใช้ลงสู่ทะเลอย่างถูกต้องเหมาะสม

ข้อเสนอแนะกำหนดให้ (๔) รมรณรงค์ให้ประชาชน ห้ามทิ้งขยะมูลฝอย พลาสติก ของเหลว หรือสารอันตรายลงในน้ำทะเล หากมีการฝ่าฝืนควรมีบทลงโทษ

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายและนโยบาย

- ❖ กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งได้จัดทำมาตรการลดปริมาณขยะทะเลในพื้นที่เป้าหมายตามหลักวิชาการ เพื่อลดขยะที่เกิดจากแหล่งชุมชน ชายฝั่ง ชายหาด เรือประมงพื้นบ้าน โดยการจัดทำมาตรการในพื้นที่เป้าหมาย

สรุปการติดตามการดำเนินงานสาขาสถานการณ์มลพิษ ด้านคุณภาพแหล่งน้ำทะเลชายฝั่ง

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินการออกกระเปาะเก็บกรมเจ้าท่าว่าด้วยวิธีการออกหนังสือรับรองผู้ให้บริการรับของเสียจากเรือประเภทขยะและกากของเสียต่างๆ พ.ศ. ๒๕๖๐ จัดกิจกรรมภายใต้โครงการอาสาฬหบูชา เพื่อให้ความรู้แก่ประชาชน ฝึกอบรมหลักสูตรผู้ปฏิบัติงานขจัดคราบน้ำมันเบื้องต้น การกวดขันตรวจตรา ป้องปรามผู้กระทำความผิดตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. ๒๕๕๘ และแก้ไข พ.ศ. ๒๕๖๐ การเดินเรือในน่านน้ำไทย พุทธศักราช ๒๕๕๖ และจัดทำมาตรการลดปริมาณขยะทะเลในพื้นที่เป้าหมายตามหลักวิชาการ

ปัญหาอุปสรรค จากการดำเนินโครงการ ดังนี้

- ๑) ท่าเทียบเรือบางแห่ง ยังไม่อนุญาตให้ผู้รับกำจัดกากของเสียเข้าไปให้บริการแก่เรือ ดังนั้น ควรออกคำสั่งให้ท่าเทียบเรือจัดให้มีบริการรับกำจัดขยะและกากของเสียจากเรือ

๒) การทำการประมงผิดกฎหมายของเรือประมงขนาดเล็กตามแนวชายฝั่งมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น การต่อสู้ขัดขวางการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ ชาวประมงไม่ยอมรับแนวคิดหรือมาตรการเพื่อการจัดการทรัพยากรประมง จึงควรรทบทวนและปรับปรุงมาตรการทางกฎหมายให้มีความเหมาะสม

๓) ข้อจำกัดในการปฏิบัติงาน เช่น อัตรากำลัง งบประมาณ ยานพาหนะ จึงควรบูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้กฎหมาย

๘.๕) คุณภาพแหล่งน้ำบาดาล

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสถานการณ์มลพิษ ด้านคุณภาพแหล่งน้ำบาดาล ที่รวบรวมได้จากรายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๒ มีจำนวน ๒ ข้อ มีการดำเนินการตามข้อเสนอแนะเชิงนโยบายดังกล่าว จำนวน ๒ ข้อ โดยมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จำนวน ๓ หน่วยงาน ดำเนินโครงการสอดคล้องกับข้อเสนอแนะในเรื่องนี้ จำนวน ๒๒ โครงการ ดังนี้

ข้อเสนอแนะกำหนดให้ (๑) กำหนดให้ผู้ประกอบการที่ดำเนินกิจการประเภทเหมือง โรงงานรับกำจัดกากอุตสาหกรรม บ่อฝังกลบขยะชุมชน และโรงงานอุตสาหกรรม ต้องจัดทำรายงานสถานการณ์คุณภาพน้ำบาดาลส่งให้กับหน่วยงานภาครัฐในพื้นที่ที่รับผิดชอบเป็นประจำทุกเดือน เพื่อติดตาม และเฝ้าระวังการปนเปื้อนสารอันตรายจากการประกอบกิจการดังกล่าว

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายและนโยบาย

❖ **กรมทรัพยากรน้ำบาดาล** กำหนดให้ผู้ประกอบการที่ดำเนินกิจการประเภทเหมือง โรงงานรับกำจัดกากอุตสาหกรรม บ่อฝังกลบขยะชุมชน และโรงงานอุตสาหกรรม จัดส่งข้อมูลผลวิเคราะห์คุณภาพน้ำบาดาลจากบ่อสังเกตการณ์ในพื้นที่และรวบรวมรายงานสถานการณ์คุณภาพน้ำบาดาล ทุก ๑ ปี ให้กับกรมทรัพยากรน้ำบาดาล

ข้อเสนอแนะกำหนดให้ (๒) สนับสนุนการใช้ระบบเทคโนโลยีภูมิสารสนเทศสำหรับการควบคุมผู้ประกอบการเจาะน้ำบาดาล รวมทั้งพัฒนาระบบฐานข้อมูลอุทกธรณีวิทยาและธรณีฟิสิกส์ เพื่อสำรวจศักยภาพน้ำบาดาลและประเมินปริมาณการใช้น้ำบาดาลอย่างปลอดภัย

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายและนโยบาย

- ❖ **กรมทรัพยากรน้ำบาดาล** ดำเนินการตามพื้นที่เป้าหมายของสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ๒๑ โครงการ คือ (๑) พัฒนาแหล่งน้ำบาดาล ๓ โครงการเพื่อการเกษตรในพื้นที่ประสบภัยแล้งในลักษณะการบูรณาการ แหล่งน้ำบาดาลร่วมกับแหล่งน้ำผิวดินในพื้นที่ขาดแคลน และพื้นที่เป้าหมายเกษตรชุมชนนอกเขตชลประทาน และพื้นที่หาน้ำยาก (๒) พัฒนาแหล่งน้ำบาดาล ๒ โครงการ เพื่อสนับสนุนน้ำดื่มสะอาดให้กับโรงเรียนทั่วประเทศขนาดใหญ่ โรงเรียนทั่วประเทศขนาดเล็ก (๓) การจัดหาแหล่งน้ำบาดาลในพื้นที่แล้งซ้ำซากและมีปัญหาคุณภาพน้ำกร่อยน้ำเค็ม (๔) พัฒนาน้ำบาดาลเพื่อการเกษตรด้วยเครื่องสูบน้ำไฟฟ้าแบบจุ่มใต้น้ำในพื้นที่หาน้ำยาก (๕) พัฒนาน้ำบาดาลเพื่อการเกษตรด้วยพลังงานแสงอาทิตย์ในพื้นที่หาน้ำยาก (๖) พัฒนาแหล่งน้ำเพื่อส่งเสริมให้กลุ่มผู้ใช้น้ำบาดาลมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการน้ำบาดาล และก่อสร้างระบบกระจายน้ำบาดาลให้เป็นไปอย่างประหยัดและมีประสิทธิภาพ (๗) พัฒนาแหล่งน้ำบาดาลเพื่อส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ในพื้นที่หาน้ำยาก และส่งเสริมการใช้พลังงานสะอาด โดยใช้รูปแบบการเกษตรเชิงระบบใช้พลังงานแสงอาทิตย์ (๘) ก่อสร้างระบบกระจายน้ำบาดาลเพื่อการเกษตรด้วยพลังงานแสงอาทิตย์ (๙) ก่อสร้างระบบกระจายน้ำบาดาลเพื่อการเกษตร ขนาด ๑๐๐ ไร่ (๑๐) พัฒนาน้ำบาดาลระดับลึกเพื่อแก้ไขปัญหาคุณภาพน้ำบาดาลกร่อยเค็ม (๑๑) พัฒนาน้ำบาดาลเพื่อการเกษตรด้วยเครื่องสูบน้ำไฟฟ้าแบบจุ่มใต้น้ำ (๑๒) พัฒนาน้ำบาดาลเพื่อการเกษตรด้วยพลังงานแสงอาทิตย์นอกเขตชลประทาน (๑๓) พัฒนาน้ำบาดาลเพื่อการเกษตรด้วยเทคโนโลยีขั้นสูง เพื่อส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ (๑๔) การสร้างสถานีจ่ายน้ำบาดาลเพื่อประชาชน (๑๕) จัดหาแหล่งน้ำบาดาลระยะไกลเพื่อแก้ปัญหาในพื้นที่แล้งซ้ำซากหรือน้ำเค็ม (๑๖) การสำรวจบ่อน้ำบาดาลเดิมที่เสี่ยงต่อการปนเปื้อนของชั้นน้ำบาดาลทั่วประเทศ ๒ โครงการต่อเนื่อง ๒ ปี (๑๗) ระบบติดตามเฝ้าระวังระดับน้ำบาดาลและคุณภาพน้ำบาดาลทั่วประเทศ

สรุปการติดตามการดำเนินงานสาขาสถานการณ์มลพิษ ด้านคุณภาพแหล่งน้ำบาดาล

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินโครงการตามพื้นที่เป้าหมายของสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ โดยการพัฒนาแหล่งน้ำบาดาล รวมทั้งสำรวจบ่อน้ำบาดาลเดิม เพื่อประเมินความเสี่ยงต่อการปนเปื้อน และจัดทำแผนการป้องกันการปนเปื้อนของชั้นน้ำบาดาล ระบบติดตามตรวจสอบระดับน้ำบาดาลและเฝ้าระวังและคุณภาพน้ำบาดาลทั่วประเทศ จากบ่อสังเกตการณ์ให้ครอบคลุมแอ่งน้ำบาดาล นำไปสู่โครงการพัฒนาบ่อน้ำบาดาลอย่างถูกต้อง และเป็นแหล่งทรัพยากรน้ำบาดาลที่ดีให้แก่ประชาชนต่อไป

ปัญหาอุปสรรค จากการดำเนินโครงการ ดังนี้

๑) การคัดเลือกพื้นที่ดำเนินการ และการสำรวจบ่อน้ำบาดาลเป็นไปด้วยความยากลำบาก เนื่องจากการก่อสร้างสถานีจ่ายน้ำบาดาลเพื่อประชาชนได้ออกแบบระบบประปาบาดาลให้สามารถรองรับต่อความต้องการและรูปแบบการใช้น้ำของประชาชน จึงทำให้ระบบประปาบาดาลดังกล่าว มีขนาดใหญ่ และใช้พื้นที่ในการก่อสร้างมาก อีกทั้งต้องเป็นพื้นที่ที่อยู่ติดถนนสายหลักด้วย จึงควรให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานโครงการ

และทำความเข้าใจกับผู้ที่เกี่ยวข้องให้ทราบถึงความจำเป็นในการใช้พื้นที่และรูปแบบของระบบประปาบาดาลดังกล่าว ก่อนดำเนินการคัดเลือกพื้นที่ที่เหมาะสม

๒) การจัดเก็บข้อมูลบ่อน้ำบาดาล เพื่อจัดทำเป็นฐานข้อมูลบ่อน้ำบาดาล ต้องดำเนินการด้วยความระมัดระวังและต้องมีความแม่นยำ ครบถ้วนของข้อมูล เพื่อสะดวกในการค้นหาบ่อน้ำบาดาลในอนาคต จึงควรสนับสนุนให้มีการดำเนินการติดตามบ่อน้ำบาดาลอย่างสม่ำเสมอ เพื่อตรวจสอบสภาพบ่อน้ำบาดาลให้สามารถใช้งานได้ต่อเนื่อง

๘.๖) ขยะมูลฝอย ของเสียอันตราย มูลฝอยติดเชื้อ และสารอันตราย

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสถานการณ์มลพิษ ด้านขยะมูลฝอย ของเสียอันตราย มูลฝอยติดเชื้อ และสารอันตราย ที่รวบรวมได้จากรายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๒ มีจำนวน ๒๔ ข้อ มีการดำเนินการตามข้อเสนอแนะเชิงนโยบายดังกล่าว จำนวน ๒๔ ข้อ โดยมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จำนวน ๒๐ หน่วยงาน ดำเนินโครงการสอดคล้องกับข้อเสนอแนะในเรื่องนี้ จำนวน ๕๓ โครงการ ดังนี้

ข้อเสนอแนะกำหนดให้ (๑) ส่งเสริมการกำจัดขยะที่เผาไหม้ได้ด้วยการผลิตเป็นพลังงาน โดยเลือกเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับแต่ละพื้นที่ ซึ่งพิจารณาจากปริมาณขยะที่เก็บขนและรวบรวมได้ต่อวัน สภาพของพื้นที่ และขนาดพื้นที่ที่มีอยู่สำหรับการกำจัดขยะ และความสามารถในการบริหารจัดการและงบประมาณของท้องถิ่น รวมถึงการพัฒนาศักยภาพบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญ

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุน

- ❖ สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ (องค์การมหาชน) ได้ออกแบบนวัตกรรมเครื่องอัดวัสดุชีวมวลแบบเคลื่อนที่ได้ เพื่อให้ชาวบ้านนำขยะ หรือใบไม้มาบดเป็นผงและเข้าสู่กระบวนการอัดเม็ด จากนั้นนำไปจำหน่ายให้แก่โรงไฟฟ้าชีวมวล หรือภาคอุตสาหกรรมที่ต้องการเชื้อเพลิงสำหรับให้ความร้อน

การดำเนินงานด้านการบริหารจัดการ

- ❖ **สำนักวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย** ได้จัดตั้งศูนย์ต้นแบบการถ่ายทอดเทคโนโลยีฝึกอบรมการเรียนรู้การคัดแยกขยะพลาสติก เพื่อเพิ่มมูลค่าขยะพลาสติกเหลือทิ้งอย่างครบวงจร ในหน่วยงานระดับท้องถิ่น เพื่อแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมและขยะพลาสติกในชุมชนเพื่อการบูรณาการอย่างยั่งยืน
- ❖ **สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม** โดยมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย ได้บริหารจัดการโรงกำจัดขยะพร้อมระบบสาธารณูปการ เพื่อกำจัดขยะมูลฝอยติดเชื้อ การคัดแยกขยะมูลฝอยติดเชื้อ การให้ความรู้ในการจัดการขยะให้ถูกวิธีและเหมาะสมให้แก่ผู้ประกอบการภายนอกได้แก่ โรงพยาบาล/สถานประกอบการด้านบริการสุขภาพในจังหวัดเชียงราย และพื้นที่ใกล้เคียง ผลผลิตพลอยได้ คือ ผลิตภัณฑ์ไฟฟ้าเพื่อใช้ภายในเตา

ข้อเสนอแนะกำหนดให้ (๒) ส่งเสริมการจัดตั้งโรงไฟฟ้าชีวมวลให้กระจายอยู่ทั่วประเทศและให้ตั้งอยู่ใกล้แหล่งผลิตเกษตรกรรมเพื่อที่จะรับขยะอินทรีย์มาแปรรูปเป็นพลังงานได้ใช้ประโยชน์มากขึ้น

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุน

- ❖ **กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน** ได้สนับสนุนให้กลุ่มเกษตรกรจัดตั้งวิสาหกิจชุมชนเพื่อผลิตเชื้อเพลิงชีวมวลให้โรงไฟฟ้าชีวมวลบริเวณใกล้เคียง
- ❖ **สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ (องค์การมหาชน)** ได้ออกแบบนวัตกรรมเครื่องอัดวัสดุชีวมวลแบบเคลื่อนที่ได้ เพื่อให้ชาวบ้านนำขยะ หรือใบไม้มาดัดเป็นผงและเข้าสู่กระบวนการอัดเม็ด จากนั้นนำไปจำหน่ายให้แก่โรงไฟฟ้าชีวมวล หรือภาคอุตสาหกรรมที่ต้องการเชื้อเพลิงสำหรับให้ความร้อน

ข้อเสนอแนะกำหนดให้ (๓) สร้างแรงจูงใจ สร้างความเข้าใจ เตรียมความพร้อมให้ผู้ประกอบการรายย่อย และร้านรับซื้อของเก่า ซึ่งรับซื้อซากผลิตภัณฑ์มาถอดชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ที่ไม่ได้จดทะเบียนโรงงานเข้าสู่ระบบการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์แบบครบวงจร รวมทั้งประชาสัมพันธ์ชี้แจงให้เข้าใจถึงที่มาของการเก็บค่ากำจัดมลพิษ และสนับสนุนมาตรการทางการเงินและเทคโนโลยีแก่ผู้ประกอบการที่เข้าสู่ระบบการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์

การดำเนินงานด้านการบริหารจัดการ

- ❖ **กรมสรรพสามิต** ได้จัดตั้งกองทุนส่งเสริมการบริหารจัดการแบตเตอรี่ใช้แล้ว เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมการกำจัดและรีไซเคิลแบตเตอรี่อย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ
- ❖ **กรมควบคุมมลพิษ** ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการรับคืนโทรศัพท์มือถือจากประชาชน หน่วยงานองค์กรต่างๆ นำกลับไปรีไซเคิล เป็นการขยายความรับผิดชอบของผู้ผลิตในการจัดการกากของเสียอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ และสร้างให้เกิดความคุ้มค่าต่อการใช้ทรัพยากร

ข้อเสนอแนะกำหนดให้ (๔) กำหนดมาตรฐานสินค้าสำหรับผลิตภัณฑ์ประเภทอิเล็กทรอนิกส์ ให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด โดยพิจารณาอายุการใช้งานให้ยาวนานขึ้น เพื่อลดจำนวนขยะอิเล็กทรอนิกส์ และลดการลักลอบนำเข้าสินค้าอิเล็กทรอนิกส์ที่ด้อยคุณภาพ

การดำเนินงานด้านการบริหารจัดการ

- ❖ สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม ได้จัดกิจกรรมการสัมมนาเรื่อง มาตรฐานเศรษฐกิจหมุนเวียน: สร้างสมดุลการพัฒนาสู่ความยั่งยืน โดยให้ความสำคัญกับความจำเป็นของมาตรฐานเศรษฐกิจหมุนเวียน นอกจากนี้ ได้ดำเนินการด้านการปฏิบัติตามกฎหมายกวดขันจับกุมโรงงานผลิตปลั๊กพ่วงไม่ได้มาตรฐานยึดของกลางเป็นปลั๊กพ่วงมูลค่ากว่า ๗ แสนบาท รวมถึงการทำลายสินค้าไม่ได้มาตรฐานที่ได้ตรวจจับและอายัดไว้ อาทิ กระตะไฟฟ้า เตารีด พัดลม เต่าปิ้งย่าง และสวิตซ์ไฟฟ้า เป็นต้น

ข้อเสนอแนะกำหนดให้ (๕) จัดเก็บภาษีผลิตภัณฑ์ที่ยากต่อการรีไซเคิลหรือกำจัดยาก หรือขยะไม่ย่อยสลาย เช่น เก็บภาษีกล่องโฟม และภาษีพลาสติกย่อยสลายยาก เป็นต้น และสนับสนุนการลดค่าธรรมเนียมการเก็บขยะสำหรับแหล่งกำเนิดขยะ เช่น สถานประกอบการ และร้านค้า เป็นต้น หากมีการใช้วัสดุทดแทนและเร่งรัดการออกกฎหมายเพื่อขยายบทบาทและความรับผิดชอบของภาคเอกชน (ผู้ผลิต) ในการจัดการของเสียอันตรายประเภทซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายและนโยบาย

- ❖ กรมควบคุมมลพิษมีการจัดการของเสียอันตรายจากชุมชน ซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์เพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริหารจัดการของเสียอันตรายจากชุมชน ซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ในพื้นที่ของตนเอง การสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างภาครัฐกับภาคเอกชนในการบริหารจัดการของเสียอันตรายจากชุมชน ซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ และเพื่อให้มีกฎหมายเฉพาะในการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์
- ❖ กรมสรรพสามิตอยู่ในระหว่างศึกษาการใช้มาตรการภาษีเพื่อส่งเสริมการใช้วัสดุทดแทนกล่องโฟมและพลาสติก เพื่อจูงใจให้เกิดการใช้วัสดุทดแทนกล่องโฟมและพลาสติก และลดปัญหาขยะจากกล่องโฟมและพลาสติก

การดำเนินงานด้านการสนับสนุน

- ❖ กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมได้มีการศึกษารูปแบบการจัดการมลพิษจากขยะชุมชน และขยะอิเล็กทรอนิกส์ที่เหมาะสมตามหลักวิชาการ

การดำเนินงานด้านการบริหารจัดการ

- ❖ สำนักงานเศรษฐกิจการคลังมีมาตรการภาษีเพื่อส่งเสริมผลิตภัณฑ์พลาสติกที่ย่อยสลายได้เองทางชีวภาพ เพื่อเป็นการสนับสนุนให้ผู้ประกอบการซื้อผลิตภัณฑ์พลาสติกที่ย่อยสลายได้เองทางชีวภาพ

ข้อเสนอแนะกำหนดให้ (๖) กำหนดเป้าหมายเร่งด่วนในการจัดการขยะ และของเสียอันตราย โดยส่งเสริมการพัฒนาเทคโนโลยีใหม่ๆ เช่น การใช้สารทดแทนสารอันตรายต้องห้าม และการเพิ่มสัดส่วนวัสดุที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่สำหรับผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น

การดำเนินงานด้านการบริหารจัดการ

- ❖ กรมโรงงานอุตสาหกรรมได้ดำเนินการให้ลดและเลิกใช้สารไฮโดรคลอโรฟลูออโรคาร์บอน ในภาคอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์เครื่องปรับอากาศ ตู้เย็น ตู้แช่ และปรับเปลี่ยนอุปกรณ์ เครื่องมือ ในการกระบวนการผลิตให้สามารถใช้สารทดแทนที่ไม่ทำลายชั้นบรรยากาศโอโซน และเป็นไปตามพันธกรณี ภายใต้พิธีสารมอนทรีออล

ข้อเสนอแนะกำหนดให้ (๗) เข้มงวดในการกำกับดูแลและติดตามตรวจสอบการนำเข้าขยะอิเล็กทรอนิกส์ จากต่างประเทศ รวมทั้งเพิ่มบทลงโทษในการลักลอบนำเข้าขยะอิเล็กทรอนิกส์ที่มีการกำหนดให้ยกเลิก การนำเข้า

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายและนโยบาย

- ❖ กรมศุลกากรได้เข้มงวดในการกำกับดูแลการควบคุมตรวจสอบการนำเข้าขยะอิเล็กทรอนิกส์ จากต่างประเทศ เพื่อลดปริมาณการนำเข้าขยะอิเล็กทรอนิกส์จากต่างประเทศ ควบคุมตรวจสอบบริษัท ที่นำเข้าขยะอิเล็กทรอนิกส์ และเพิ่มความเข้มงวดในการใช้กฎหมายและตรวจสอบกำกับดูแลเส้นทางการนำเข้า

ข้อเสนอแนะกำหนดให้ (๘) เร่งรัดการออกร่างพระราชบัญญัติการจัดการซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้า และอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. และบังคับใช้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายและนโยบาย

- ❖ กรมควบคุมมลพิษได้ยกร่างพระราชบัญญัติการจัดการซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์ อิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ.

ข้อเสนอแนะกำหนดให้ (๙) พัฒนากฎหมายเฉพาะเพื่อการจัดการขยะมูลฝอย รวมทั้งขยะพลาสติกเพื่อการบริหารจัดการขยะมูลฝอยรวมทั้งขยะพลาสติกตั้งแต่ขั้นตอนการผลิต การบริโภค จนถึงขั้นตอนการจัดการ ภายหลังการบริโภค เช่น การผลักดันกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการลดและนำของเสียมาใช้ประโยชน์ และ บทลงโทษในเรื่องการทิ้งขยะพลาสติกลงตามแม่น้ำ เป็นต้น

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายและนโยบาย

- ❖ กรมควบคุมมลพิษดำเนินการ (๑) กำหนดมาตรการลด และคัดแยกขยะมูลฝอยในหน่วยงานภาครัฐ เพื่อให้หน่วยงานราชการมีการดำเนินกิจกรรมลด คัดแยกขยะมูลฝอยอย่างเป็นรูปธรรม และเป็นไปตาม

เป้าหมายที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการกำหนด และ (๒) จัดประชุมเชิงปฏิบัติการ ๔ ภูมิภาคแนวทางการงดใช้ถุงพลาสติกในตลาดสดและร้านขายของชำ และแนวทางการจัดทำกฎหมายจัดการขยะพลาสติก เพื่อชี้แจงทำความเข้าใจให้ทุกหน่วยงานได้รับทราบแนวทางการดำเนินงาน และขับเคลื่อนการดำเนินงานตามมาตรการการงดใช้ถุงพลาสติกในศูนย์การค้า ห้างสรรพสินค้า ซูเปอร์มาร์เก็ต และร้านสะดวกซื้อ การสร้างการรับรู้ ความเข้าใจ และกำหนดแนวทางการการงดใช้ถุงพลาสติกในกลุ่มผู้ประกอบการ ตลาดสด และร้านขายของชำ การเพื่อรับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้เสียจากทุกภาคส่วนต่อแนวทางการจัดทำกฎหมายจัดการขยะพลาสติก และนำข้อมูลจากการรับฟังความคิดเห็นมาประกอบการพิจารณาในกระบวนการออกกฎหมายจัดการขยะพลาสติก

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการ

- ❖ **กรมควบคุมมลพิษ** ดำเนินงานลด และคัดแยกขยะมูลฝอย ภายในหน่วยงานกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้การจัดการขยะมูลฝอยในหน่วยงานดำเนินการมีประสิทธิภาพ ง่ายต่อการนำขยะมูลฝอยไปใช้ประโยชน์ และลดปริมาณขยะมูลฝอยที่ต้องส่งไปกำจัด และสร้างจิตสำนึกในการลด คัดแยกขยะมูลฝอยให้กับเจ้าหน้าที่ในหน่วยงาน เกิดภาพลักษณ์ที่ดี และสามารถเป็นต้นแบบในการดำเนินการของหน่วยงานอื่นๆ ได้
- ❖ **กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง** มีการบริหารจัดการขยะทะเลในพื้นที่จังหวัดชายฝั่ง ในการลดผลกระทบที่เกิดต่อทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมทางทะเล และมีการกำหนดมาตรการในการจัดการขยะทะเล

ข้อเสนอแนะกำหนดให้ (๑๐) ส่งเสริมผลิตภัณฑ์ทดแทนพลาสติกที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เข้ามาอยู่ในรายการสินค้าและบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายและนโยบาย

- ❖ **กรมควบคุมมลพิษ** ได้ส่งเสริมการผลิตและบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยขับเคลื่อนการดำเนินงานเชิงนโยบายภายใต้แผนปฏิบัติการด้านการส่งเสริมการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๔-๒๕๗๐ เพื่อกระตุ้นภาคผู้ผลิต และผู้ประกอบการให้มีการปรับเปลี่ยนกระบวนการผลิตสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ส่งผลให้ปริมาณสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในตลาดเพิ่มมากขึ้น เพื่อส่งเสริมให้เกิดการบริโภคสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมให้ครอบคลุมหน่วยงานภาครัฐทั้งส่วนกลาง ภูมิภาค รัฐวิสาหกิจ องค์กรมหาชน หน่วยงานในกำกับของรัฐ มหาวิทยาลัย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน และประชาชน

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุน

- ❖ **กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม** ศึกษารวบรวมข้อมูลนวัตกรรมและผลิตภัณฑ์ทางเลือกทดแทนถุงพลาสติกเพื่อรวบรวมข้อมูลนวัตกรรมและผลิตภัณฑ์ทางเลือกทดแทนถุงพลาสติกให้แก่ประชาชนทั่วไปในพื้นที่ทั่วประเทศ โดยเก็บรวบรวมข้อมูล ถอดบทเรียนผลงานนวัตกรรม และผลิตภัณฑ์ทางเลือก

ทดแทนถุงพลาสติกและสำรวจการยอมรับการใช้นวัตกรรมและผลิตภัณฑ์ทางเลือกทดแทนพลาสติกในตลาด

ข้อเสนอแนะกำหนดให้ (๑๑) ศึกษาวิจัย/พัฒนาระบบการประเมินวัฏจักรชีวิตของผลิตภัณฑ์การใช้วัสดุทดแทนผลิตภัณฑ์กำจัดยาก เช่น โฟม และพลาสติก เป็นต้น รวมถึงเทคโนโลยีการผลิตผลิตภัณฑ์ที่สามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ได้ เช่น การผลิตพลาสติกชีวภาพ เป็นต้น

การดำเนินงานด้านการบริหารจัดการ

- ❖ กรุงเทพมหานคร โดยสำนักงานสิ่งแวดล้อมมีการรับบริจาคพลาสติกชนิดอ่อน ถุงและฟิล์มพลาสติกที่ใช้แล้ว นำมารีไซเคิลเป็นเม็ดพลาสติกและนำไปผลิตเป็นถุงใช้ซ้ำ (ถุงวน) เป็นการใช้พลาสติกให้เกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งจะช่วยลดปริมาณขยะพลาสติกที่จะออกสู่สิ่งแวดล้อม และลดปริมาณขยะทั่วไปที่เข้าสู่ระบบกำจัด

ข้อเสนอแนะกำหนดให้ (๑๒) เพิ่มหลักสูตรการคัดแยกขยะและการส่งเสริมการใช้ผลิตภัณฑ์ทดแทนพลาสติกในสถานศึกษา เพื่อที่จะสร้างจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อมให้กับคนรุ่นใหม่แล้วให้เกิดเป็นความรู้ความเข้าใจตั้งแต่ช่วงวัยเรียน

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุน

- ❖ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานสร้างจิตสำนึกและความรู้ในการผลิตและบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และโรงเรียนในสังกัด โดยจัดทำหลักสูตรพัฒนาวิทยากรแกนนำสิ่งแวดล้อมศึกษา (Environmental Education Officer) : การบริหารจัดการขยะมูลฝอยในหน่วยงาน และโรงเรียนปลอดขยะ สฟฐ. (OBEC Zero Waste School) พัฒนาสื่อการเรียนรู้ หลักสูตรและการวิจัยสิ่งแวดล้อมศึกษา ศูนย์ให้ความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรมสิ่งแวดล้อมด้านการสร้างความตระหนักการจัดการขยะ พลังงาน ความหลากหลายทางชีวภาพและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนให้กับครู ศึกษานิเทศก์ และนักเรียน และนำไปใช้ในโรงเรียน บ้าน และชุมชน ทั้งระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา
- ❖ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาได้ปฏิบัติตามแนวทางการเพิ่มหลักสูตรการคัดแยกขยะและการส่งเสริมการใช้ผลิตภัณฑ์ทดแทนพลาสติกในสถานศึกษา โดยแทรกเนื้อหาไว้ในกิจกรรมต่างๆ ของสถานศึกษาอาชีวศึกษาทุกแห่ง เพื่อลดและคัดแยกขยะมูลฝอยภายในส่วนราชการส่วนกลางและส่วนกลางที่ตั้งอยู่ในภูมิภาค สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
- ❖ สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม โดยมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา กรุงเทพฯ ได้รณรงค์และเสริมสร้างวินัยในการคัดแยกขยะมูลฝอย เพื่อรณรงค์คัดแยกขยะให้ตรงตามประเภท ให้ง่ายต่อการนำไปรีไซเคิล และปลูกจิตสำนึกของบุคลากรในองค์กร ในการรักษาสิ่งแวดล้อม

ข้อเสนอแนะกำหนดให้ (๑๓) ศึกษาและวิจัยหลักการเชิงป้องกัน (Precautionary Principle) และหลักผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย (Polluter Pays Principle) โดยผู้ผลิตและผู้นำเข้าผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ต้องร่วมกันรับผิดชอบในการจัดการซากผลิตภัณฑ์ฯ ด้วยการจ่ายค่าธรรมเนียมหรือภาษีผลิตภัณฑ์ฯ สำหรับนำไปจ่ายในการซื้อซากผลิตภัณฑ์ฯ คืนจากผู้บริโภค และการจัดการซากผลิตภัณฑ์ฯ อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ เพื่อลดซากผลิตภัณฑ์ฯ และการผลิตผลิตภัณฑ์ฯ ภายในประเทศ โดยใช้วัตถุดิบที่สามารถนำกลับมาใช้ซ้ำหรือหมุนเวียนใช้ใหม่ และลดการนำเข้าผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพต่ำ เพื่อลดปริมาณการเกิดของเสีย และส่งเสริมการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Green Product)

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายและนโยบาย

- ❖ **กรมควบคุมมลพิษ** ได้จัดทำร่างพระราชบัญญัติการจัดการซากอิเล็กทรอนิกส์ และผ่านการจัดรับฟังความคิดเห็นต่อร่างกฎหมายดังกล่าวจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้มีระบบการจัดการซากผลิตภัณฑ์ที่มีประสิทธิภาพ โดยอาศัยหลักการการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ควบคู่กับหลักความรับผิดชอบต่อที่เพิ่มขึ้นของผู้ผลิตที่ให้ผู้ผลิตรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการจัดการซากผลิตภัณฑ์ฯ ซึ่งจะช่วยส่งเสริมและรักษาสิ่งแวดล้อมและสุขภาพประชาชน

ข้อเสนอแนะกำหนดให้ (๑๔) พัฒนาปรับปรุงกฎระเบียบเพื่อลดปริมาณของเสียจากซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ภายในประเทศ เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและลดปัญหาการกีดกันทางการค้าระหว่างประเทศ โดยการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายและกฎระเบียบ ให้รองรับการใช้วัสดุที่สามารถนำเข้ามาใช้ซ้ำหรือหมุนเวียนใช้ใหม่ได้ ตลอดจนการลดของเสียอันตรายในผลิตภัณฑ์ฯ ทั้งที่ผลิตภายในประเทศ และที่นำเข้าจากต่างประเทศ รวมทั้งกำหนดมาตรฐานผลิตภัณฑ์ฯ

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายและนโยบาย

- ❖ **กรมศุลกากรพัฒนาการบังคับใช้กฎหมายศุลกากร** เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการนำเข้าของเสียอันตรายเข้ามาทั้งค้างในราชอาณาจักร เพื่อแก้ไขข้อกฎหมายศุลกากรและเกณฑ์การระงับคดีที่เกี่ยวข้องกับการนำเข้าของเสียอันตรายมาทั้งค้างในประเทศไทย และให้เกิดความโปร่งใส ชัดเจนในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานศุลกากรต่อผู้นำของเข้ากรณีของเสียอันตรายดังกล่าว

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการ

- ❖ **กรมศุลกากรและกรมโรงงานอุตสาหกรรม** ได้ประสานความร่วมมือในการจัดส่งเจ้าหน้าที่มาประจำ ณ สำนักงานศุลกากรท่าเรือกรุงเทพ เพื่อตรวจสอบสินค้าเศษพลาสติก เพื่อเพิ่มความเข้มงวดในการตรวจสอบสินค้าประเภทเศษพลาสติก ลดระยะเวลาและขั้นตอนในการพิจารณา เมื่อได้ทำการตรวจสอบสินค้าโดยหน่วยงานผู้มีอำนาจตามกฎหมาย และควบคุมการนำเข้าสินค้าประเภทเศษพลาสติกให้เป็นไปตามเงื่อนไขข้อกำหนดที่ระบุไว้ในใบอนุญาต อีกทั้งผลักดันสินค้าที่ไม่มีใบอนุญาตและหรือไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขส่งกลับประเทศต้นทาง

ข้อเสนอแนะกำหนดให้ (๑๕) สร้างกลไกทางเศรษฐศาสตร์ รวมทั้งกลไกทางการตลาด สำหรับเป็นแรงจูงใจหรือแรงกระตุ้นในการจัดการซากผลิตภัณฑ์ฯ โดยกำหนดให้มีกองทุน องค์กรบริหารจัดการกองทุน และระบบการรับซื้อซากผลิตภัณฑ์ฯ คืน จากผู้บริโภค ทำให้เกิดการคัดแยกและรวบรวมซากผลิตภัณฑ์ฯ ที่มีมูลค่าให้แก่โรงงานรีไซเคิลหรือโรงงานที่มีการนำซากผลิตภัณฑ์ฯ ไปใช้ซ้ำ หมุนเวียนใช้ประโยชน์ใหม่ หรือบำบัดกำจัดอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุน

- ❖ กรมสรรพสามิตจัดตั้งกองทุนส่งเสริมการบริหารจัดการแบตเตอรี่ใช้แล้ว เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมการกำจัดและรีไซเคิลแบตเตอรี่อย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะกำหนดให้ (๑๖) พัฒนาเทคโนโลยีการผลิตโดยการวิจัย พัฒนา ออกแบบ และปรับปรุงกระบวนการผลิตผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Eco design) เพื่อเป็นไปตามข้อกำหนดของคู่ค้า

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุน

- ❖ สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม ได้เฝ้าระวังสินค้าควบคุมเกี่ยวกับเครื่องใช้ไฟฟ้า พร้อมทั้งมีเฉพาะกิจตรวจติดตาม การจำหน่ายสินค้าที่เป็นสินค้าที่มีการควบคุมอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในช่วงที่มีการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) เพื่อให้ได้รับสินค้าที่มีความปลอดภัยตามมาตรฐาน

ข้อเสนอแนะกำหนดให้ (๑๗) เสริมสร้างขีดความสามารถขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์จากชุมชน โดยคำนึงสุขภาพอนามัยของประชาชนและสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น การศึกษาวิจัยการออกแบบผลิตภัณฑ์เชิงนิเวศ การรณรงค์ประชาสัมพันธ์ การสนับสนุนการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

การดำเนินงานด้านการบริหารจัดการ

- ❖ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นได้มอบหมายให้ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด รวมถึงกรุงเทพมหานครและเมืองพัทยา มีการจัดทำแผนปฏิบัติการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน “จังหวัดสะอาด” ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๒ รวมถึงประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๓ เพื่อให้มีการจัดการขยะมูลฝอยได้อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ และได้มีการประชาสัมพันธ์โครงการบริหารจัดการขยะมูลฝอยอันตรายชุมชน โดยมอบหมายให้องค์กรปกครองส่วนจังหวัดทุกจังหวัดเป็นหน่วยงานหลักในการจัดการขยะอันตรายชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้มีการแก้ไขและบริหารจัดการขยะอันตรายชุมชนได้อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ สอดคล้องกับแผนปฏิบัติการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน “จังหวัดสะอาด”

ข้อเสนอแนะกำหนดให้ (๑๘) เพิ่มความเข้มงวดในการบังคับใช้กฎหมายและติดตามตรวจสอบกำกับดูแลเส้นทางการนำเข้า และการประกอบกิจการของโรงงานคัดแยกและรีไซเคิลให้เป็นไปตามมาตรฐาน

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายและนโยบาย

- ❖ กรมศุลกากรมีมาตรการในการแก้ไขปัญหาการนำเข้าขยะอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อเข้มงวดในการกำกับดูแลและติดตามการนำเข้าขยะอิเล็กทรอนิกส์ จากฐานข้อมูลเป้าหมายที่มีความเสี่ยงในการลักลอบ หลีกเลียงในการนำเข้าขยะอิเล็กทรอนิกส์

ข้อเสนอแนะกำหนดให้ (๑๙) ส่งเสริมให้ผู้ประกอบการที่เป็นผู้ผลิตเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ มีมาตรการการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม เช่น การรับคืนซากผลิตภัณฑ์ฯ และการลดราคากรณีนำของเก่ามาแลกซื้อของใหม่ เป็นต้น รวมถึงส่งเสริมให้ผู้ประกอบการที่เป็นผู้ผลิต พัฒนา และออกแบบสินค้าที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมมากขึ้น ลดการใช้สารอันตราย เพื่อให้ง่ายต่อการรีไซเคิลและการกำจัดซากในอนาคต โดยให้ยึดหลักการฝังกลบเป็นศูนย์

การดำเนินงานด้านการบริหารจัดการ

- ❖ กรมควบคุมมลพิษร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการรับคืนโทรศัพท์มือถือจากประชาชน หน่วยงานองค์กรต่างๆ นำกลับไปรีไซเคิล เป็นการขยายความรับผิดชอบต่อผู้ผลิตในการจัดการกากของเสียอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ และสร้างให้เกิดความคุ้มค่าต่อการใช้ทรัพยากร

ข้อเสนอแนะกำหนดให้ (๒๐) สร้างความรู้ความเข้าใจและความตระหนักแก่ประชาชนให้คิดอย่างรอบคอบในการซื้อผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ หากเครื่องใช้ชำรุดหรือเสียหายควรซ่อมแซม หากต้องการทิ้งสามารถทำได้โดยการคัดแยกซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ออกจากขยะทั่วไป โดยนำไปทิ้งในสถานที่ที่จัดไว้ให้ส่งคืนให้กับผู้ผลิตสินค้า หรือทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์ให้กับหน่วยงาน หรือโครงการที่สามารถนำซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ไปจัดการอย่างถูกวิธี นอกจากนี้ ส่งเสริมให้ประชาชนเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ที่มีส่วนผสมหรือผลิตมาจากวัสดุรีไซเคิล

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุน

- ❖ กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมขับเคลื่อนการดำเนินงาน Green Market Place เพื่อสร้างการรับรู้ความตระหนักถึงการผลิตและการบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทางเลือกซื้อ เลือกใช้ สินค้าและบริการของประชาชนเพื่อลดผลกระทบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม สร้างเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้การดำเนินงานการผลิต การบริการ และการบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมระหว่างเครือข่ายและผู้สนใจทั่วไป และเป็นช่องทางการตลาดของผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการรับรองตราสัญลักษณ์ “G-Green” และสินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และกระตุ้นกลุ่มเป้าหมายให้เปิดรับข่าวสารประกอบการตัดสินใจ และมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการผลิต การบริการ และการบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมผ่านช่องทางสื่อออนไลน์และโซเชียลมีเดีย

ข้อเสนอแนะกำหนดให้ (๒๑) ส่งเสริมการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเข้าใจถึงปัญหาของขยะอิเล็กทรอนิกส์ และมีการคัดแยกเก็บขยะอิเล็กทรอนิกส์เพื่อนำไปกำจัดอย่างถูกต้องและประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบถึงแหล่งกำจัดขยะอิเล็กทรอนิกส์

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุน

❖ กรุงเทพมหานครส่งเสริมการคัดแยกมูลฝอยอันตรายจากชุมชน เพื่อให้บุคลากรผู้ปฏิบัติหน้าที่เก็บขนมูลฝอยของกรุงเทพมหานคร มีความรู้ ความเข้าใจในการจัดการมูลฝอยอันตรายอย่างถูกหลักสุขาภิบาล การให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจและตระหนักถึงพิษภัยของมูลฝอยอันตราย ส่งเสริมประชาชนแยกทิ้งมูลฝอยอันตรายจากชุมชน ชากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ และมีจุดรวบรวมของเสียอันตรายที่ทิ้งได้สะดวก เก็บรวบรวมง่ายในทางปฏิบัติ และส่งเสริมประชาชนแยกทิ้งมูลฝอยอันตรายจากชุมชน ชากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ และมีจุดรวบรวมของเสียอันตรายที่ทิ้งได้สะดวก เก็บรวบรวมง่ายในทางปฏิบัติ ให้แก่บุคลากรผู้ปฏิบัติหน้าที่เก็บขนมูลฝอยของกรุงเทพมหานคร และผู้แทนชุมชน

ข้อเสนอแนะกำหนดให้ (๒๒) การจัดการขยะมูลฝอย ขยะมูลฝอยซึ่งมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ส่วนใหญ่ถูกทิ้งรวมกัน และนำไปสู่การกำจัดด้วยวิธีการที่ไม่ถูกต้อง โดยเฉพาะการฝังกลบซึ่งขาดระบบการจัดการที่ดี และมีข้อจำกัดในการหาสถานที่ฝังกลบขยะมูลฝอยแห่งใหม่ ซึ่งมีค่าใช้จ่ายสูงและถูกต่อต้านจากประชาชนในบริเวณใกล้เคียง จึงต้องให้ความสำคัญในการลดและคัดแยกขยะมูลฝอยจากต้นทาง การนำขยะมูลฝอยไปใช้ประโยชน์ และการกำจัดขยะมูลฝอยด้วยวิธีการที่เหมาะสม เน้นการนำขยะมูลฝอยไปใช้ประโยชน์ก่อนเข้าสู่ระบบการกำจัดขยะมูลฝอย ด้วยการคัดแยกขยะรีไซเคิล ขยะพลาสติก ขยะอาหาร และขยะอินทรีย์อื่นๆ อย่างจริงจัง โดยสร้างวัฒนธรรมการคัดแยกขยะมูลฝอยแก่เยาวชนและประชาชน โดยเฉพาะในสถานศึกษา สถานบริการต่างๆ ของรัฐ และแหล่งกำเนิดขยะมูลฝอยขนาดใหญ่ เช่น อาคารสูง ห้างสรรพสินค้า และตลาด เป็นต้น พร้อมสื่อสารให้ประชาชนมั่นใจว่าหากมีการคัดแยกขยะมูลฝอยแล้วจะไม่ถูกนำไปทิ้งรวมกัน รวมทั้งเปิดโอกาสและจูงใจให้เอกชนที่มีศักยภาพเข้ามาบริหารจัดการขยะมูลฝอย ส่งเสริมการรวมกลุ่มในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างเป็นระบบ และปรับบทบาทจากผู้ดำเนินการ (Operator) มาเป็นผู้ควบคุมกำกับดูแล (Regulator)

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุน

❖ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานสร้างจิตสำนึกและความรู้ในการผลิตและบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และโรงเรียนในสังกัด เพื่อสร้างจิตสำนึกในการลดปริมาณขยะในสถานศึกษา สร้างองค์ความรู้และจิตสำนึกการนำขยะมาใช้ประโยชน์ในสถานศึกษา ตามหลัก 3Rs มาประยุกต์ใช้ในการต่อยอดโครงการการสร้างวินัยด้านการบริหารจัดการขยะ สร้างจิตสำนึกในการนำขยะมาใช้ประโยชน์ในสถานศึกษาและชุมชน พัฒนาสื่อการเรียนรู้ นวัตกรรม การบริหารจัดการขยะ แหล่งเรียนรู้ เพื่อเพิ่มศักยภาพในการจัดการขยะและนำขยะมาใช้ประโยชน์

ในสถานศึกษา พัฒนาแห่งการเรียนรู้ด้านการลดใช้พลังงาน การจัดการขยะ ให้เกิดขึ้นในสถานศึกษา ส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินการวิจัยด้านสิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนให้กับครู ศึกษานิเทศก์ และนักเรียน กำกับติดตามผลสำเร็จของการดำเนินงานของโรงเรียนบริหารจัดการขยะ จากศูนย์การเรียนรู้ฯ การลดใช้พลังงาน การจัดการขยะ และการนำขยะมาใช้ประโยชน์ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ส่งเสริมการลดปริมาณขยะในรูปแบบของโปรแกรมและเทคโนโลยี ลดปริมาณขยะ สนับสนุนความเข้าใจ เชื่อมต่อเครือข่าย เติบโตความร่วมมือโรงเรียนใกล้โรงงานอุตสาหกรรมที่ได้รับการพัฒนาเป็นเมืองสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

- ❖ **สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาได้จัดทำแผนปฏิบัติการลดและคัดแยกขยะมูลฝอย** สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ประจำปีงบประมาณ เพื่อลดและคัดแยกขยะมูลฝอยภายในส่วนราชการ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยแต่งตั้งคณะทำงานขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการลดและคัดแยกขยะมูลฝอย การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อเป็นการให้ความรู้และสร้างเครือข่าย ในการขับเคลื่อน มาตรการลด และคัดแยกขยะมูลฝอยในหน่วยงานภาครัฐ จัดกิจกรรมส่งเสริมให้บุคลากรมีส่วนร่วม จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ และติดตามความก้าวหน้าของคณะทำงาน ในการขับเคลื่อนแผน

ข้อเสนอแนะกำหนดให้ (๒๓) ปรับเปลี่ยนรูปแบบการบริโภคให้เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยดำเนินการพัฒนาคุณภาพของคนให้มีความรู้ความเข้าใจและตระหนักถึงผลกระทบจากการบริโภค ผ่านกระบวนการเรียนรู้ในระบบการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต พร้อมปรับปรุงกลไกและพัฒนาเครื่องมือในการสื่อสาร เพื่อช่วยให้เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของประชาชนในทุกภาคส่วน ซึ่งจะช่วยขับเคลื่อนให้มีการส่งเสริมให้เกิดการผลิตและการบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และมีความรับผิดชอบต่อสังคม มีการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติและพลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ มีการหมุนเวียนทรัพยากรกลับมาใช้ใหม่ มีการจัดการขยะและของเสียอย่างเหมาะสม โดยการส่งเสริมให้เกิดการตลาดสินค้าและบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เน้นกลุ่มสินค้าและบริการที่มีศักยภาพสูงที่สามารถลดผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมสินค้าและบริการเหล่านั้นเพื่อให้ผู้บริโภคมีทางเลือก ทั้งทางเลือกในการเลือกซื้อสินค้า การเดินทาง การใช้บริการต่างๆ ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม มีการให้ข้อมูลและจูงใจผู้บริโภคอย่างชัดเจนเกี่ยวกับประโยชน์และผลกระทบที่จะเกิดจากการใช้สินค้าและบริการต่างๆ ซึ่งจะมีส่วนช่วยในการลดและจัดการขยะและของเสียอันเป็นประเด็นสิ่งแวดล้อมที่สำคัญ นอกจากนี้ ควรส่งเสริมให้เกิดพื้นที่ต้นแบบเชิงนวัตกรรมในการบริหารจัดการรูปแบบใหม่ที่มีความเฉพาะตัวและรองรับการเปลี่ยนแปลงในระดับต่างๆ

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุน

- ❖ **กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมดำเนินการ ๑๐ โครงการ (๑) ส่งเสริมการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม** Green Production เพื่อส่งเสริมผู้ประกอบการผลิตสินค้าโดยใช้กระบวนการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและเพื่อส่งเสริมผู้ประกอบการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน และ SMEs เกิดแนวคิดผลิตสินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ตามแนวทางของระบบเศรษฐกิจหมุนเวียน ให้แก่สถานประกอบการกลาง

และขนาดย่อมทั่วประเทศ (๒) ส่งเสริมสำนักงานสีเขียว เพื่อตรวจประเมินและให้การรับรองสำนักงานที่มีการดำเนินกิจกรรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การส่งเสริมให้สำนักงานนำความรู้และแนวทางการดำเนินงานสำนักงานสีเขียว (Green Office) ไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ และมีการบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในสำนักงาน การลดปริมาณการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจก (Green House Gases : GHGs) จากกิจกรรมต่างๆ ภายในสำนักงานทั้งภาครัฐ รัฐวิสาหกิจ เอกชน สถาบันการศึกษาทั่วประเทศ (๓) กิจกรรมเตรียมความพร้อม และให้คำแนะนำทางวิชาการด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมและพลังงานกับโรงแรมที่เข้าร่วมโครงการโรงแรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Green Hotel) เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในสถานประกอบการประเภทโรงแรม การจัดการด้านสิ่งแวดล้อมและพลังงานที่มีประสิทธิภาพในสถานประกอบการประเภทโรงแรม (๔) ส่งเสริมการบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ประเภทอุทยานแห่งชาติ เพื่อตรวจประเมินและให้การรับรองอุทยานแห่งชาติที่มีการดำเนินการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การลดปริมาณการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากกิจกรรมต่างๆ ภายในอุทยานแห่งชาติ และปรับปรุงเกณฑ์การประเมินอุทยานแห่งชาติสีเขียว (Green National Park) (๕) การพัฒนาเกณฑ์ร้านอาหารที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Green Restaurant) เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริการร้านอาหารที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และเพื่อพัฒนาศักยภาพการจัดการขยะอินทรีย์ของร้านอาหาร เพื่อลดปริมาณขยะอาหารและมีการจัดการที่ถูกหลักวิชาการ (๖) การตรวจประเมินสนามบินที่เป็นมิตรสิ่งแวดล้อม เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมการบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ประเภทสนามบิน และพัฒนาเกณฑ์สนามบินที่เป็นมิตรสิ่งแวดล้อม (๗) การส่งเสริมการใช้บัตรเที่ยวเขียวทั่วไทย เพื่อส่งเสริมการซื้อสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ผ่าน Green Card Application (๘) เสริมสร้างวินัยและการมีส่วนร่วมของคนในชาติ มุ่งสู่การจัดการขยะและสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน เพื่อเสริมสร้างให้ประชาชนมีความรู้ และความเข้าใจการจัดการขยะต้นทาง ณ แหล่งกำเนิด การลดปริมาณขยะชุมชน การใช้ซ้ำ การนำกลับมาใช้ใหม่ ตามหลักการ 3Rs (Reduce Reuse Recycle) โดยใช้สื่อและกิจกรรมที่เข้าถึงทุกกลุ่มเป้าหมาย การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อต่างๆ เพื่อรณรงค์ประชาสัมพันธ์เสริมสร้างจิตสำนึกการลดคัดแยกขยะเพื่อนำกลับมาใช้ใหม่ โดยใช้หลักการ 3Rs เพื่อมุ่งสู่สังคมไร้ขยะ การสร้างสังคมไร้ขยะโดยผ่านเครือข่ายอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหมู่บ้าน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องทั้งในโรงเรียน ชุมชน ศาสนสถาน และสถานประกอบการ ห้างสรรพสินค้า ซึ่งจะส่งเสริมให้มีการนำขยะกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่เพิ่มขึ้น ในพื้นที่ ๗๖ จังหวัด และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศ (๙) ส่งเสริมการพัฒนาโรงเรียนอีโคสคูลทั้งระบบ ตามหลัก Whole School Approach และสร้างกระบวนการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการสิ่งแวดล้อมศึกษาเป็นเครื่องมือเพื่อปลูกฝังจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อม พัฒนาศักยภาพ และสนับสนุนการดำเนินงานเครือข่ายสิ่งแวดล้อมศึกษาให้สามารถดำเนินงานในระยะยาวได้อย่างมีประสิทธิภาพ และ (๑๐) ขยายเครือข่ายสิ่งแวดล้อมศึกษามหิงสาสายสืบ และมหิงสาสายสืบปฐมวัย เพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการสิ่งแวดล้อมศึกษาเป็นเครื่องมือเพื่อปลูกฝังจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อม การพัฒนาศักยภาพ และสนับสนุนการดำเนินงานเครือข่ายสิ่งแวดล้อมศึกษาให้

สามารถดำเนินงานในระยะยาวได้อย่างมีประสิทธิภาพ ให้แก่หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมศึกษา และการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (Education for Sustainable Development) และประชาชนทั่วไป

- ❖ **สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม** โดยมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี จังหวัดนครราชสีมา ดำเนินการ (๑) จัดสัมมนาเรียนรู้การจัดการขยะภายในมหาวิทยาลัยสู่การเป็น Green University and Green Office เพื่อให้บุคลากรมีความรู้ ความเข้าใจ และมีทักษะในด้านการบริหารความเสี่ยงและการควบคุมภายใน และสามารถเชื่อมโยงสู่การดำเนินงานของคณะฯ และมหาวิทยาลัยฯ ได้ ให้เกิดความร่วมมือในการระดมความคิดทั้งของผู้บริหาร คณาจารย์ และผู้ปฏิบัติงานในการจัดทำแผนบริหารความเสี่ยงและการควบคุมภายในทั้งในระดับหน่วยงาน และระดับคณะฯ เพื่อให้สามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ และส่งเสริมให้บุคลากรและนักศึกษาที่มีความรู้ความเข้าใจด้านการจัดการขยะภายในมหาวิทยาลัย สร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ให้ก้าวสู่ส่งเสริมให้เป็น Green University and Green Office และ (๒) ส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมการจัดการขยะ (Green University) เพื่อบูรณาการองค์ความรู้ของนักศึกษากับการสร้างนวัตกรรมด้านการจัดการขยะอย่างมีประสิทธิภาพ การเป็นศูนย์เรียนรู้ด้านนวัตกรรมการจัดการขยะตัวอย่างแก่ชุมชน และสถานศึกษารอบมหาวิทยาลัยฯ และส่งเสริมนโยบายด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

ข้อเสนอแนะกำหนดให้ (๒๔) การส่งเสริมระบบเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) เป็นแนวคิด เกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด โดยการนำทรัพยากรที่ถูกใช้แล้วกลับมาแปรรูปและนำกลับไปใช้ได้อีกในอนาคต เป็นการช่วยแก้ปัญหาการใช้ทรัพยากรเกินขนาดจากการขยายตัวของการบริโภค รวมทั้งช่วยจัดการปัญหาด้านขยะมูลฝอย โดยควรส่งเสริมการวิจัยและพัฒนา นวัตกรรมด้านสิ่งแวดล้อม ผลักดันให้มีการนำเครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์มาใช้ในการจัดการสิ่งแวดล้อมให้มากขึ้น ทั้งทางด้านภาษีสิ่งแวดล้อมและค่าธรรมเนียมผลิตภัณฑ์ ส่งเสริมการเปลี่ยนขยะหรือเศษวัสดุเหลือใช้ให้เป็นพลังงาน ส่งเสริมการดำเนินงานที่ใช้วัตถุดิบเพื่อการผลิตให้มีการสูญเสียหรือกลายเป็นวัสดุเหลือใช้น้อยที่สุด หรือสามารถพัฒนาผลิตภัณฑ์ โดยใช้นวัตกรรมเพื่อลดการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายและนโยบาย

- ❖ **สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ** จัดทำแผนงานวิจัยด้านการจัดการขยะและของเสีย เพื่อกำหนดรูปแบบธุรกิจ แผนงาน หรือแนวทางนโยบายที่ภาครัฐ ภาคอุตสาหกรรม และชุมชน สามารถนำไปกำหนดเป็นแผนงาน องค์กรหรือแผนธุรกิจเกี่ยวกับการประยุกต์หลักเศรษฐกิจหมุนเวียน สร้างเครือข่ายการจัดการขยะแบบบูรณาการและสนับสนุนระบบเศรษฐกิจแบบหมุนเวียน เชื่อมโยงมิติด้านเศรษฐศาสตร์และสังคมกับการบริหารจัดการขยะอย่างเบ็ดเสร็จ ผลักดันการบริหารจัดการขยะผ่านสื่อสังคมในการขับเคลื่อนเชิงพฤติกรรมลดขยะทั่วประเทศ และจัดทำนโยบายและเครื่องมือการจัดการเพื่อการขับเคลื่อนนโยบายที่เกี่ยวกับการจัดการขยะทุกประเภทบนบกและในทะเลให้สามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุน

- ❖ สำนักงานการวิจัยแห่งชาติประยุกต์ใช้แบบจำลองทางคอมพิวเตอร์เพื่อศึกษาการเคลื่อนตัวของขยะในอ่าวไทย เพื่อจำลองการไหลเวียนกระแสน้ำในอ่าวไทยในช่วงฤดูกาลต่างๆ โดยใช้แบบจำลองทางคอมพิวเตอร์ จำลองการเคลื่อนตัวของขยะพลาสติกในทะเลอ่าวไทยโดยใช้แบบจำลองทางคอมพิวเตอร์ และสำรวจและตรวจจับขยะพลาสติกในทะเลอ่าวไทย โดยใช้เทคนิคการเรียนรู้เชิงลึก (Deep Learning) ของโครงข่ายประสาทเทียมจากการเคลื่อนที่ของแทรกเกอร์โดยใช้ระบบ APRS ให้แก่องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในระดับต่างๆ และชุมชนบริเวณชายฝั่งทะเลรอบอ่าวไทย

สรุปการติดตามการดำเนินงานสถานการณ์มลพิษ ด้านขยะมูลฝอย ของเสียอันตราย มูลฝอยติดเชื้อ และสารอันตราย

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินโครงการขับเคลื่อนการดำเนินงานเชิงนโยบายภายใต้แผนปฏิบัติการด้านการส่งเสริมการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๔-๒๕๗๐ ส่งเสริมการผลิตและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การจัดการของเสียอันตรายจากชุมชน ชากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ ศึกษาการใช้มาตรการภาษีเพื่อส่งเสริมการใช้วัสดุทดแทนถลุงโฟมและพลาสติก เข้มงวดในการกำกับดูแลการควบคุมตรวจสอบการนำเข้าขยะอิเล็กทรอนิกส์จากต่างประเทศ กำหนดมาตรการลด และคัดแยกขยะมูลฝอยในหน่วยงานภาครัฐ ศึกษารวบรวมข้อมูลนวัตกรรมและผลิตภัณฑ์ทางเลือกทดแทนถุงพลาสติก พัฒนาการบังคับใช้กฎหมายศุลกากรเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการนำเข้าของเสียอันตรายเข้ามาทั้งค้ำในราชอาณาจักร มาตรการในการแก้ไขปัญหาการนำเข้าขยะอิเล็กทรอนิกส์เพื่อเข้มงวดในการกำกับดูแลและติดตามการนำเข้าขยะอิเล็กทรอนิกส์ ขับเคลื่อนการดำเนินงาน Green Market Place ส่งเสริมการคัดแยกมูลฝอยอันตรายจากชุมชน สร้างจิตสำนึกและความรู้ในการผลิตและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา จัดทำแผนปฏิบัติการลดและคัดแยกขยะมูลฝอย ส่งเสริมการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Green Production) แนวคิดผลิตสินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ตามแนวทางของระบบเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) ให้แก่ สถานประกอบการกลางและขนาดย่อมทั่วประเทศ ส่งเสริมสำนักงานสีเขียว เตรียมความพร้อม (Coaching) และให้คำแนะนำทางวิชาการด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม และพลังงานกับโรงแรม ตรวจสอบประเมินและให้การรับรองอุทยานแห่งชาติที่มีการดำเนินการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม พัฒนาเกณฑ์ร้านอาหารที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Green Restaurant) ตรวจสอบประเมินสนามบินที่เป็นมิตรสิ่งแวดล้อม เสริมสร้างวินัยและการมีส่วนร่วมของคนในชาติ ส่งเสริมการพัฒนาโรงเรียนอีโคสคูล ทั้งระบบตามหลัก Whole School Approach ขยายเครือข่ายสิ่งแวดล้อมศึกษามหิงสาสายสืบ และมหิงสาสายสืบปฐมวัย เพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการสิ่งแวดล้อมศึกษา แผนงานวิจัยด้านการจัดการขยะและของเสีย ประยุกต์ใช้แบบจำลองทางคอมพิวเตอร์เพื่อศึกษาการเคลื่อนตัวของขยะในอ่าวไทย บริหารจัดการโรงกำจัดขยะมูลฝอยติดเชื้อ พร้อมระบบสาธารณสุขการ รณรงค์และเสริมสร้างวินัยในการคัดแยกขยะมูลฝอยให้ตรงตามประเภท สัมมนาเรียนรู้การจัดการขยะภายในมหาวิทยาลัย

และสามารถบูรณาการความรู้สู่ระบบการจัดการขยะ และเกิดนวัตกรรมใหม่ด้านการจัดการขยะภายในมหาวิทยาลัยสู่การเป็น Green University and Green Office

ปัญหาอุปสรรค จากการดำเนินโครงการ

๑) สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ทำให้กิจกรรมบางกิจกรรมไม่สามารถดำเนินการตามแผนที่กำหนดได้ ควรมีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เห็นผล และกระตุ้นให้มีการปฏิบัติงานรวมกันทั้งระบบ เพื่อแก้ปัญหาในแต่ละที่มีความแตกต่างกัน ควรให้การสนับสนุน และร่วมพัฒนาตามบริบท

๒) การรณรงค์ เสริมสร้างวินัย และปลูกจิตสำนึกบุคลากรในองค์กรในการคัดแยกขยะมูลฝอยให้ตรงตามประเภท จึงควรจัดทำภาพกราฟฟิกประกอบ การอธิบายวิธีการแยกขยะอย่างถูกต้อง และการใช้นโยบายของหน่วยงานในการขับเคลื่อน

๙) สิ่งแวดล้อมชุมชน

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมชุมชน ที่รวบรวมได้จากรายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๒ มีจำนวน ๓ ข้อ มีการดำเนินการตามข้อเสนอแนะเชิงนโยบายดังกล่าว จำนวน ๓ ข้อ โดยมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จำนวน ๕ หน่วยงาน ดำเนินโครงการสอดคล้องกับข้อเสนอแนะในเรื่องนี้ จำนวน ๑๓ โครงการ ดังนี้

ข้อเสนอแนะกำหนดให้ (๑) เข้มงวดกับการบังคับใช้และมีมาตรการในการติดตามตรวจสอบการปฏิบัติตามกฎหมายของบ้านเรือน หมู่บ้านจัดสรร และอาคารทุกประเภทให้มีการจัดการน้ำเสียเบื้องต้นที่ต้นทางเพื่อลดปริมาณความสกปรกของน้ำเสียที่เกิดขึ้นก่อนระบายน้ำทิ้งลงแหล่งน้ำ รวมถึงมีมาตรการจริงจังสำหรับผู้ก่อสร้างก่อนกฎหมายบังคับใช้ โดยเฉพาะที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ลุ่มน้ำวิกฤต คลองสายหลัก และพื้นที่ชายหาดท่องเที่ยว

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายและนโยบาย

❖ **กรมควบคุมมลพิษ** ดำเนินการ (๑) ตรวจสอบและบังคับใช้กฎหมายกับแหล่งกำเนิดมลพิษทางน้ำ เพื่อตรวจสอบและบังคับใช้กฎหมายกับแหล่งกำเนิดมลพิษตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ ในการควบคุมการระบายน้ำเสียออกสู่สิ่งแวดล้อม หรือลงแหล่งน้ำสาธารณะ การเพิ่มศักยภาพและลดระดับขีดความสามารถของเจ้าหน้าที่ของรัฐของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และแหล่งกำเนิดมลพิษในการบังคับใช้กฎหมายและการปฏิบัติตามกฎหมายสิ่งแวดล้อมด้านการจัดการน้ำเสีย ตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ การให้ความช่วยเหลือทางด้านเทคนิควิชาการ ข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องด้านการจัดการน้ำเสีย และส่งเสริมและเพิ่มประสิทธิภาพในการดูแลระบบบำบัดน้ำเสียของแหล่งกำเนิดมลพิษ ลดการระบายปริมาณความสกปรกจากแหล่งกำเนิดมลพิษ ส่งผลให้คุณภาพน้ำดีขึ้น และ (๒) ส่งเสริมให้องค์กรปกครอง

ส่วนท้องถิ่นมีการจัดการน้ำเสียชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ มีหน่วยงานกำกับดูแลมีการควบคุมแหล่งกำเนิดมลพิษให้มีการจัดการน้ำเสียและระบายน้ำเสียเป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด

- ❖ **สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมดำเนินการ (๑)** บริหารจัดการพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน เพื่อติดตามสถานการณ์ทรัพยากรธรรมชาติและคุณภาพสิ่งแวดล้อม รวมทั้งติดตามและประเมินผลการปฏิบัติตามมาตรการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม บริเวณพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม จังหวัดกระบี่ และพังงา การวิเคราะห์และประเมินผลสัมฤทธิ์ของการประกาศเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม บริเวณพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม จังหวัดกระบี่ และพังงา การปรับปรุงประกาศเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมจังหวัดเชียงใหม่ และลำพูน และวิเคราะห์และประเมินผลสัมฤทธิ์ของการประกาศเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม บริเวณพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม จังหวัดภูเก็ต และเสนอแนวทางการปรับปรุงและการปฏิรูปเชิงนโยบายในการประกาศเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม จังหวัดภูเก็ต และ (๒) การบริหารจัดการพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน เพื่อติดตามสถานการณ์ทรัพยากรธรรมชาติและคุณภาพสิ่งแวดล้อม รวมทั้ง ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติตามมาตรการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม บริเวณพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมจังหวัดเพชรบุรีและจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพื่อวิเคราะห์และประเมินผลสัมฤทธิ์ของการประกาศพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม บริเวณจังหวัดเพชรบุรี และจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ การปรับปรุงประกาศเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมจังหวัดเพชรบุรีและจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และปรับปรุงประกาศเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมจังหวัดภูเก็ต

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุน

- ❖ **สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม** ได้ขับเคลื่อนการดำเนินงานของเครือข่ายการเฝ้าระวังและติดตามการปฏิบัติตาม มาตรการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมในเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมจังหวัดสมุทรปราการ เพชรบุรี-ประจวบคีรีขันธ์ ชลบุรี สุราษฎร์ธานี ภูเก็ต กระบี่ และพังงา

การดำเนินงานด้านการบริหารจัดการ

- ❖ **กรมควบคุมมลพิษ** โดยสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาค ได้มีการติดตาม ตรวจสอบ เฝ้าระวัง วิเคราะห์ และประเมินแหล่งกำเนิดมลพิษและคุณภาพแหล่งน้ำในพื้นที่วิกฤต โดยทำการเก็บตัวอย่างน้ำและตรวจสอบในห้องปฏิบัติการ พร้อมทั้งพัฒนาระบบการประเมินความสามารถในการรองรับมลพิษได้ของลำน้ำ

ข้อเสนอแนะกำหนดให้ (๒) เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจแก่เทศบาลทั่วประเทศเกี่ยวกับการนำผังภูมินิเวศมาใช้เป็นกรอบแนวทางในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายและนโยบาย

- ❖ **สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม** จัดทำแผนผังภูมินิเวศเพื่อจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชนเชิงนิเวศ เพื่อให้ชุมชนเมืองและชุมชนชนบทของประเทศไทยมีการพัฒนาและจัดการสิ่งแวดล้อมที่เป็นไปตามศักยภาพและความเหมาะสมทางภูมินิเวศ

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุน

- ❖ กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมได้ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการพื้นที่สีเขียว เพื่อเพิ่มพื้นที่สีเขียว โดยกระบวนการมีส่วนร่วม (กลไกประชารัฐ) การเสริมสร้างจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อการเพิ่มพื้นที่สีเขียว และส่งเสริมการดูแลต้นไม้ และอนุรักษ์พันธุ์พืช

ข้อเสนอแนะกำหนดให้ (๓) การพัฒนาระบบข้อมูลสิ่งแวดล้อม เป็นมาตรการที่สำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพในการวางแผน การติดตามประเมินผล รวมถึงการสื่อสารและสร้างความเข้าใจแก่ผู้เกี่ยวข้องให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ควรประกอบด้วยสถานการณ์และแนวโน้มสิ่งแวดล้อมตามตัวชี้วัดของแผนต่างๆ ข้อมูลองค์ความรู้ และแนวทางการจัดการสิ่งแวดล้อม และข้อมูลสนับสนุนการดำเนินงานตามนโยบาย ซึ่งจะต้องเร่งพัฒนาระบบฐานข้อมูลสิ่งแวดล้อมให้เป็นเอกภาพ มีความทันสมัย และเข้าถึงได้ง่าย โดยเฉพาะระบบข้อมูลที่แสดงความก้าวหน้าในการดำเนินงานตามนโยบายและแผนด้านสิ่งแวดล้อมที่สำคัญๆ ของประเทศ

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายและนโยบาย

- ❖ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมดำเนินการ (๑) ขับเคลื่อนแนวทางการขับเคลื่อนการจัดการพื้นที่สีเขียวอย่างยั่งยืน เพื่อใช้เป็นกรอบแนวทางสำหรับหน่วยงานและภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้สามารถอนุรักษ์และพัฒนาพื้นที่สีเขียวและพื้นที่โล่ง เพื่อสร้างสมดุลของระบบนิเวศ และส่งเสริมคุณภาพชีวิตของชุมชนและคุณภาพสิ่งแวดล้อมเมือง และ (๒) เสริมสร้างประสิทธิภาพการติดตามการดำเนินงานภายใต้แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๖๕ เพื่อติดตามผลการดำเนินงานตามแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๕ ประชาสัมพันธ์และสร้างศักยภาพภาคีเครือข่ายในการรายงานผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัดและแนวทางการปฏิบัติของแผนจัดการฯ ผ่านระบบติดตามประเมินผลนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- ❖ กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมได้ส่งเสริมและพัฒนาเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน (Green City) โดยพัฒนาเครื่องมือและกลไกการดำเนินงานเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน เช่น การพัฒนาระบบการประเมินเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืนด้วยตนเอง (Self Assessment Report-SAR) เสริมศักยภาพเครือข่ายท้องถิ่น สถาบันการศึกษา องค์กรเอกชนด้านสิ่งแวดล้อม องค์กรชุมชน ศาสนสถาน และภาคีความร่วมมือที่เกี่ยวข้อง ขยายผลการดำเนินงานร่วมขับเคลื่อนเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืนในระดับจังหวัด กลุ่มจังหวัด และระดับประเทศ การส่งเสริมการนำองค์ความรู้เทคโนโลยี นวัตกรรมในการจัดการสิ่งแวดล้อมมาใช้ในการพัฒนาระดับและบูรณาการเครือข่ายความร่วมมือเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน การสื่อสารประชาสัมพันธ์สร้างการรับรู้เมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืนผ่านช่องทางต่างๆ ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศ
- ❖ สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม โดยมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ได้ดำเนินการสู่ความเป็นมหาวิทยาลัยสีเขียว (Green University) เพื่อมีส่วนร่วมด้านวิชาการที่วัดด้วยความยั่งยืนในการศึกษาและสร้างมหาวิทยาลัยสีเขียว ส่งเสริมให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและความรับผิดชอบในสังคมที่มีมหาวิทยาลัยเป็นผู้นำไปสู่เป้าหมายคุณภาพสิ่งแวดล้อม

ที่ยั่งยืน และสื่อสารให้หน่วยงานภายนอกทั้งในและต่างประเทศและสังคมได้ทราบถึงโครงการที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมและความยั่งยืน นักศึกษา อาจารย์ พนักงานมหาวิทยาลัย และชุมชน

สรุปการติดตามการดำเนินงานสาขาสิ่งแวดล้อมชุมชน

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินโครงการขับเคลื่อนแนวทางการขับเคลื่อนการจัดการพื้นที่สีเขียวอย่างยั่งยืน การบริหารจัดการพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน การจัดทำแผนผังภูมินิเวศเพื่อจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชนเชิงนิเวศ ซึ่งเป็นเครื่องมือสำหรับเมืองในการบริหารจัดการพื้นที่สีเขียวและพื้นที่โล่งอย่างยั่งยืน และแผนปฏิบัติการเพื่อรักษาพื้นที่สีเขียวในเมือง มาตรการและวิธีการนำไปปฏิบัติ โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ทำให้เทศบาลและชุมชนมีกระบวนการเรียนรู้และขีดความสามารถในการบริหารจัดการพื้นที่สีเขียว มีแผนและผังการพัฒนาและบริหารจัดการพื้นที่สีเขียวและพื้นที่โล่งว่างของเมืองและชุมชน พื้นที่เป้าหมายของโครงการจะเป็นพื้นที่ที่มีกิจกรรมอุตสาหกรรมและการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ พร้อมทั้งส่งเสริมให้มีพื้นที่สีเขียวเพื่อบริการสาธารณะสำหรับประชาชนในพื้นที่ ผลักดันให้เกิดเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน/เมืองคาร์บอนต่ำ/เมืองสีเขียว ที่มีมาตรฐานสากล สามารถส่งเสริมและเพิ่มบทบาทของประเทศไทย โดยนำข้อริเริ่มเครื่องมือและกลไกการบริหารจัดการพื้นที่สีเขียวในชุมชนเมือง ผ่านการมีส่วนร่วมของประชาชน รวมทั้ง การมีส่วนร่วมด้านวิชาการที่ว่าด้วยความยั่งยืนในการศึกษาและสร้างมหาวิทยาลัยสีเขียว (Green University) ส่งเสริมให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและความรับผิดชอบในสังคมที่มีมหาวิทยาลัยเป็นผู้นำไปสู่เป้าหมายคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน

ปัญหาอุปสรรค จากการดำเนินโครงการ

๑) สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ระลอกใหม่ ในเดือนเมษายน ๒๕๖๔ ส่งผลให้ไม่สามารถดำเนินการจัดประชุม/สัมมนาในพื้นที่ได้ตามแผนงานที่กำหนดไว้ และส่งผลให้การดำเนินโครงการและการเบิกจ่ายงบประมาณมีความล่าช้า จึงควรปรับกระบวนการดำเนินโครงการให้สอดคล้องกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรค COVID-19

๒) แผนดำเนินงานในการจัดทำโครงการด้านสิ่งแวดล้อมในแต่ละด้าน ต้องใช้บุคลากรจำนวนมาก ดังนั้นการพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อมจึงต้องอาศัยทุนวิจัยและงบประมาณจากภายในและภายนอกมหาวิทยาลัยอย่างเป็นทางการและเป็นรูปธรรมและต่อเนื่องเพื่อให้เกิดความยั่งยืน

๑๐) สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรม

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรม ที่รวบรวมได้จาก รายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๒ มีจำนวน ๔ ข้อ มีการดำเนินการตามข้อเสนอแนะเชิงนโยบายดังกล่าว จำนวน ๔ ข้อ โดยมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จำนวน ๖ หน่วยงาน ดำเนินโครงการ สอดคล้องกับข้อเสนอแนะในเรื่องนี้ จำนวน ๒๒ โครงการ ดังนี้

ข้อเสนอแนะกำหนดให้ (๑) กระตุ้นให้ประชาชนหรือชุมชนในพื้นที่แหล่งสิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรม ได้ทราบถึงความเป็นมาของแหล่งนั้นๆ ให้มีความภาคภูมิใจในความเป็นเจ้าของ เชื่อมโยงให้เห็นถึงเหตุการณ์ในอดีตและปัจจุบันเข้าด้วยกัน ผ่านสื่อต่างๆ ที่เข้าถึงง่าย รวมทั้งสร้างความรู้ ความเข้าใจ เพื่อให้เกิดการสำนึก และห่วงแหน และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ของประชาชนในแต่ละพื้นที่

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายและนโยบาย

- ❖ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้จัดการสิ่งแวดล้อมภูมิภาค สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมศิลปกรรมอย่างยั่งยืน : การจัดทำผังพื้นที่อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแหล่งศิลปกรรม รายละเอียดในพื้นที่ภาคเหนือ เพื่อจัดทำผังพื้นที่อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแหล่งศิลปกรรม ประเภทย่านชุมชนเก่า พร้อมแนวทางการอนุรักษ์ พื้นที่ปูย่านชุมชนเก่า ตามยุทธศาสตร์การอนุรักษ์พื้นที่ปูย่านชุมชนเก่าแห่งชาติ ในพื้นที่ภาคเหนือ ตอนบนให้บรรลุเป้าหมายตาม ยุทธศาสตร์ชาติ สามารถสนับสนุนการบริหารจัดการพื้นที่ตามศักยภาพของภูมิภาค เน้นการเป็นเมืองน่าอยู่สำหรับคนทุกกลุ่มที่ยังคงรักษาเอกลักษณ์ของพื้นที่ โดยมุ่งเน้นในแหล่งศิลปกรรม ประเภทย่านชุมชนเก่า เป็นลำดับแรก

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุน

- ❖ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมดำเนินการ (๑) ติดตามแผนปฏิบัติการเพื่อการอนุรักษ์ พัฒนา และฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรม ชุมชนริมแม่น้ำ คู คลอง : พื้นที่นำร่องคลองอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๒) เพื่ออนุรักษ์ พัฒนา และฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมธรรมชาติและคลองอัมพวา ที่สอดคล้องกับระบบนิเวศ และวิถีชีวิตของชุมชน (๒) อบรมเชิงปฏิบัติการการเสริมสร้างศักยภาพบุคลากรในการติดตามและประเมินคุณภาพสิ่งแวดล้อมแหล่งธรรมชาติอันควรอนุรักษ์ ประจำปีงบประมาณ เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ ในการติดตามและประเมินคุณภาพสิ่งแวดล้อมธรรมชาติผ่านระบบฐานข้อมูลสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ เผยแพร่และประชาสัมพันธ์ระบบฐานข้อมูลสิ่งแวดล้อมธรรมชาติให้กับหน่วยงานในพื้นที่ และ (๓) ติดตามความก้าวหน้าการขับเคลื่อนกรอบและแนวทางการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อมธรรมชาติบึงโขงหลง อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ ประจำปีงบประมาณ เพื่อปกป้องฐานทรัพยากรท้องถิ่นให้คงอยู่อย่างยั่งยืน การอนุรักษ์พัฒนาและฟื้นฟูให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน และท้องถิ่นและการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (๔) การขับเคลื่อนผังและแผนการบริหารจัดการพื้นที่สิ่งแวดล้อมธรรมชาติน้ำตกธารารักษ์ บ้านเจดีย์โคะ ตำบลมหาวัน อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๔-๒๕๖๘) เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องใช้ประกอบการดำเนินงานในการรักษาสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ น้ำตกธารารักษ์ ให้ได้รับการฟื้นฟู ดูแล รักษา และอนุรักษ์ไว้เป็นฐานทรัพยากรที่สำคัญของชุมชน รวมถึงเป็นพื้นที่ต้นแบบการบริหารจัดการพื้นที่แหล่งธรรมชาติประเภทน้ำตกให้กับจังหวัดอื่นๆ ต่อไป (๕) การปรับปรุงและพัฒนาระบบฐานข้อมูลสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ เพื่อพัฒนาระบบฐานข้อมูลแหล่งสิ่งแวดล้อมธรรมชาติให้มีความทันสมัยและเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของระบบ รวมทั้งบูรณาการข้อมูลที่เป็นต่อการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ภายใต้การจัดการสิ่งแวดล้อมแหล่งธรรมชาติต่อไป (๖) การประเมินคุณภาพสิ่งแวดล้อมแหล่งธรรมชาติอันควรอนุรักษ์รายประเภท เพื่อประเมินคุณภาพสิ่งแวดล้อมแหล่งธรรมชาติ ตามเกณฑ์ในการประเมินคุณภาพสิ่งแวดล้อมแหล่งธรรมชาติอันควรอนุรักษ์ประเภทน้ำตก ภูเขา ธรมณีสถาบันและภูมิลักษณะวรรณ และถ้ำ ของแหล่งธรรมชาติของประเทศไทย (๗) ศึกษาและจัดทำมาตรการการสร้างแรงจูงใจ ในการเพิ่มประสิทธิภาพการอนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่า เพื่อศึกษามาตรการสร้างแรงจูงใจเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการอนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่า และเสนอแนะมาตรการสร้างแรงจูงใจเพิ่มประสิทธิภาพการอนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่า เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ (๘) ติดตามการดำเนินงานตามมาตรการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม บริเวณพื้นที่เมืองโบราณศรีมโหสถ อำเภอศรีมโหสถ จังหวัดปราจีนบุรี เพื่อติดตามสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อมศิลปกรรม ในเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมเมืองโบราณ และติดตามประเมินผลการปฏิบัติตามมาตรการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมในเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมเมืองโบราณ (๙) การพัฒนาระบบฐานข้อมูลแหล่งสิ่งแวดล้อมศิลปกรรม เพื่อเป็นคลังข้อมูล ระยะที่ ๒ เพื่อพัฒนาระบบฐานข้อมูลแหล่งสิ่งแวดล้อมศิลปกรรมให้เป็คลังข้อมูลให้สามารถเรียกข้อมูลเชิงพื้นที่ และทำการวิเคราะห์ข้อมูลอย่างมีเงื่อนไข

ตามที่กำหนดผ่านระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ (๑๐) การขับเคลื่อนการดำเนินงานอนุรักษ์ฟื้นฟูย่านชุมชนเก่าระดับจังหวัด ๒ โครงการในระยะ ๑ และระยะ ๒ เพื่อให้มีเครื่องมือกลไกที่เหมาะสมในการขับเคลื่อนการดำเนินงานอนุรักษ์ฟื้นฟูย่านชุมชนเก่า ระดับจังหวัด ตามข้อเสนอแนะนโยบายและยุทธศาสตร์การอนุรักษ์ฟื้นฟูย่านชุมชนเก่าแห่งชาติ โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน และ (๑๑) การดำเนินงานของเครือข่ายอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรม ตามแผนขับเคลื่อนงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมระดับจังหวัด เพื่อสนับสนุนหน่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมที่เป็นเครือข่ายด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมของสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ๗๖ จังหวัด (ยกเว้นกรุงเทพมหานคร)

ข้อเสนอแนะกำหนดให้ (๒) สนับสนุนให้ภาคประชาชนร่วมมือกันอนุรักษ์แหล่งสิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรม และประชาสัมพันธ์และส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม แสดงให้เห็นถึงประโยชน์ของการอนุรักษ์ต่อประเทศชาติและชุมชน ทำให้เกิดธุรกิจที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการท่องเที่ยว เช่น ธุรกิจการค้าขายอาหาร การโรงแรม การจัดพาหนะเดินทาง และการจำหน่ายของที่ระลึก เป็นต้น

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายและนโยบาย

- ❖ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้จัดทำนโยบายและยุทธศาสตร์การอนุรักษ์และฟื้นฟูย่านชุมชนเก่าแห่งชาติ เพื่อศึกษาจัดทำนโยบายและยุทธศาสตร์การอนุรักษ์และฟื้นฟูย่านชุมชนเก่าแห่งชาติ สำหรับนำเสนอคณะรัฐมนตรี ให้เป็นแนวทางการดำเนินงานในภาพรวมของประเทศ เป็นกรอบการดำเนินงานอย่างบูรณาการให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุน

- ❖ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมดำเนินการ (๑) บริหารจัดการพื้นที่สิ่งแวดล้อมธรรมชาติอย่างยั่งยืน: โครงการส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแหล่งธรรมชาติอันควรอนุรักษ์ประเภทน้ำตก ในพื้นที่น้ำร่องน้ำตกธารารักษ์ อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก (ระยะที่ ๒) เพื่อเป็นพื้นที่ต้นแบบ (Model) ในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ ประเภทน้ำตกอย่างมีส่วนร่วมบนฐานทรัพยากรท้องถิ่นที่ยั่งยืน และเสริมสร้างชุมชนให้มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ ๓ ฐานทรัพยากร (ทรัพยากรชีวภาพ ทรัพยากรกายภาพ และทรัพยากรวัฒนธรรมและภูมิปัญญา) (๒) จัดการสิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรม เพื่อความยั่งยืนตามภูมินิเวศ : การจัดทำผังพื้นที่อนุรักษ์ แหล่งศิลปกรรมรายประเภท และการจัดทำผังภูมินิเวศแหล่งธรรมชาติรายประเภท ในพื้นที่ภาคเหนือ (ตอนล่าง) เพื่อกำหนดศักยภาพและข้อจำกัดของพื้นที่แหล่งธรรมชาติ (ประเภทโป่งฟูร้อน) ในพื้นที่ภาคเหนือ (ตอนล่าง) และ (๓) ขับเคลื่อนการอนุรักษ์และพัฒนากรุงรัตนโกสินทร์และเมืองเก่า เพื่อสร้างการรับรู้ให้ภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการอนุรักษ์และพัฒนากรุงรัตนโกสินทร์และเมืองเก่า

- ❖ **กรมศิลปากร** มีกิจกรรมการรณรงค์ดูแลรักษามรดกศิลปวัฒนธรรม มีอาสาสมัครท้องถิ่นในการดูแลรักษามรดกทางศิลปวัฒนธรรม (อส.มศ.) เพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกให้คนในท้องถิ่นเกิดความรู้สึกรัก ห่วงแหน และเห็นคุณค่าความสำคัญของมรดกทางวัฒนธรรมของชาติที่มีอยู่ในท้องถิ่น และมีการอบรมถวายความรู้ พระสังฆาธิการและฆราวาสให้มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง ในเรื่องเกี่ยวกับโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และข้อกำหนด กฎหมายและระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดูแล รักษา มรดกวัฒนธรรมที่อยู่ภายในวัด

ข้อเสนอแนะกำหนดให้ (๓) บูรณาการด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและศิลปกรรมกับหน่วยงานส่วนท้องถิ่นรวมทั้งสถาบันอุดมศึกษาในพื้นที่ เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนอย่างเป็นรูปธรรมและมีประสิทธิภาพ

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุน

- ❖ **สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม** ได้อนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่า : เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ และกระบวนการเรียนรู้การอนุรักษ์ และพัฒนาเมืองเก่า ๒ โครงการ เพื่อจัดประชุมสัมมนาวิชาการ คณะอนุกรรมการอนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่า ให้ทุกภาคส่วน ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการการอนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่าสามารถนำแนวทางการอนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่าไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม พัฒนาศักยภาพทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการการอนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่า ให้มีความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ และทัศนคติที่ดีต่อการอนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่าอย่างยั่งยืน และจัดทำคู่มือการดำเนินงานอนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่า ที่มีการถอดบทเรียนกรณีศึกษาเมืองเก่า
- ❖ **กรมศิลปากร** มีการบริหารจัดการมรดกทางศิลปวัฒนธรรม เพื่อสร้างและขยายผลเครือข่ายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการดูแลรักษามรดกศิลปวัฒนธรรม ตลอดจนสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการถ่ายโอนภารกิจ ของกรมศิลปากร ซึ่งเป็นหน่วยงานส่วนกลาง ไปสู่หน่วยงานราชการส่วนท้องถิ่น อย่างเป็นระบบ

ข้อเสนอแนะกำหนดให้ (๔) ผลักดันให้มีการประกาศแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติที่ได้รับการบรรจุไว้ในบัญชีรายชื่อเบื้องต้น (Tentative List) ของศูนย์มรดกโลก เพื่อขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลกเพิ่มเติม

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการ

- ❖ **สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม** ได้จัดทำเอกสารการนำเสนอแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมเมืองโบราณศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นมรดกโลก เพื่อเพิ่มจำนวนแหล่งมรดกโลกทางวัฒนธรรมในประเทศไทย ตามมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจระยะกลาง-ระยะยาวของรัฐบาล และจัดทำ (ร่าง) เอกสารนำเสนอ เมืองโบราณศรีเทพ เป็นมรดกโลก (Draft Nomination Dossier) และเอกสารที่เกี่ยวข้อง

สรุปการติดตามการดำเนินงานสาขาสิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรม

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินโครงการจัดทำผังพื้นที่อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแหล่งศิลปกรรมรายประเภท ประเภทย่านชุมชนเก่า ติดตามแผนปฏิบัติการเพื่อการอนุรักษ์ พัฒนา และฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรม ชุมชนริมแม่น้ำ คู คลอง พื้นที่นาร่อง ระยะ ๕ ปี จัดอบรมเชิงปฏิบัติการเสริมสร้างศักยภาพบุคลากรในการ

ติดตามและประเมินคุณภาพสิ่งแวดล้อม แหล่งธรรมชาติอันควรอนุรักษ์ ติดตามความก้าวหน้าการขับเคลื่อน
กรอบและแนวทางการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อมธรรมชาติฐานทรัพยากรท้องถิ่น การขับเคลื่อนผังและแผนการ
บริหารจัดการพื้นที่สิ่งแวดล้อมธรรมชาติน้ำตก การปรับปรุงและพัฒนาระบบฐานข้อมูลสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ
การประเมินคุณภาพสิ่งแวดล้อมแหล่งธรรมชาติอันควรอนุรักษ์รายประเภท ศึกษาและจัดทำมาตรการการ
สร้างแรงจูงใจ ในการเพิ่มประสิทธิภาพการอนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่า ติดตามการดำเนินงานตามมาตรการ
คุ้มครองสิ่งแวดล้อมพื้นที่เมืองโบราณ การพัฒนาระบบฐานข้อมูล แหล่งสิ่งแวดล้อมศิลปกรรมเพื่อเป็นคลังข้อมูล
การขับเคลื่อนการดำเนินงานอนุรักษ์พื้นที่อุทยานชุมชนเก่าระดับจังหวัด สนับสนุนหน่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
ธรรมชาติและศิลปกรรมที่เป็นเครือข่ายด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรม ๗๖ จังหวัด
สนับสนุนให้มีการนำเครื่องมือ กลไก ทาง Social Media มาใช้เป็นช่องทางในการส่งข้อมูลข่าวสาร รายงาน
สถานการณ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรม จัดทำนโยบายและยุทธศาสตร์การอนุรักษ์และฟื้นฟู
อุทยานชุมชนเก่าแห่งชาติ ส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแหล่งธรรมชาติอันควรอนุรักษ์ประเภทน้ำตก ขับเคลื่อน
การอนุรักษ์และพัฒนากรุงรัตนโกสินทร์และเมืองเก่า รณรงค์ดูแลรักษามรดกศิลปวัฒนธรรม มีอาสาสมัครท้องถิ่น
ในการดูแลรักษามรดกทางศิลปวัฒนธรรม (อ.ส.ม.ศ.) เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ และกระบวนการเรียนรู้
การอนุรักษ์ และพัฒนาเมืองเก่า การบริหารจัดการมรดกทางศิลปวัฒนธรรมจัดทำเอกสารการนำเสนอ
แหล่งมรดกทางวัฒนธรรมเมืองโบราณศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นมรดกโลกเพิ่มเติม

ปัญหาอุปสรรค จากการดำเนินโครงการ

โครงการ/ กิจกรรมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่มีการดำเนินการ เนื่องจาก ไม่ได้ได้รับการจัดสรรงบประมาณ
หน่วยงานมีภารกิจสำคัญอื่นๆ ทำให้แผนปฏิบัติการฯ ในบางแผนงาน/ กิจกรรม ไม่สามารถถูกนำไปใช้อย่าง
แท้จริง จึงเกิดประเด็นปัญหาจากการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับชุมชน ส่งผลให้ระบบนิเวศตามธรรมชาติ และ
ภูมิทัศน์วัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชนถูกทำลาย จึงควรให้ความร่วมมือและสนับสนุนด้านงบประมาณ
กับหน่วยอนุรักษ์ฯ ในการสร้างจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมกับเยาวชนอย่างต่อเนื่อง
เ นี้ อ ง จ า ก
เป็นเครือข่ายหลักที่สำคัญในพื้นที่ และควรมีการเชื่อมโยงการดำเนินงานของพื้นที่อื่นๆ ที่เกี่ยวข้องของพื้นที่

๑๑) การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภัยพิบัติ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภัยพิบัติที่รวบรวมได้จากรายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๒ มีจำนวน ๓ ข้อ มีการดำเนินการตามข้อเสนอแนะเชิงนโยบายดังกล่าว จำนวน ๓ ข้อ โดยมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จำนวน ๖ หน่วยงาน ดำเนินโครงการสอดคล้องกับข้อเสนอแนะในเรื่องนี้ จำนวน ๒๒ โครงการ ดังนี้

ข้อเสนอแนะกำหนดให้ (๑) เร่งรัดการจัดทำและประกาศใช้กฎหมายด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ อาทิ ร่างพระราชบัญญัติการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พ.ศ. เพื่อให้ประเทศไทยมีกลไกสนับสนุนทุกภาคส่วนให้มีศักยภาพในการดำเนินงานด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และความพร้อมในการร่วมมือกับประชาคมโลก

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายและนโยบาย

- ❖ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเสนอ (ร่าง) พระราชบัญญัติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พ.ศ. เพื่อศึกษา วิเคราะห์ ตลอดจนรับฟังความคิดเห็นสาธารณะเกี่ยวกับ (ร่าง) พระราชบัญญัติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พ.ศ. ตามพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๖๒ และเพื่อพัฒนาและเสนอ (ร่าง) พระราชบัญญัติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พ.ศ. เข้าสู่กระบวนการนิติบัญญัติตามแผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้อง

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุน

- ❖ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมดำเนินการ (๑) ขับเคลื่อนการดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าหมายการลดก๊าซเรือนกระจกของประเทศ เพื่อให้มีระบบติดตามประเมินผล

การดำเนินงานลดก๊าซเรือนกระจกของประเทศ สำหรับติดตามความก้าวหน้าการดำเนินงานการลดก๊าซเรือนกระจกของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (๒) การเพิ่มประสิทธิภาพการขับเคลื่อนนโยบายด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของประเทศ: การพัฒนาระบบฐานข้อมูลความเสี่ยงเชิงพื้นที่จากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เพื่อจัดทำและเผยแพร่ระบบฐานข้อมูลความเสี่ยงเชิงพื้นที่จากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของประเทศ ที่ทุกภาคส่วนสามารถเข้าถึงและใช้งานได้ (๓) รวบรวมและจัดเก็บข้อมูลบัญชีก๊าซเรือนกระจก ๕ ภาคส่วน ปี พ.ศ. ๒๕๔๓-๒๕๕๘ เข้าสู่ระบบฐานข้อมูลสารสนเทศบัญชีก๊าซเรือนกระจกของประเทศไทย (Thailand Greenhouse Gas Emissions Inventory System :TGEIS) เพื่อดำเนินการรวบรวมและจัดเก็บข้อมูลกิจกรรมสำหรับจัดทำบัญชีก๊าซเรือนกระจกในรูปแบบฟอร์มนำเข้าข้อมูลกิจกรรม (Data Entry Template: DET) ของระบบ TGEIS ย้อนหลังตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๓ ถึงปี พ.ศ. ๒๕๕๘ (ค.ศ. ๒๐๐๐-ค.ศ. ๒๐๑๕) ทั้ง ๕ ภาคส่วน ได้แก่ ภาคพลังงาน ภาคกระบวนการอุตสาหกรรมและการใช้ผลิตภัณฑ์ ภาคเกษตร ภาคป่าไม้และการใช้ประโยชน์ที่ดิน และภาคของเสีย (๔) วิเคราะห์ข้อมูลและจัดทำข้อเสนอแนะเชิงวิชาการจากรายงานฉบับพิเศษของคณะกรรมการระหว่างรัฐบาลว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายและเผยแพร่องค์ความรู้ด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เพื่อพัฒนาแนวทางและข้อเสนอแนะในการจัดเก็บข้อมูลกิจกรรมและการเลือกใช้ค่าการปล่อยจากคู่มือการจัดทำบัญชีก๊าซเรือนกระจกระดับประเทศฉบับเพิ่มเติม ปี ค.ศ. ๒๐๑๙ และ (๕) จัดทำระบบสารสนเทศฐานข้อมูล เพื่อสนับสนุนการตัดสินใจเชิงนโยบายสำหรับความร่วมมือระหว่างประเทศด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เพื่อให้ได้ข้อมูลโครงการการดำเนินงานความร่วมมือระหว่างประเทศภายใต้กรอบการดำเนินงานด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเพื่อให้ได้ระบบสารสนเทศฐานข้อมูลการดำเนินโครงการความร่วมมือระหว่างประเทศ ด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของประเทศไทย เพื่อการวิเคราะห์ช่องว่างและประเมินความต้องการที่จำเป็น (Gap and Needs analysis) และสนับสนุนการตัดสินใจเชิงนโยบายสำหรับความร่วมมือระหว่างประเทศด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

ข้อเสนอแนะกำหนดให้ (๒) เร่งรัดการศึกษาการเปลี่ยนแปลงของระดับน้ำทะเลที่มีความสัมพันธ์กับหลักฐานทางวิทยาศาสตร์และการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศโลก รวมถึงการสำรวจและประเมินรอยเลื่อนที่มีพลัง การติดตั้งเครื่องวัดคลื่นสั่นสะเทือนพื้นดินเพื่อการศึกษา วิจัย ประเมินภัยพิบัติแผ่นดินไหว การสำรวจวิจัยหลุมยุบ การจำแนกเขตหมู่บ้านเสี่ยงภัยดินถล่มและการทำแผนที่หมู่บ้านเสี่ยงภัยดินถล่ม ทั้งนี้ เพื่อให้มีฐานความรู้ในการนำไปใช้ประโยชน์เพื่อการวางแผนการจัดการและแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับพื้นที่เสี่ยงต่อธรณีพิบัติภัย การวางผังเมืองและชุมชน การวางโครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภค การอนุรักษ์ทางธรณีวิทยา และการท่องเที่ยวทางธรณีวิทยา

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุน

- ❖ **กรมทรัพยากรธรณีได้ดำเนินโครงการ คือ (๑) การลดผลกระทบธรณีพิบัติภัยที่เกิดจากธรรมชาติ และการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เพื่อให้ประชาชนในพื้นที่เสี่ยงธรณีพิบัติภัยมีข้อมูลแผนที่เสี่ยงภัย**

ดินถล่มระดับชุมชน เพื่อเตรียมความพร้อมรับสถานการณ์จากธรณีพิบัติภัย จำนวน ๗๕ ตำบล และเพื่อส่งเสริมให้ประชาชนในพื้นที่เสี่ยงภัยเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการจัดการธรณีพิบัติภัยและจัดทำแนวทางหรือมาตรการป้องกันบรรเทาผลกระทบจากธรณีพิบัติภัยของชุมชน (๒) การลดผลกระทบธรณีพิบัติภัยที่เกิดจากธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เพื่อพัฒนาฐานข้อมูลสารสนเทศด้านธรณีพิบัติภัยดินถล่ม สำหรับสนับสนุนกระบวนการตัดสินใจจัดการธรณีพิบัติภัยแผ่นดินถล่มเพื่อจัดทำข้อมูลแผนที่เสี่ยงภัยดินถล่มระดับชุมชน และ (๓) การสำรวจ ศึกษาธรณีสารสนเทศ และการเปลี่ยนแปลงชายฝั่งทะเล เพื่อให้มีข้อมูลธรณีวิทยาทางทะเลและชายฝั่งและทรัพยากรธรณีที่ถูกต้องเป็นระบบมาตรฐานในการนำไปใช้บูรณาการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ สำหรับหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องมีความเข้าใจในแนวทางการลดผลกระทบของแนวชายฝั่งทะเลและพื้นที่ในทะเล พื้นที่ชายฝั่งทะเลอ่าวไทยและทะเลอันดามัน และพื้นที่ภาคใต้

การดำเนินงานด้านการบริหารจัดการ

- ❖ **กรมทรัพยากรธรณี** ได้ดำเนินโครงการ คือ (๑) การจัดการธรณีพิบัติภัยดินถล่ม เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านธรณีพิบัติภัยให้แก่ชุมชนในพื้นที่เสี่ยงภัยโดยมุ่งเน้นการส่งเสริมให้แกนนำเครือข่ายเฝ้าระวังแจ้งเตือนธรณีพิบัติภัยสามารถนำองค์ความรู้มาประยุกต์ใช้ในการจัดการธรณีพิบัติภัยซึ่งจะเป็นการป้องกัน บรรเทา และลดผลกระทบจากธรณีพิบัติภัยในชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ (๒) การสำรวจข้อมูลพื้นฐานด้านธรณีวิทยาสีงแวดล้อมและธรณีพิบัติภัย : สำรวจข้อมูลพื้นฐานด้านธรณีวิทยาสีงแวดล้อมและธรณีพิบัติภัย เพื่อให้มีข้อมูลพื้นฐานด้านธรณีวิทยาสีงแวดล้อม และธรณีพิบัติภัยรอยเลื่อนมีพลัง ในการนำไปใช้บริหารจัดการเชิงพื้นที่ สำหรับหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยบันทึกเหตุการณ์แผ่นดินไหวในประเทศไทยประจำปี ๒๕๖๒-๒๕๖๔ และจำนวนพื้นที่เสี่ยงภัยแผ่นดินไหวได้รับการประเมินภัยพิบัติแผ่นดินไหวระดับจังหวัด และ (๓) การสำรวจธรณีวิทยาเพื่อการบริหารจัดการทางทะเลและชายฝั่ง เพื่อให้ประเทศมีชุดข้อมูลธรณีวิทยาทางทะเลและสารสนเทศชายฝั่งที่ถูกต้อง เป็นระบบมาตรฐานในการนำไปใช้บูรณาการบริหารจัดการวางแผนเชิงพื้นที่ทางทะเลและชายฝั่ง (One Marine Chart) เพื่อพัฒนาระบบข้อมูลฐานและสารสนเทศด้านธรณีวิทยาทางทะเลและชายฝั่ง (Marine and Coastal Geology knowledge Hub) เพื่อให้มีข้อเสนอแนะ สำหรับกำหนดแนวทาง มาตรการ ในการป้องกันดูแลรักษาสีงแวดล้อมทางทะเลและชายฝั่ง พร้อมทั้งเผยแพร่ข้อมูลและองค์ความรู้ไปสู่ประชาชน เพื่อสร้างความเข้าใจและการมีส่วนร่วม

ข้อเสนอแนะกำหนดให้ (๓) ออกแบบโครงสร้างพื้นฐานของเมือง การกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดิน และแผนพัฒนาเมือง ให้เชื่อมโยงและสอดคล้องกับการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงของเมืองที่ได้รับอิทธิพลจากปัจจัยขับเคลื่อนในระดับภูมิภาค และอาเซียน ความไม่แน่นอนของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่อาจเกิดขึ้นได้ในอนาคต และการพัฒนาศักยภาพ เสริมสร้างความรู้ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และสร้างการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในระดับท้องถิ่นให้สามารถป้องกันและรับมือกับภัยพิบัติที่อาจเกิดขึ้นได้ในอนาคต

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายและนโยบาย

- ❖ **กรมโยธาธิการและผังเมือง**ดำเนินการ (๑) วางและจัดทำผังเมืองรวม เพื่อเป็นกรอบขึ้นำการพัฒนา ด้านกายภาพในระดับเมืองและชนบท การพัฒนาเมือง บริเวณที่เกี่ยวข้องกับเมือง หรือชนบท ให้ดียิ่งขึ้น ในด้านสุขลักษณะความสะดวกสบาย ความเป็นระเบียบ ความสวยงาม การใช้ประโยชน์ในทรัพย์สิน การคมนาคมและการขนส่ง ความปลอดภัยของประชาชน สวัสดิภาพของสังคม การป้องกันภัยพิบัติ และการป้องกัน ความขัดแย้งในการใช้ประโยชน์ที่ดิน รวมถึงได้วางและจัดทำผังเมืองรวมจังหวัด โดยจัดทำกฎกระทรวงให้มีผังเมืองรวมจังหวัด (ปรับปรุงครั้งที่ ๑) ๗๓ จังหวัด และ (๒) วางผังระบายน้ำ จังหวัดใน ๒๕ กลุ่มน้ำ เพื่อศึกษาและวิเคราะห์พื้นที่เสี่ยงอุทกภัย เพื่อกำหนดระดับความเสี่ยงอุทกภัย ของพื้นที่สิ่งปลูกสร้างและโครงสร้างพื้นฐานที่กีดขวางทางน้ำ ที่มีผลต่อการระบายน้ำของชุมชนเมือง พร้อมทั้งเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหา
- ❖ **กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย**ได้จ้างที่ปรึกษา ๒ โครงการ (๑) การปรับปรุง ทบทวน และจัดทำ ร่างแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ เพื่อศึกษาทบทวนนโยบาย ยุทธศาสตร์ และแผน ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานด้านสาธารณภัยทั้งในและต่างประเทศ เพื่อจัดทำร่างแผน การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ และเพื่อเสนอแนะกลไกและแนวทางการขับเคลื่อนแผน การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติกับแผนสนับสนุนอื่นๆ แบบองค์รวม และ (๒) การจัดทำ และปรับปรุงแผนแม่บทป้องกันและบรรเทาภัยจากแผ่นดินไหวและอาคารถล่ม เพื่อค้นหาแนวทาง และขอบเขตงานการจัดการความเสี่ยงจากภัยแผ่นดินไหวที่มีประสิทธิภาพโดยศึกษาทบทวนนโยบาย ยุทธศาสตร์ กฎหมาย ระเบียบ และแผนต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการความเสี่ยงจากแผ่นดินไหวทั้งใน และต่างประเทศ

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุน

- ❖ **กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย**ดำเนินการ (๑) ติดตั้งหอบเตือนภัยเพิ่มเติมในพื้นที่เสี่ยงภัย เพื่อให้ ประชาชนได้รับการเตือนภัยอย่างทันท่วงที ลดความสูญเสียต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน และสร้าง ความเชื่อมั่นให้กับประชาชนชาวไทยและชาวต่างประเทศในเรื่องความปลอดภัย เมื่อเกิดภัยพิบัติ ทางธรรมชาติ (๒) พัฒนาระบบเฝ้าระวังภัยพิบัติ (โทรมาตร) เพื่อปรับปรุงระบบวิเคราะห์และคาดการณ์ สภาพอากาศเพื่อติดตั้งเครื่องมือตรวจวัดและบันทึกข้อมูลสภาพอากาศอัตโนมัติ (โทรมาตร) ในพื้นที่เสี่ยง ภัยทั่วประเทศ และพัฒนาช่องทางระบบการแจ้งเตือนภัย และแสดงผลข้อมูลสภาพอากาศ ผ่านทาง Mobile Application และ (๓) วิจัยและพัฒนาเพื่อจัดทำข้อมูลเชิงพื้นที่และแผนที่ภูมิศาสตร์ (GIS) เพื่อการจัดการสาธารณภัย กรณี ศึกษา : การประเมินความเสี่ยงและการวางแผนการจัดการความเสี่ยง จากอุทกภัยและดินโคลนถล่ม ระยะที่ ๑ เพื่อเสริมสร้างองค์ความรู้ ความเข้าใจ และทักษะด้านการประเมิน ความเสี่ยงจากสาธารณภัย (Disaster Risk Assessment) ให้แก่บุคลากรของกรมป้องกันและบรรเทา สาธารณภัย และหน่วยงานภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นที่เสี่ยงจากอุทกภัย

และดินโคลนถล่ม และจัดทำฐานข้อมูลพื้นที่เสี่ยงภัยในชุมชนแบบมีส่วนร่วม และจัดทำแนวทางการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยชุมชนแบบมีส่วนร่วม

การดำเนินงานด้านการบริหารจัดการ

- ❖ **กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยดำเนินการ (๑)** รวบรวมคนกู้ภัยขององค์การสาธารณกุศล เพื่อสร้างการรับรู้และเตรียมความพร้อมของอาสาสมัครองค์การสาธารณกุศลและหน่วยงานราชการ ให้มีความเข้าใจในบทบาทหน้าที่บูรณาการประสานการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยร่วมกัน และสร้างการเรียนรู้ระบบบริหารจัดการสาธารณภัยในแต่ละระดับอย่างเป็นระบบ (๒) เพิ่มศักยภาพเครือข่ายอาสาสมัครเตือนภัย เพื่อเป็นการสร้างเครือข่ายอาสาสมัครเตือนภัย ในการทำหน้าที่ประสานงานติดตามเฝ้าระวังเหตุการณ์ภัยพิบัติ ตรวจสอบสถานการณ์ รายงานเหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงของธรรมชาติในพื้นที่จริง ใช้เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจในการบริหารงานแจ้งเตือนภัย และทำหน้าที่ช่วยในการกระจายข่าวการแจ้งเตือนภัยให้มีความรวดเร็ว ครอบคลุมทั่วถึงพื้นที่เสี่ยงภัยมากยิ่งขึ้น ให้ชุมชน/หมู่บ้าน ในพื้นที่เสี่ยงภัยมีเครือข่ายอาสาสมัครเตือนภัย ประจำชุมชน/หมู่บ้าน และเป็นการเตรียมความพร้อมให้กับประชาชนในพื้นที่เสี่ยงภัย และ (๓) เสริมสร้างศักยภาพชุมชนด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เพื่อส่งเสริมสนับสนุน ให้ประชาชน มีส่วนร่วมในการเตรียมความพร้อมป้องกัน รับรู้วิธีการแจ้งเตือนภัย บริหารจัดการสาธารณภัยของชุมชน/หมู่บ้านอย่างเป็นระบบ จัดทำแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของชุมชน/หมู่บ้าน และให้เกิดเครือข่ายความร่วมมือในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยระหว่างประชาชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกระดับในการบริหารจัดการสาธารณภัย

สรุปการติดตามการดำเนินงานสาขาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภัยพิบัติ

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยเสนอ (ร่าง) พระราชบัญญัติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พ.ศ. เข้าสู่กระบวนการนิติบัญญัติ ขับเคลื่อนการดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าหมายการลดก๊าซเรือนกระจกของประเทศ การพัฒนาระบบฐานข้อมูลความเสี่ยงเชิงพื้นที่จากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และจัดทำระบบสารสนเทศฐานข้อมูลเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจเชิงนโยบายสำหรับความร่วมมือระหว่างประเทศด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ รวบรวมและจัดเก็บข้อมูลบัญชีก๊าซเรือนกระจก วิเคราะห์ข้อมูลและจัดทำข้อเสนอแนะเชิงวิชาการจากรายงานฉบับพิเศษของคณะกรรมการระหว่างรัฐบาลว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การลดผลกระทบธรณีพิบัติภัยที่เกิดจากธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การลดผลกระทบธรณีพิบัติภัยที่เกิดจากธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เพื่อพัฒนาฐานข้อมูลสารสนเทศด้านธรณีพิบัติภัยดินถล่ม การสำรวจ ศึกษาธรณีสัณฐาน และการเปลี่ยนแปลงชายฝั่งทะเล ข้อมูลพื้นฐานด้านธรณีวิทยา สิ่งแวดล้อมและธรณีพิบัติภัย แหล่งเรียนรู้ด้านธรณีพิบัติภัยให้แก่ชุมชนในพื้นที่เสี่ยงภัย วางและจัดทำผังเมืองรวม และวางผังระบายน้ำจังหวัด การปรับปรุง ทบทวน และจัดทำร่างแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ติดตั้งหอเตือนภัย พัฒนาระบบเฝ้าระวังภัยพิบัติ (โทรมาตร) การรับรู้และเตรียมความพร้อมของ

อาสาสมัคร เพิ่มศักยภาพเครือข่ายอาสาสมัครเตือนภัย และเสริมสร้างศักยภาพชุมชนด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

ปัญหาอุปสรรค จากการดำเนินโครงการ ดังนี้

การสร้างขีดความสามารถของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานด้านบริหารจัดการธรณีพิบัติภัย ซึ่งเป็นการสนับสนุนให้การดำเนินงานบริหารจัดการธรณีพิบัติภัยบรรลุตามเป้าหมาย เช่น พัฒนาระบบฐานข้อมูลให้เป็นมาตรฐานเดียวกันและผู้ใช้สามารถเข้าถึงข้อมูลได้สนับสนุน การสร้างเครือข่ายนักวิชาการให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และต่อยอดงานวิจัย พัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องให้ตระหนักและเข้าใจสถานการณ์ด้านธรณีพิบัติภัย เสริมสร้างองค์ความรู้ในการบริหารจัดการ รวมถึงสร้างความพร้อมในการประสานงานกับหน่วยงานและภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อร่วมกันขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการบริหารจัดการธรณีพิบัติภัย

บทที่ ๕

ปัญหา อุปสรรค และแนวทาง
การดำเนินงานให้บรรลุ
ตามข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

บทที่ ๔

ปัญหา อุปสรรค และแนวทางการดำเนินงานให้บรรลุผล ตามข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ผลการติดตามการดำเนินงานของหน่วยงานต่างๆ ตามข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในรายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๒ ในบทที่ผ่านมา พบว่า หลายหน่วยงานได้นำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่กำหนดไว้ไปดำเนินการ พร้อมรายงานปัญหาและอุปสรรคของโครงการหรือกิจกรรมที่เกิดขึ้น โดยหน่วยงานที่ได้กำหนดให้ดำเนินงานแก้ไขปัญหาด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้ดำเนินโครงการสอดคล้องกับข้อเสนอแนะเชิงนโยบายฯ โดยบางโครงการเป็นโครงการระยะสั้น และหลายๆ โครงการเป็นโครงการต่อเนื่องหลายปีเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดการปัญหาได้อย่างสมบูรณ์ อย่างไรก็ตาม โครงการที่ได้รายงานผลการดำเนินงานมานั้น มีหลายโครงการที่ได้ดำเนินการแล้วเสร็จ รวมถึงอีกหลายโครงการที่อยู่ระหว่างดำเนินการ หรือบางโครงการเป็นแผนการดำเนินงาน เนื่องจากมีข้อจำกัดที่จะต้องดำเนินงานในเรื่องต่างๆ อาทิ งบประมาณ ข้อจำกัดการเข้าพื้นที่ดำเนินโครงการ กระบวนการดำเนินงาน บุคลากร งบประมาณ และด้านอื่นๆ เนื่องจากมีสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป อย่างไรก็ตาม เพื่อให้เกิดการแก้ไขปัญหาด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในระยะต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ในบทนี้จึงได้สรุปปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะสำหรับเป็นแนวทางในการปรับปรุงการดำเนินงานในระยะต่อไป

การดำเนินงานของหน่วยงานต่างๆ ในภาพรวม สามารถดำเนินการได้สอดคล้องกับข้อเสนอแนะเชิงนโยบายฯ แต่ในขั้นตอนการดำเนินงานโครงการตามข้อเสนอแนะเชิงนโยบายฯ ยังมีปัญหาและข้อจำกัดที่เกิดขึ้น ได้แก่ (๑) สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ทำให้การดำเนินงานล่าช้ากว่ากำหนด เนื่องจากไม่สามารถเดินทางเข้าไปปฏิบัติงานในพื้นที่โครงการได้ และเจ้าหน้าที่ไม่คุ้นเคยการใช้แอปพลิเคชันบนระบบออนไลน์ (๒) การบูรณาการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังมีไม่มาก ไม่ต่อเนื่อง และการปฏิบัติงานของหน่วยงานมีความซ้ำซ้อน (๓) หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ยังไม่มีความเข้าใจ การดำเนินงานในเชิงนโยบายอย่างเพียงพอ อาทิ ความแตกต่างเกี่ยวกับการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ (Strategic Environmental Assessment: SEA) และการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม (Environmental Impact Assessment: EIA) (๔) งบประมาณที่ได้รับในการดำเนินโครงการไม่ต่อเนื่อง ส่งผลให้ขาดการดูแลบำรุงรักษาอุปกรณ์และระบบ (๕) ข้อมูลพื้นฐานของแหล่งกำเนิดมลพิษ ที่มีอยู่มีค่อนข้างน้อย จึงทำให้ไม่สามารถจัดการมลพิษได้อย่างเป็นระบบครบวงจร และ (๖) การพัฒนาฐานข้อมูลและการจัดทำระบบสารสนเทศต้องใช้ความรู้เฉพาะทาง และไม่เป็นมาตรฐานเดียวกัน

แนวทางการแก้ไขปัญหาที่ควรดำเนินการเพิ่มเติม เพื่อให้การจัดการด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีประสิทธิภาพมากขึ้น ในการจัดทำรายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อมในปีถัดไป ดังนี้

๑) ควรปรับปรุงการปฏิบัติงานหรือเตรียมแผนการดำเนินงานเพื่อรองรับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) อย่างเหมาะสม ให้สามารถดำเนินงานได้อย่างต่อเนื่องมีประสิทธิภาพ ไม่ส่งผลกระทบต่อแผนงานโครงการ รวมถึงเพิ่มศักยภาพให้เจ้าหน้าที่ และผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถปรับตัวให้คุ้นเคยกับการใช้แอปพลิเคชันในการติดต่อประสานงาน

๒) ควรบูรณาการการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งจากส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และหน่วยงานในพื้นที่อย่างเป็นลำดับขั้นตอนและครอบคลุมในการปฏิบัติงานในพื้นที่ เพื่อให้มีแนวทางการดำเนินการเป็นไปในทิศทางเดียวกัน สอดคล้องและประสานสนับสนุนกัน

๓) ควรเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการกำหนดนโยบายการพัฒนาเชิงพื้นที่ รวมถึงการเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายการพัฒนาเชิงพื้นที่ดังกล่าว โดยเฉพาะการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ และการประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

๔) ควรสร้างจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อม รวมถึงจิตสำนึกการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์สมบัติสาธารณะที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน ให้แก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ผู้ที่เกี่ยวข้อง และเยาวชนให้มีส่วนร่วมดูแลรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมและสาธารณสุขสมบัติ เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีของคนในชุมชน

๕) ควรเปิดโอกาสและช่องทางการรับฟังข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะ และข้อร้องเรียนที่เกี่ยวข้องกับปัญหาด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อติดตามรับทราบสถานการณ์ด้านสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นได้อย่างรวดเร็ว และกำหนดแนวทางการจัดการได้ทันที่ รวมถึงศึกษาการกำหนดมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดีจากต่างประเทศ เพื่อให้มีการกำหนดค่ามาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อมของประเทศสอดคล้องกับมาตรฐานสากล

๖) ควรพัฒนาระบบฐานข้อมูลด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ให้สามารถบูรณาการข้อมูลร่วมกันระหว่างหน่วยงาน รวมทั้งปรับปรุงระบบฐานข้อมูลและระบบสารสนเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้มีข้อมูลที่ทันสมัย และผู้ใช้สามารถเข้าถึงข้อมูลและใช้งานได้ง่าย

ภาคผนวก

